

Univerzita Pardubice

Fakulta Filozofická

Katedra Literární kultury a slavistiky

Obor: Historicko - literární studia

Marek Homoláč

**Okamžiky s Otou Pavlem v sportovní
žurnalistice a próze**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Marta Pató, Ph. D.

2020

Prohlášení studenta

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem využil, jsou uvedeny v seznamu bibliografie.

V Hlinsku dne 9.8.2020

Marek Homoláč

Poděkování

Chtěl bych poděkovat zejména mé rodině za veškerou podporu při mém studiu a také bych velice rád poděkoval Mgr. Martě Pató Ph.D. za odborné rady, připomínky a vstřícnost při vypracování této bakalářské práce.

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá sportovní osobností Oty Pavla. Zpracovává žurnalistické a sportovní díla Oty Pavla v kontextu odborné sekundární literatury a archivního bádání v Literárním památníku národního písemnictví. Práce se dále zabývá objevením dosud nepopsaných faktů o Otu Pavlovi a také zmapováním sportovního naturelu Oty Pavla. Cílem práce je na základě provedených analýz vyobrazit Otu Pavla v jeho životní etapě sportovního publicisty a sportovce a poskytnout vhled do osobnosti Oty Pavla. Cílem práce je také popsání stylu, jakým Ota Pavel psal a jak tvořil své sportovní povídky.

KLÍČOVÁ SLOVA

Ota Pavel, Sportovní žurnalistika, Sport, Sportovec, Novinář, Dukla mezi mrakodrapy, Pohádka o Raškovi, Sportovní literatura.

TITLE

Moments with Ota Pavel in sports journalism and prose.

ABSTARCT

The bachelor thesis deals with the sports personality of Ota Pavel. It processes the journalistic and sports writings of Ota Pavel in context secondary literature and achive research in Museum of Czech literature. The thesis also covers a discovered not yet described facts of Ota Pavel and also by mapping sports nature of Ota Pavel. The aim of the work is based on the analysis to portray Ota Pavel in his life stage as a sports publicist and athlete and to provide insight into the personality of Ota Pavel. The aim of the work is also to describe the style of how Ota Pavel wrote and how he created his sports stories.

KEY WORDS

Ota Pavel, Sports journalism, Sports, Athlete, Journalist, Dukla among the skyscrapers, A fairy tale about Raška, Sports literature.

Úvod.....	1
1. Biografie Oty Pavla.....	3
2. Sportovní žurnalistika.....	5
2.1 Specifikace sportovní žurnalistiky (obecně)	5
2.2 Formy sportovní žurnalistiky	7
2.3 Historie sportovní žurnalistiky.....	13
3. Ota Popper, jako redaktor a sportovní novinář.....	26
4. Přehled dobového tisku (pro léta, v nichž byl Ota Pavel aktivní).....	30
5. Organizace hokejového zápasu Otou Pavlem: Pražští herci - čs. novináři B a zahraniční novináři - čs. novináři A a fotografie.....	34
6. Fenomén „ Dukla mezi mrakodrapy" 1962 v New Yorku a fotografie	44
7. Sportovní publicistická činnost Oty Pavla z různých novin a časopisů - Pozadí práce sportovního redaktora na základě archivního výzkumu.....	58
8. Pohádka o Raškovi.....	61
8.1 Pracovní materiály.....	62
8.2 Charakteristika díla.....	63
8.3 PyeongChang 2018 a světoznámé „Raškovky" a fotografie.....	64
9. Sportovní literatura – Pavlovy sportovní povídky v kontextu jeho žurnalistické práce a životního osudu.....	71

10. Výrazná Stopa Oty Pavla v české sportovní žurnalistice a literární tvorbě a fotografie.....	81
11 . Pokus o vymezení Pavlova stylu.....	83
12. Sportovec, nebo novinář ? Sporty, jimž se Ota Pavel věnoval, sporty, které preferoval a jakým typem sportovního žurnalisty byl.....	86
13. Cena Oty Pavla udělována nejlepšímu českému sportovnímu novináři nebo žurnalistovi či televiznímu pracovníkovi.....	90
14. Odhalení pamětní desky Oty Pavla.....	91
Závěr.....	92
Bibliografie.....	96
Přílohy 1.....	99
Přílohy 2.....	101

Úvod

Tématem mé bakalářské práce jsou Okamžiky s Otou Pavlem v sportovní žurnalistice a próze. Toto téma jsem si vybral z důvodu toho, že se od dětských raných let věnuji sportu a zajímám se o sportovní žurnalistiku a velmi intenzivně studuji knihy s vybranou sportovní tematikou především se zaměřením na lední hokej, fotbal, tenis či cyklistiku. Do budoucna bych se rád věnoval taktéž sportovní žurnalistice a práci redaktora, jako Ota Pavel, Josef Laufer a jiní velikáni tohoto oboru, kteří jsou mým velkým vzorem.

Tato práce se v úvodu věnuje vymezením základních pojmů, definic a zcela podrobným úvodem do historie zejména české sportovní žurnalistiky, kde chci poukázat na vývoj tohoto odvětví v naší zemi a také zasadit historický vývoj sportovní žurnalistiky do kontextu dějin a doby, ve které se Ota Pavel vrhá na svou dráhu sportovního publicisty. Dále uvádím co je to sportovní žurnalistika, naznačuji co obnáší práce sportovního redaktora a na jaké směry se sportovní žurnalistika dělí. Dále se zabývám zejména sportovní a literární činností Oty Pavla. Věnuji se, jak Pavlovým sportovním dílům, tak zejména *Dukle mezi mrakodrapy* a *Pohádce o Raškovi*. Dále jeho sportovně novinářské a časopisecké činnosti a také výčtem sportovních redakcí, kde Ota Pavel působil. Zabývám se jeho bohatou kariérou sportovního novináře, jeho publicistickou tvorbou a také v neposlední řadě krátce nastíním jeho rozhlasovou kariérou, kdy začínal jako sportovní hlasatel a publicista v Československém rozhlase. Práce také poukazuje na žurnalistickou činnost, kterou zastával v různých novinových listech a časopisech, v počátku jeho novinářské tvorby v časopise *Stadion* a poté několik let v armádním týdeníku *Československý voják*. Ve *Stadionu* také vycházely jeho první literární pokusy, především fejetony ze sportovního prostředí. Práce popisuje, jak bylo Otu Pavlovi jako redaktorovi umožněno cestovat. Například v roce 1962 doprovázel armádní fotbalové mužstvo do USA, dále do Francie, Švýcarska a samozřejmě SSSR. Práce obsahuje zcela unikátní dobové fotografie ze soukromé sbírky Oty Pavla, které věnovala jeho žena Věra Pavlová Památníku národního písemnictví. Krátce je také věnováno jeho trenérské činnosti hokejového družstva mládeže ve Spartě Praha a zejména hlavně unikátní a náročné organizaci hokejového zápasu mezi

pražskými herci a československými novináři „B“ a zahraniční novináři versus českoslovenští novináři „A“, o kterém jsem se v žádné odborné publikaci nebo studii o Otu Pavlovi nedozvěděl a tato kapitola přináší zcela nový pohled na Otu Pavla, jako sportovce-novináře, který svým nadšením dokázal uspořádat ojedinělou akci, která ve sportovní historii nemá obdoby.

Chtěl bych uvést Otu Pavla ve světle, nejprve jako sportovce-novináře a v neposlední řadě, jako prozaika a spisovatele. Chtěl bych zmapovat jeho sportovní tvorbu, jak knižní tak i publicistickou a uvést do kontextu zážitky z jeho sportovních zahraničních cest, až po představení jeho osobnosti. Zaměřím se, jak už výše zmiňuji na povídku *Pohádka o Raškovi*, kterou Ota Pavel napsal na podněty neopakovatelného výkonu jednoho z našich nejlepších skokanů na lyžích Jiřího Rašky, který svým dalekým skokem získal na Olympijských hrách v Grenoblu zlatou medaili a naznačím i určité prolnutí s Olympijskými hrami v Pchjongčchangu 2018, kdy všichni čeští sportovci na znamení a památku, jak Jiřího Rašky tak i Pavlovy slavné Pohádky o Raškovi nosili na hlavách světoznámé čepice zvané „Raškovky“. Jelikož po rozsáhlém mapování různých odborných prací, na jakémoliv téma spojené s osobou Oty Pavla jsem nenalezl bakalářskou práci, která by ryze a čistě mapovala jeho životní etapu, kterou strávil v roli především sportovního žurnalisty, spisovatele a milovníka sportu, chtěl bych tuto práci pojmout, jako určitou studii sportovního naturelu a drobné nahlédnutí do osoby Oty Pavla především jako člověka, který miloval sport a psal o něm a promítnout všechny jeho publikačně sportovní aspekty do této práce.

Cílem práce bude také zmapovat Pavlovu publicistickou a sportovně novinářskou literární činnost a zejména vyzdvihnout jeho přínos pro dnešní sportovní žurnalistiku a pro sportovce vůbec. Na závěr bych chtěl popsat styl sportovního psaní Oty Pavla a také osvěžit fakt, že mnoho takových velikánů se sportovním perem v ruce naše vlast příliš neměla. V práci jsem čerpal z dokumentů z osobního fondu Oty Pavla z Literárního archivu památníku národního písemnictví v Praze a také z nejvíce relevantních odborných publikací a životopisů o Otu Pavlovi a v neposlední řadě z jeho sportovních próz.

1 Biografie Oty Pavla

Ota Pavel se narodil jako Oto Popper (1930-1973), poslední syn manželů Popperových. Ota Pavel byl český spisovatel a sportovní reportér. V letech 1949 - 1956 působil díky přímluvě Arnošta Lustiga, jako sportovní redaktor v *Československém rozhlase*, kde pracoval nejdříve jako neplacený zaměstnanec a později jako sportovní redaktor. V psaní pokračoval i během povinné vojenské služby, kterou absolvoval v letech 1951 – 1953. Z tohoto období také pochází jeho rozhodnutí stát se spisovatelem, které je materiálně uchováno v korespondenci s bratrem Jiřím z roku 1952. Poté několik let psal v časopise *Stadion* a v armádním týdeníku *Československý voják*. Ve *Stadionu* také vyšly jeho první literární pokusy, reportáže ze sportovního prostředí. V roce 1956 se Ota Pavel oženil s pracovnící rozhlasu Věrou, a v tom stejném roce se jim narodil jediný Pavlův biologický potomek, syn Jiří. Pavlovo psaní bylo velmi populární a poskytlo mu možnost cestovat, jako sportovní redaktor s armádním fotbalovým družstvem Dukla Praha, kde se potkal s fotbalovými legendami let 60. Masopustem, Koubou, Čadkem, Pluskalem, Broumovským, Borovičkou, Novákem či Šafránkem a dalšími významnými osobami tehdejší doby. Jednou z těchto cest byla i cesta do USA, ze které vzešla první kniha Oty Pavla, *Dukla mezi mrakodrapy*. Ota Pavel navštívil New York s Duklou Praha v roce 1962, kde vypráví a popisuje zrod a historii tohoto mužstva a líčí jeho postupné krůčky k úspěchu včetně toho největšího na tzv. Americkém poháru v New Yorku. Hlavní bod a těžiště jeho sportovně literární tvorby spočívalo v portrétových pracích o jednotlivých známých i neznámých sportovcích. Zachycuje zde jejich vítězství i prohry, ale také jejich lidskou stránku, kde se snaží vnořit do problematiky a hloubky sportovcovi duše a jeho náročné pozice, čímž byly tyto portréty specifické.¹ V roce 1966 byl Otu Pavlovi přiznán plný invalidní důchod. Duševní nemoc, která se u něho projevila na Zimních olympijských hrách v Innsbrucku v roce 1964, kde byl jako sportovní zpravodaj a měl napsat stejně koncipovanou knihu, jako je *Dukla mezi mrakodrapy*, ale o hokejovém prostředí s národním hokejovým týmem, která bohužel nikdy nevyšla. Nemoc ho často vyřazovala na dlouhé

¹ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003. s.120-128.ISBN 80-7304-036-0.

měsíce z jeho normálního každodenního života a hlavně z života sportovního novináře. Přesto však dále psal a plánoval další knihy. Kromě knih se sportovní tematikou v této době vznikly také knihy, jako *Smrt krásných srnců*, která vyšla v roce 1971, tři roky po smrti Lea Pavla v roce 1968 a měla okamžitý úspěch. Soubor *Jak jsem potkal ryby* zůstal nedokončen, ale byl vydán v roce 1974. Ota Pavel se však jeho vydání nedožil, zemřel 31. března 1973 na selhání srdce po posledním převozu do nemocnice.²

² BRABEC, Luboš. *Nedostizný Ota Pavel a jeho hledání opravdového sportu*. Magazín Sport: 2020, č.27.

2 Sportovní žurnalistika

2.1 Specifikace sportovní žurnalistiky (obecně)

Práce sportovního novináře je řazena pod definice žurnalistiky, pod kterou spadá veškerá sportovní žurnalistika. McNair (Sociologie žurnalistiky, 2004) definoval, že žurnalistika je „*Jakýkoli vytvořený text v písemné, zvukové nebo vizuální podobě, který je publiku předkládán jako pravdivé oznámení nebo záznam jisté, až dosud neznámé (nové) skutečnosti existující v současném společenském světě*“. Na první pohled je zcela zřejmé, že sportovní novinář je žurnalista odborně zaměřený na sport. Můžeme také konstatovat, že podstatou práce sportovního novináře je vyhledávat informace o sportovních tématech, výsledcích sportovních utkání a o sportovních událostech, tyto informace dále třídit, zpracovávat je do podoby mediálního sdělení a nakonec je publikovat ve sdělovacích prostředcích.³

Ve své práci s názvem „*Jak se co dělá*“ z roku 1938 píše Karel Čapek o publicistické nadsázce sportovního novináře jako člověka, jenž sám aktivně sport provozuje nebo již v minulosti sport provozoval, což lze vnímat, jako dobrou průpravu pro odborné informování o sportu. V posledních letech se vyskytují velmi hojně také tzv. *odborní sportovní komentátoři*, nebo také často nazývaní *experti*, jenž doplňují většinou v televizním médiu redaktora nebo komentátora pořadu. *Experti* jsou většinou externími spolupracovníky např. *Redakce sportu České televize*. Za mnohé bych zmínil například Davida Pospíšila, bývalého vynikajícího hokejistu a reprezentanta národního týmu, který po konci své kariéry nastoupil, jako hokejový expert do *Redakce sportu České televize* a výborně se etabloval, jako spolukomentátor hokejových zápasů z mistrovství světa a olympiád většinou po boku legendy české komentátorské školy Roberta Záruby. S touto praxí se *Česká televize* nechala inspirovat v západně mluvících zemích, kde má tato praktika několikanásobně delší tradici.⁴ Bývalí špičkoví sportovci tam s řadou různých médií

³ MLS, Martin. *Sportovní novinář a jeho společenská úloha: Srovnávací analýza*. - České Budějovice, 2011. Diplomová práce na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, Katedra společenských věd, s. 14-15.

⁴ V České republice je již fenomén tzv. sportovních expertů běžnou záležitostí, například v *České televizi* mimo již zmíněného Davida Pospíšila, působí mnoho let také bývalý hokejista Milan Antoš a Petr Hubáček .

spolupracují zcela běžně. Například jako expert pro mezinárodní stanici *Eurosport* pracuje legendární tenista John McEnroe. Při velkých tenisových turnajích, jako je například *Roland Garros*, nebo „mekka“ tenisových turnajů *Wimbledon*, komentuje a „glosuje“ uplynulé sportovní dění a vysvětluje a podává názor, jako bývalý profesionální tenista na pocity hráčů, jak při hře, tak mimo stadiony. Zcela výjimečné je u McEnroea fakt, že jako televizní expert si vede nebývale dobře a dokonce natáčí své vlastní zábavné videa s názvem „*Tenisový komisař*“, která jsou součástí pořadu *Game Schett and Mats*. V dnešním světě sportovní žurnalistiky se odborní redaktoři a komentátoři sportovních utkání skvěle doplňují a společně se sportovními experty, jakožto bývalí profesionálové poskytují posluchači nebo čtenáři odborných sportovních sloupků ucelené a zcela kompletní názory a vhledy do sportovního prostředí.⁵ Sportovní novináři jsou základním elementem jakékoliv zpravodajsko-mediální organizace. Existují však rovněž média, které se specializují výhradně na publikování informací o sportu. Takovými médii jsou například deníky *Marca* (Španělsko) nebo francouzský *L'Equipe*, český deník *Sport*, italský *La Gazzetta dello Sport*, nebo televizní stanice *Eurosport* či *ESPN*. Náročnost sportovního žurnalisty se týká zejména časové tísně, kdy se většina sportovních událostí koná večer, tedy v době novinové uzávěrky, nebo ve chvíli, kdy televizní stanice vysílají sportovní zpravodajskou relaci. Středem pozornosti veškerého zájmu sportovních žurnalistů, tak bývá přesnost a zejména pohotovost jejich práce. Sportovní novináři se rovněž sdružují do profesních organizací. Patrně nejvýznamnější z nich je Mezinárodní asociace sportovních novinářů (*The International Sports Press Association, AIPS*), jejichž úkolem je zastřešovat fungování systému kontinentálních subasociací a národních asociací sportovních novinářů. Čeští

V konkurenční televizi *O2TV* působí například bývalý brankář pražské hokejové Slavie Roman Málek, nebo bývalý hokejový útočník Jakub Koreis, či Jiří Tlustý.

⁵ John McEnroe (1959) je bývalý americký tenista, vítěz sedmi prestižních turnajů série Grand Slam. Wikipedie. John McEnroe. [online]Wikipedie 2020 [cit. 16.5.2020]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/John_McEnroe.

sportovní novináři se mohou sdružovat v *Klubu sportovních novinářů ČR*, jenž byl založen údajně v roce 1923.⁶

2.2 Formy sportovní žurnalistiky

Rozhlasová reportáž

Rozhlasové vysílání bylo v Československu zahájeno v roce 1923. Sport se zpočátku v rozhlase objevoval ve formě zpravodajství, které obstarával mj. žurnalista Miloslav Horáček. V programovém pásmu *Československého rozhlasu* brzy sportu připadlo významné místo. Stalo se tak i díky vedoucímu dramaturgického odboru Miloši Karešovi, který mu byl nakloněn. Zejména sportovní přenosy byly vítaným zpestřením ve vysílání *Radiojournalu*, který jako de facto soukromý podnik hledal atraktivní témata, kterými by přilákal nové koncesionáře. Historie rozhlasových přenosů ze sportovních akcí na našem území začíná v polovině dvacátých let. Dne 2. srpna 1924 proběhl z podnětu programového šéfa *Radiojournalu* první pokus o živou telefonní reportáž. Posluchači mohli touto cestou sledovat vyvrcholení boxerského turnaje z klusáckého stadionu na Letné mezi Františkem Růžičkou (Frank Rose) a jeho americkým soupeřem Rocky Knightem. Funkcionář Unie boxerů z povolání v Československé republice Jiří Hoyer se telefonicky spojil se studiem ve Kbelích, kde byla jeho slova zapsána, a podle těchto poznámek jeho hovor tlumočil rozhlasový hlasatel Adolf Dobrovolný.⁷

Snad nejznámějším prvorepublikovým sportovním hlasatel byl Josef Laufer, který byl ještě společně s Miloslavem Horáčkem snad nejznámější sportovní redaktor vůbec. Lauferův plastický styl měl nejvýrazněji formovat obrazivost sportovních rozhlasových přenosů v Československu. Rozhlasové reportáže brzy přibližovaly veřejnosti také sportovní události konané mimo republiku. Vůbec první sportovní přenos ze zahraničí byl

⁶ MLS, Martin. *Sportovní novinář a jeho společenská úloha: Srovnávací analýza*. - České Budějovice, 2011. Diplomová práce na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, Katedra společenských věd, s. 16-17.

⁷ PELC, Martin. *Sport a česká společnost do roku 1939: osobnosti, instituce, reflexe*. Praha: NLN, 2018. s.127-128. ISBN 978-80-7422-660-1.

vysílán zřejmě ze závodů ve skoku na lyžích v polském Zakopaném. Prvním fotbalovým přenosem z ciziny bylo utkání semifinále Středoevropského poháru mezi First Viennou a SK Slavií Praha z Vídně 18. srpna 1929. Právě Středoevropský pohár se stal jednou z nejsledovanějších sportovních mediálních událostí. Produktivní symbiózu rozhlasu a sportu popsal už počátkem šedesátých let ve své pozapomenuté, ale inspirativní studii Rostislav Běhal: „*Fetišizace zvuku musí být usměrněná a zvuková kulisa uvedena do správných proporcí a závislostí. Aby se tak mohlo stát, je třeba prověřit improvizaci a obrazivou schopnost reportérského slova. A této úlohy se dostává sportovní reportáži*“. Poslech rozhlasových reportáží ze sportovních akcí se záhy stal běžnou součástí československé každodennosti. V kavárnách, restauracích, na sportovištích i veřejných prostranstvích zněly z radiopřijímačů a amplionů reportáže z utkání fotbalového Středoevropského poháru, hokejových a fotbalových mistrovství světa. Při důležitých přenosech hlásili průběžný stav i průvodčí na železniční stanici.

Vrcholu popularity dosáhla rozhlasová sportovní reportáž během fotbalového mistrovství světa v Itálii 1934. Čtveřici zápasů proti Rumunsku, Švýcarsku, Německu a Itálii sledovali zápasy prostřednictvím rozhlasu miliony posluchačů, včetně skupin obyvatelstva, které do té doby nebyly sportovním zpravodajstvím zasaženy, nebo mu nevěnovaly větší pozornost. Například při uvítání fotbalové výpravy na Staroměstské radnici zdůraznil ministr veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy Franz Špina, že průběh finálového zápasu Československo - Itálie sledoval u svého přijímače i prezident Masaryk. Bylo to podle některých vůbec poprvé, co reportáže ze sportovních utkání poslouchala celá Československá veřejnost. Rozhlasové vysílání zprostředkovávalo sdílené prožitky, fungující podle Benedicta Andersona, jako tmel národní společnosti. Posluchač se už neidentifikoval pouze s místním klubem, ale s abstraktní představou národního nebo státního společenství, konkretizovanou teprve symboly, hodnotami a společnými zkušenostmi. Rozhlas přestal ve vnímání posluchačů vystupovat jako médium, které ze své podstaty pouze zprostředkuje obraz událostí a vytvořil iluzi sledování události samotné.

„Všude slyšíte potlesk při dosaženém úspěchu, jako by každý viděl tu vstřelenou branku a nebyl odkázán jen na ústní podání z amplionu“. Na tento rozpor upozorňoval krátce po zavedení rozhlasových sportovních přenosů i německy píšící Pražan Egon Erwin Kisch. Na rozdíl od plurality novinových titulů nebo možnosti obrazové korekce komentátora televizních přenosů, soustředil rozhlas veškerou obrazovou moc v jediné osobě reportéra. To si správně uvědomil už jeden z Lauferových nástupců v roli sportovního reportéra *Československého rozhlasu*, Karel Malina: „Vždyť přece Laufer byl jediný, kdo bezprostředně ovlivňoval pohled lidí na římské finále, nebyla zde kontrola, jako by tomu bylo třeba dnes při existenci televize“. Není proto divu, že Laufer vystupoval při řadě příležitostí jako součást československé sportovní výpravy. Tak byl chápán i veřejností. Nasvědčuje tomu scéna triumfálního průvodu Prahou po návratu výpravy z Itálie v červnu 1934. Během něj se ze státišicového špalíru na Václavském náměstí mělo ozvat volání: *Kde je Laufer?* Rozhlasový reportér, v jehož osobě se kumulovala veškerá figurativní moc, nebyl vnímán jen jako pozorovatel utkání, ale jako jeho aktivní součást. Podobné postavení jako Laufer měl v Anglii Teddy Wakelan, Nicoló Carosio v Itálii nebo Han Hollander v Nizozemsku. V před televizní éře byla osoba rozhlasového reportéra úběžníkem, ke kterému se upínala veškerá pozornost sportovní veřejnosti a tím také figurou identifikovanou nejen s obrazem události, ale s událostí samotnou.⁸

Televizní přenosy:

Tak řečený Vítězný únor v historii tehdejšího československého národa znamenal smutný politický milník. Pro tehdejší *Československou televizi* to bylo naopak - dne 11. února 1955, kdy uskutečnila historicky první přímý televizní přenos sportovního utkání z pražské Štvanice. Nutno podotknout, že než se k udiveným televizním divákům první autentické záběry z místa sportovního klání dostaly, předobrazem toho byl jiný pokus. „*První televizní přenos v Československu proběhl 23. března roku 1948, kdy skupina rozhlasových techniků provedla přenos obrazového i zvukového záznamu z jednoho místa na druhé ve Vojenském technickém ústavu v Tanvaldu,*“

⁸ PELC, Martin. *Sport a česká společnost do roku 1939: osobnosti, instituce, reflexe*. Praha: NLN, 2018. s. 129-133. ISBN 978-80-7422-660-1.

uvedl Milan Kruml, mediální analytik *České televize*. Podle něj po zahájení pravidelného vysílání v padesátých letech tvořilo kolem osmdesáti procent vysílacího času právě živé vysílání, kdy záznam byl k dispozici až po roce 1956. *„Zbytek pak patřil zábavě v podobě filmů a předtočených pořadů na filmový materiál. Dnes je tomu přesně naopak,“* upřesnil Milan Kruml.

Jenomže vývoj televizní techniky se nezadržitelně dral kupředu. Proto začátkem roku 1955 Výzkumný ústav radiokomunikací namontoval televizní zařízení do autobusu Škoda RD 706 a ÚTS Praha tak získala první přenosový vůz. Ten umožnil instalovat televizní kamery v terénu a zajišťoval dopravu televizního signálu mikrovlnnými spoji k vysílacímu pracovišti. Dne 11. února 1955 televizní pracovníci přistavili tento vůz k zimnímu stadionu v Praze na Štvanici a zorganizovali, již zmíněný první přímý televizní přenos sportovního utkání v historii *Československé televize*. Ke komentování byl pozván z armádního rozhlasu Josef Valchář, který si vzal na pomoc svého kolegu Víta Holubce. Režie se ujal sám ředitel Karel Kohout.

„Zápas výběru Prahy a švédského klubu IF Leksand se hrál v úterý a do soboty byly prý v pražských prodejnách všechny televizory vyprodané. V Praze se tak odehrálo něco podobného, co zažila Velká Británie v roce 1953. To se konal přímý přenos korunovace královny Alžběty, který odstartoval vlnu zvýšeného zájmu o televizi a o koupi televizního přijímače,“ ohlédl se v čase analytik Milan Kruml. Přestože šlo jen o pokus, podle Krumla po nadšených diváckých telefonátech během přenosu se nakonec odvysílal celý zápas. *„Za prvé se hokej líbil, za druhé obraz i zvuk chytily diváci až u Českých Budějovic. To bylo překvapení, protože panoval názor, že vysílač na Petříně má dosah jen do okruhu šedesáti kilometrů,“* vzpomínal Vít Holubec, fotbalový expert a tehdy rozhlasový redaktor, jež přenos komentoval spolu s Josefem Valchářem. Vít Holubec je vůbec legenda mezi sportovními komentátory. Jeho památné úsloví *„sportu zdar a fotbalu zvlášť“!* zaznělo před každým důležitým fotbalovým zápasem, aby brzy zcela zlidovělo. *„Sportovní přenos měl nečekaně velký ohlas a tak když se o deset dní později vysílal zápas Československo - Kanada, byly v celé Praze a okolí rázem vyprodány veškeré televizory. Tehdy bylo možné vidět v Praze i jiných*

městech scény, kdy za výlohami obchodů hrály televizory a z ulice na jejich obrazovkách sledovaly zápas hloučky fanoušků,“ doplnil Milan Kruml. Je to velký kus cesty co živý televizní přenos ušel od svého zrodu v České televizi, jak uvádí například režisér sportovních přenosů Charialos Karadžos, dnes se na rozdíl od počátku vysílání používá o mnoho více kamer na sportovištích než dřív, vysílání obsahuje dynamickou klipovou skladbu, používá se grafické zařízení a hledají se nové úhly pohledu na sportovce a sport jako takový. Uvádí, že na olympijských hrách v Athénách snímalo atletický stadion 400 kamer a 600 mikrofónů. Tím pádem je výkon sportovce analyzován a zaznamenáván a rozebírán do nejmenších podrobností.⁹

Novinová reportáž:

Postavení sportovního zpravodajství v denním tisku se stalo jedním z nejviditelnějších projevů emancipace sportu. Meziválečný přesun rubriky na poslední stránku vydání nesignalizoval její upozadění. Naopak, je třeba ho vnímat jako vítězné tažení na čtenářsky druhou nejkomfortnější stranu. Ta bývala v hlavních československých denících ještě v první polovině dvacátých let vyhrazena inzerci, burzovním zprávám nebo románům na pokračování. Generální ředitel *Melantrichu* Jaroslav Šalda sice ve svých pamětech tvrdí, že ke změně došlo na jeho popud, šlo ale o obecnější trend. Česky psané deníky změnu provedly postupně během dvou prvorepublikových dekád. Záhy po roce 1918 se trend projevil ve večernících. V denních vydání *Národních listů* se sportovní rubrika pravidelněji objevovala v samotném závěru vydání od roku 1926. Sportovní zpravodajství však expandovalo také na titulní stranu. Zejména ve třicátých letech už zaujímaly zprávy o významných úspěších československých sportovců prominentní místo i v seriózních denících. Krom toho zaváděly noviny také sportovní přílohy, v nichž bylo vedle zpravodajství více prostoru pro publicistiku. Významnější deníky už v této době musely disponovat vlastní sportovní redakcí nebo alespoň placeným redaktorem. Jejich nevyrovnanou úroveň hodnotil v roce 1931 v *Pestrém týdnu* Vladimír

⁹Česká televize. *65 let přímého přenosu*[online] Česká televize 2020[cit. 17.3.2020]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/13331468164-65-let-primeho-prenosu/22047129404/>

Rýpar, který současně identifikoval profesní elitu: *Skutečných individualit, kteří mají rozhled, odborné znalosti, vzdělání a stylistickou zručnost, je tak mizivě málo, že by se dali spočítat na prstech. Dr. Synek, Byk, Slípka, Bodlák, Laufer, Horáček, Heinz a několik velmi málo dalších. U nás se nepíše posudky sportovních podniků, u nás se „referuje“*. Rýpar vzal jmenovitě na milost jen sedm sportovních žurnalistů. Na některé zapomněl, jiné nadřadil významnějším členům téže redakce. Je proto třeba se zmínit také o oněch několika velmi málo dalších. Už proto, že sportovní novináři snad nejvýrazněji formovali sportovní diskurz.

Pomineme-li pro tuto chvíli časopisy, náleželi k důležitým osobnostem prvorepublikové sportovní žurnalistiky především již zmiňovaný Vilém Heinz (*Národní listy*), Jaroslav Kalva, Zdeněk Grund, Jan Hejret, Karel Petruš (*Národní politika*), Josef Fikl (*Národ*), Ondřej Sekora, Vladimír Rýpar (*Lidové noviny*), Miloslav Horáček, Václav Svoboda alias W. Hlava (*České slovo*), Emil Vachek, Karel Jelínek (*Právo lidu*), Jan Holeček (*Lidové listy*), Josef Laufer, Jan Arnold Palouš (Prager Presse), Palouš je také autorem knihy s názvem *Hokejový mušketýři* a sám je tímto „hokejovým mušketýrem“. Byl reprezentantem hokejové reprezentace Čech, kdy na mezinárodním turnaji v Chamonix roku 1909 vstřelil první reprezentační gól České hokejové reprezentace v historii, tehdy to byla ještě hokejová reprezentace Čech. Někteří ostatní žurnalisté sice působili v redakcích více titulů, většinou ovšem v rámci jednoho koncernu (*Melantrich, Tempo, Novina*).

Ke sportovním redaktorům je třeba připočítat ještě některé fejetonisty, kteří se k dění ve sportu vyjadřovali neméně fundovaně (Eduard Bass, Karel Poláček ad.). Pro specifická pravidla jednání v rámci sportovního pole neměla význam pouze politická orientace listu, ale také další typy loajalít. Tradičně to byla klubová příslušnost, nejčastěji k jednomu z pražských rivalů, Slavii a Spartě. Většina českých sportovních redaktorů tendovala ke Slavii nebo v ní byla přímo organizována (mj. Bejček, Býk, Fikl, Heinz, Horáček, Kalva, Laufer, Loos, Palouš). Významných zástupců Sparty bylo v profesní skupině sportovních novinářů poskrovnu: Oněmi výjimkami byli především Karel Jelínek s Emilem Vachkem, členové sportovní redakce sociálně-demokratického *Práva lidu*, a také Ferdinand Scheinost, sportovní redaktor

listů koncernu *Tempo* Jiřího Stříbrného, čestný sekretář AC Sparta Praha a v první polovině dvacátých let vydavatel časopisu *Sparta*, protějšku slávistického *Halftimu*. Jako vrcholný představitel Československého svazu Fotbalového měl unikátní vhlad do tuzemských i mezinárodních fotbalových záležitostí. K fotbalové Spartě měl blízko i Václav Svoboda - Hlava, spoluautor knihy o spartánském útočníkovi Karlu Kádřovi - Peškovi. Sociální postavení sportovních redaktorů se ve srovnání s předválečným obdobím proměnilo obdobně jako postavení sportu ve společnosti.¹⁰

2.3 Historie sportovní žurnalistiky

Vznik sportovní žurnalistiky je spjat s historií tisku Velké Británie a ve Spojených státech. Zde se toto žurnalistické odvětví ustavilo ve standardech, na kterých stojích dodnes. Další země sice procházeli vlastním vývojem, vliv britské (v případě českého sportovního novinářství) a americké sportovní žurnalistiky, byl však v druhé polovině 19. století, kdy se sport začal objevovat v evropském tisku dostatečně patrný.

První známky sportovní žurnalistiky můžeme najít už v anglo - amerických novinách v 18.století. Obvykle se jednalo o zprávy popisující už tehdy populární zábavy: dostihy, hony, kriket nebo pěstní zápasy. Nešlo ještě o pravidelné zpravodajství, ale spíše o nahodilé zařazení těchto materiálů podle potřeby vedoucího redaktora, nutnosti zaplnit volný prostor v obsahu, nebo pokud se týkaly společensky významných osob. Ještě na počátku 19. století se informace o sportovním výkonu objevovala ve zpravodajství, jen když upoutala vydavatele novin zajímavou zápletkou: „*Například když severní kůň závodil s koněm z jihu nebo když Američan boxoval s Britem.*”

Skutečný zrod sportovní žurnalistiky přišel na britských ostrovech a ve Spojených státech až během první poloviny v 19.století. V období průmyslové revoluce, které přineslo mimo jiné rozvoj tištěných médií, jako důležité

¹⁰ PELC, Martin. *Sport a česká společnost do roku 1939: osobnosti, instituce, reflexe*. Praha: NLN, 2018. s. 111-126. ISBN 978-80-7422-660-1.

součástí komunikační sítě se ze sportu stala oblíbená náplň volného času obyvatelstva.¹¹

Průnik s žurnalistickým polem je pravděpodobně nejvýznamnějším dobovým přesahem sportovního hnutí do mimo sportovní oblasti. Sportovní redaktory bychom našli mezi autory prvních metodických příruček a překladateli pravidel. Sami byli často činnými sportovci a prosazovali sport do denního tisku i časopisů, čímž napomáhali emancipaci a etablování sportu jako svébytného segmentu moderní kultury. To je zajímavá miniatura proměny společenského vnímání sportu: Od ojedinělých zpráv ze sportovního dění se kolem přelomu století fenomén domohl vlastní rubriky a záhy poté i specializovaných příloh. V meziválečném období se v denním tisku přesouval na stále prominentnější místa, až byl zrovnoprávněn s ostatními sférami veřejného života. Ve třicátých letech už přinášely i seriózní listy zprávy o nejvýznamnějších sportovních úspěších a jejich ohlasu na titulní straně. To bylo ještě před rokem 1918 nemyslitelné. Totéž platí pro společenské a ilustrované časopisy první republiky, které pojednávaly sport jako rovnocennou součást každodennosti vedle tradičních kulturních forem divadla, výtvarného umění apod. Sportovní žurnalistika se současně profesionalizovala a práce sportovních redaktorů nabývala sofistikovanější podoby. Vedle dřívějších zpravodajských referátů se rozvinula sportovní publicistika. V neposlední řadě se masový úspěch sportu projevil v rozvoji specializovaných periodik, jejichž ohlas ovšem zároveň signalizoval limity československé sportovní veřejnosti.

První informace o sportovním dění uveřejňoval český denní tisk mezi lokálkami a spolkovými zprávami. Autorství příspěvků často nebylo honorováno a jejich otištění záviselo na libovůli redakce. Aktualita sportovního zpravodajství trpěla zvykem referovat o dění souhrnně jednou týdně. První sportovní rubriku v českých zemích zavedl zřejmě německý *Prager Tagblatt*. Podle historika médií Davida Lukšů se v něm objevil titul *Sport* poprvé na podzim roku 1880. V nejlepší německy psanou sportovní

¹¹ LUKŠŮ, David. *Počátky sportovní žurnalistiky na stránkách periodického tisku na přelomu 19. a 20. století. Sport jako součást českého masového tisku.* - Praha, 2011. Disertační práce na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy, s. 36.

rubriku českých zemí ji později proměnil Emil Weiss: Siegfried Rosenbaum (po změně příjmení Raabe-Jenkins). Z českých deníků uveřejňoval od osmdesátých let nejpodrobnější sportovní zpravodajství staročeský *Hlas národa*, založený roku 1886. Sportovní rubrika *Ze sportovního světa* se na jeho stránkách poprvé objevila 1. června 1896. Až do druhé poloviny devadesátých let ji zajišťoval hlavně Maxmilián Švagrovský, aktivní sportovec a redaktor prvního českého specializovaného všesportovního časopisu, *Sportovního obzoru*. *Hlas národa* byl mezi českými novinovými tituly průkopníkem i v dalším ohledu. Ke sportovní rubrice přibyla ke konci devadesátých let také zvláštní sportovní příloha, čtyřstránkový *Sportovní věštník* jejími redaktory byli Jaroslav Hausman a Karel Horák.

Trojice nejvýznamnějších českých deníků své doby, *Národní listy*, *Národní politika* a *Lidové noviny*, zavedla sportovní rubriku v průběhu let 1899 a 1900. V *Národních listech* vycházely sportovní zprávy už v devadesátých letech pod titulkem *Z kruhů sportovních*, pravidelná sportovní rubrika, ale byla zařazena až 19. února 1899, a to v rámci *Nedělní zábavní přílohy*. Hlavní zásluhu na rozvoji sportovního zpravodajství zde měl Karel Čupr, ještě ne sportovní novinář v pravém slova smyslu, ale žurnalista se všeobecným přehledem. V roce 1903 přenechal vedení rubriky reklamnímu malíři Karlu Reisnerovi, po němž v roce 1906 přišla jedna z největších osobností české sportovní žurnalistiky první poloviny 20. století, Vilém Heinz. Dříve než se objevily sportovní rubriky v denním tisku, začaly vycházet první specializované sportovní časopisy. Ty suplovaly právě nedostatečný prostor a neuspokojivou odbornou úroveň sportovního zpravodajství v denících.

Kde hledat počátky našeho specializovaného sportovního tisku? Na území starého Rakouska se mělo slovo *sport* poprvé objevit v názvu časopisu už na začátku roku 1858. Za nejstarší sportovní periodikum u nás tak lze označit až titul *Cyklista České ústřední jednoty velocipedistů*. První číslo bylo vydáno na počátku roku 1884 a časopis pak nepřetržitě vycházel téměř dvacet let do roku 1903. Od počátku uveřejňoval sport v pravidelné rubrice *Přehled sportovního života v Čechách* i zprávy z dalších sportovních odvětví a připravil tak půdu pro první české všesportovní časopisy, které přišly v

první polovině devadesátých let. Zánik časopisu koliduje s úpadkem popularity sportovní cyklistiky na přelom století, kdy ji zastínily atraktivnější míčové hry, zejména fotbal. Prvním českým všesportovním časopisem byl *Sportovní obzor* (1893-1897), založený obchodníkem se šicími stroji a bicykly Maxmiliánem Švagrovským.¹² Nejdůležitějším a nejstabilnějším českým předválečným sportovním časopisem byl *Sport a hry*. *Sport a hry* se udržel po třináct ročníků (1902-1914). Vzešel z prostředí SK Slavia Praha, na jehož *Věštník* navazoval. Přerod řídil vedoucí *Věštníku* Josef Václav Kaufmann. Na úspěchu časopisu mělo nepochybně podíl i reprezentativní složení redakce. Vedle Kaufmanna se na vzniku a chodu *Sportu a hry* podílel Vilém Heinz nebo Michal Hněvkovský. Do redakční práce se zapojil i významný sportovní žurnalista Miloslav Horáček, mezi pravidelné přispěvatele patřil pozdější rozhlasový reportér Josef Laufer. Krom toho disponoval *Sport a hry* také hustou sítí zahraničních spolupracovníků. Snaha o uznání za ústřední český sportovní časopis se hned na počátku projevila zavedením anglicky psané přílohy *Sport in bohemia*, která měla české sportovní hnutí prezentovat v zahraničí. Jako první český sportovní časopis začal také využívat preferenci první strany pro uveřejňování nejdůležitějších zpráv. Do té doby byla úvodní strana často věnována reklamě. *Sport a hry* rovněž aktivně vstupoval do sportovního dění zakládáním stejnojmenných turnajů (*pohárů*) pro různá sportovní odvětví. Časopis přestal vycházet po vypuknutí první světové války, 11. srpna 1914. Celkem bylo vydáno na 650 jeho čísel. K tomu je nutno připočítat ještě dceřiný list *Halftime*, tištěný k fotbalovým utkáním SK Slavia Praha a samostatně prodejný *Pondělník*, levný zpravodaj bez obrázků o sportovních událostech předešlé neděle.

Před první světovou válkou byli sportovními redaktory ve valné většině případů amatéry, kteří si na živobytí vydělávali v „občanském“ povolání. Sportovní zpravodajství v novinách nejdříve zajišťovali vedle svých dalších specializací stávající členové redakce, případně externí spolupracovníci. Později se tito externisté stávali členy redakcí s nárokem na menší honorář nebo mzdu. Vesměs ale zůstávali v redakčním kolektivu outsidersy. Teprve na

¹² PELC, Martin. *Sport a česká společnost do roku 1939: osobnosti, instituce, reflexe*. Praha: NLN, 2018. s. 102-107. ISBN 978-80-7422-660-1.

přelomu století se domohli jistého respektu s tím, jak se postupně emancipoval sport jako fenomén. V téže době vznikla v českých zemích i profese sportovního novináře. Prvním českým profesionálním sportovním novinářem byl pravděpodobně Vilém Heinz. Žurnalistické ostruhy získával od sklonku 19. století při spolupráci s časopisem *Cyklista*, s Bastlovým *Sportem*, *Hlasem národa* nebo *Národní politikou*, než přestoupil do *Národních listů*. Profesionalizace Viléma Heinze a tím i vznik nové profese sportovního novináře v českém prostředí se datuje k 1. srpnu 1906, kdy jej *Národní listy* angažovaly jako řádného zaměstnance. Do té doby spolupracoval s různými periodiky, jako externista. Tím ale ještě z daleka nebyla završena emancipace profese: „V redakčním sboru N. L. jsem se zpočátku necítil doma. „Kromě Ladislava Tůmy a Cyrila Žďárského, kteří mi záhy věnovali své přátelství, mne zpočátku takřka nikdo „nevzal na vědomí“,“ vzpomínal Heinz.

Během třicetiletého zaměstnaneckého poměru se Vilém Heinz vyprofiloval jako kultivovaný, všestranně informovaný sportovní referent, ale i publicista. Jeho specializací se stal především motoristický sport. Byl jedním z řady sportovních novinářů, u kterých se zájem o sport snoubil s kulturní anglofilií. Ke svému jménu připojil anglický pseudonym (Vilém Heinz-Henry), podobně jako Miloslav Horáček-Blackey nebo Siegfried Rosenbaum-Jenkins. Dalším profesionálem v řadách sportovních novinářů před první světovou válkou byl Stanislav Práchenský, zaměstnaný v *Národní politice*. Jako sportovní redaktor pobíral roční plat kolem 3000 korun, což zhruba odpovídalo výši výdělků ostatních řadových redaktorů.

K významným sportovním žurnalistům předválečné éry patřil například předčasně zesnulý Josef Kaufmann, dále Miloslav Horáček, který měl před sebou ještě dlouho prvorepublikovou kariéru, kdy se stal jedním z nejdůležitějších reprezentantů profesní skupiny sportovních redaktorů. Stejně jako Heinz, Kaufmann a Práchenský, i on vyšel ze slávistického okruhu a byl spjat s jeho tiskem. Další významnější reprezentanti sportovní žurnalistiky před první světovou válkou byli - Jana Anolda Palouš (*Politik-Union*), Karel Hammer (*Sport a hra*) nebo Oskara J. Lažnovský (*Cyklista*, *Sport*- vydavatele Václava Bastla, *Časovosti*, *Sportovní listy*). Postupný rozvoj sportovního zpravodajství si vynutil intenzivnější spolupráci při získávání a distribuci

informací. Za tímto účelem vznikla v kavárně U Karla IV. v Praze nejdříve tzv. *sportovní burza*. Tímto se vyřešilo zejména referování o časově kolidujících nebo zahraničních událostech. Naopak rizikem výměnné burzy informací bylo přejímání omylů a nepřesností zúčastněnými listy. Jádro sportovní burzy tvořili redaktoři *Sportu a her* Josef Václav Kaufmann, Vilém Heinz, Miloslav Horáček, Jaroslav Kalva, Karel Vopálecký, později přibyl Jan Arnold Palouš a ze spartánského tábora Emil Synek. Jiný prospartánský novinář Ferdinand Scheinost však vystupoval ostře proti tomuto neoficiálnímu sdružení. K občanským návštěvníkům naproti tomu údajně patřil německy píšící Siegfried Rosenbaum. Vznik *burzy* není přesně datován, podle Davida Lukšů však existovala už roku 1902. Z této spolupráce vzešla i první neformální profesní organizace české sportovní žurnalistiky - Kruh sportovních novinářů, založený asi v létě 1912. Členy Kruhu byli už i mimopražští redaktoři, včetně zástupce Moravy Jaroslava Karáska z brněnských *Lidových novin*. Po roce 1918 se *burza* stejně jako *Kruh sportovních novinářů* institucionalizovala. *Burzu* nahradila *Československá tisková kancelář*, Kruh se změnil v součást úředně schváleného novinářského syndikátu. Éra amatérismu a svépomoci ve sportovní žurnalistice tím ohlašovala svůj konec.¹³

Sociální postavení sportovních redaktorů se ve srovnání s předválečným obdobím proměnilo obdobně jako postavení sportu ve společnosti. Sportovní žurnalistika se profesionalizovala. Jak soudil Vilém Heinz, hmotné zabezpečení redaktorů sice neodpovídalo společenskému významu sportu, nicméně doznalo výrazného zlepšení. V prvorepublikovém období se sportovní žurnalistikou živilo stále více osob. Spíše jen starší novináři zůstávali při redakční práci věrni svým „občanským“ profesím: *Shodou okolností téměř ve všech sportovních rubrikách byly ještě v roce 1920-1930, tedy plných deset let, šéfredaktory sportovních rubrik radové a vrchní radové. V „Českém slově“ byl to vrchní rada Horáček, v „Národní politice“ rada Grund, v „Národních listech“ rada Fíkl, ve „Večeru“ vrchní rada Loos a v „Právu lidu“ rada Jelínek. Tato vláda radů nepustila dlouho žádného*

¹³ PELC, Martin. *Sport a česká společnost do roku 1939: osobnosti, instituce, reflexe*. Praha: NLN, 2018. s.107-111. ISBN 978-80-7422-660-1.

*novináře z povolání do svých rubrik a ještě dlouhá léta někteří z nich zabírali místo schopnějším mladým novinářům z povolání, ujídali jim chleba a ještě existenčně jinak poškozovali celý novinářský stav, ohlížel se v roce 1947 W. Hlava-Svoboda. Amatérští šéfredaktoři sportovních rubrik prý vydělávali dost ve svých „občanských“ profesích a za svou novinářskou činnost se spokojili se směšně malými odměnami. Většina nových sportovních redakcí se tak musela spokojit s šestistovkovou gáží. W. Hlava s generací svých předchůdců zúčtoval nekompromisně, ale nespravedlivě. Zmínění redaktoři začínali svou kariéru před první světovou válkou, kdy „občanské“ povolání bylo jediným způsobem obživy. Mzdy sportovních redaktorů se podle Hlavy uzpůsobily platům ostatních členů redakce teprve po druhé světové válce, řada sportovních novinářů proto neuspokojivé ohodnocení kompenzovala spoluprací s několika listy současně. Například Jan Byk psal pro *Lidové noviny* i přidružený *Sport* a šestistovkovou gáží se mu tak podařilo takřka zdvojnásobit. Přesto nebyl spokojen, jak zmínil Eduard Bass v jednom ze svých dopisů z roku 1923.*

S profesionalizací došlo také k institucionalizaci dřívějšího svépomocného zpravodajského servisu. Obstarávání informací prostřednictvím tzv. *sportovní burzy* bylo překonané a službu převzala *Československá tisková kancelář* založená roku 1918. Její ředitel Emil Čermák, ale údajně nebyl sportu nakloněn a *ČTK* zpočátku vydávala sportovní zprávy jen jednou týdně, v neděli, v nečleněném *všeobecném materiálu*. „*Byly to zpočátku jen několikařádkové referáty o zápasech vedoucích pražských klubů Slavia a Sparty, k nimž později přistoupily referáty i o jiných větších zápasech v kopané*“, vzpomíná František Maršák.

Zprávy se do redakcí telefonovaly, to znamená, že nebyly přepisovány a distribuovány klasicky na tištěných arších. Veškerou práci zastával jeden nebo dva zpravodajové. Zvláštní sportovní redakce *ČTK* vznikla údajně až pod tlakem denních listů nebo *Radiojournalu* v roce 1927. *Radiojournal* byl ochoten za sportovní zpravodajství platit obdobně jako za zprávy z politiky. Rostoucí poptávka po sportovním zpravodajství znamenala pro *ČTK* nemalý zdroj příjmů. Například jen *České slovo* zaplatilo koncem dvacátých let za roční přísun sportovních zpráv 1000 Kčs. To odráží skutečnost, že sport nebyl

jen předmětem zájmu, ale také prostředkem, jak zvýšit atraktivitu média. V té době měla ČTK jen jednu - večerní - sportovní relaci (dávku sportovního zpravodajství) denně. Po roce 1930 se kromě toho na budově ČTK vyvěšovalo tzv. *sportovní tableau* s denními aktualitami. Objem denního zpravodajství ze sportu dosahoval zhruba dvaceti stran, přestože redakce byla nepočetná. Zaměstnávala dva, nanejvýše tři stálé redaktory a spoléhala se z velké části na externí spolupracovníky.

Hlavními postavami sportovního oddělení ČTK byli v prvorepublikovém období její zakladatel a budovatel František Maršák, sám aktivní v automobilovém sportu a Josef Vogl. Známým externím redaktorem byl také šachista Karel Opočenský, který s agenturou spolupracoval v letech 1928-1960. Nejvíce prostoru dostával fotbal, důležitou složkou však bylo i dostihové zpravodajství. Redakce zajišťovala nejen domácí, ale zprostředkovávala také zahraniční zpravodajský servis. Zprávy obstarávala služba písemně, telefonicky nebo prostřednictvím telegrafu. Od roku 1936 měla ČTK například vlastní telefonní budku na stadionu AC Sparty Praha. Při zimních olympijských hrách v Lake Placid 1932 bylo pro opatřování sportovních výsledků poprvé použito nové dálkopisné zařízení HELL. Na přelomu třicátých a čtyřicátých let už redakce dostávaly od ČTK sportovní tiskové zprávy několikrát denně. Oproti týdennímu rytmu zesílil tok informací za dvacet let o několik řádů.

Paralelně s institucionalizací sportovního zpravodajství se formalizovalo také profesní sdružování sportovních žurnalistů. Předválečný *Kruh sportovních novinářů ČSR*, který po vzniku *Syndikátu českých novinářů* (1925) fungoval jako jeho sportovní sekce. Mezitím se česká sportovní žurnalistika podílela také na vzniku *Mezinárodní asociace sportovních novinářů* na jejím ustavujícím kongresu 1. až 3. července 1924 při VIII. olympijských hrách v Paříži. Asociace uvádí mezi svými pěti zakladateli i jméno sportovního redaktora *Lidových novin* Ondřeje Sekory. Vedle denního tisku formovaly vnímání sportu ve společnosti žurnály nejrůznějších zaměření. V prvorepublikových revuích a společenských časopisech udělala sportovní žurnalistika mílový krok od zpravodajství směrem k publicistice. Vlajkovou lodí kritického myšlení o sportu se stala Peroutkova *Přítomnost*,

v níž téma zaujalo rovnocenné místo vedle politických, kulturních nebo sociálních témat. Řadu příspěvků dodal i člen redakce *Lidových novin* Jan Byk, reagující v *Přítomnosti* na aktuální problémy a otázky. Z ilustrovaných časopisů věnoval sportu nejsoustavnější pozornost *Pestrý týden*. Jako příklad vzorné prezentace sportovního dění ho ve své knize jmenuje i Prokop Bureš. *Pestrý týden* se ze všech časopisů největší měrou zasloužil o prosazení vnímání sportu jako nedílné součásti široce vymezené kultury. Zachycoval osobnosti veřejného života při sportu a sportovce v mimo sportovním prostředí. Podobný tematický profil nabízel také *Pražský ilustrovaný zpravodaj* stejného nakladatelského koncernu. Aktivní rekreační sportování jako prvek životního stylu pomáhaly etablovat časopisy zaměřené na zábavu a trávení volného času, zejména melantrišský *Ahoj na neděli*. Ze společenských časopisů věnovaly sportu intenzivní pozornost časopisy *Eva a Gentleman*, zaměřené na dámské, respektive pánské publikum. V obou vystupoval sport jako součást každodennosti vyšších a středních vrstev s přesahy do módy. S oběma časopisy spolupracoval v roli módního redaktora Josef Eiselt. Sociálně nejexkluzivnější formu reflexe sportu nabízel nejdříve brněnský, poté pražský *Salon*. Mondénní revue prezentovala vybrané sporty jako vysloveně statusovou záležitost.¹⁴

Je pozoruhodné, že navzdory enormnímu nárůstu popularity sportu za celé období první republiky neexistoval v Československu životaschopný sportovní deník. Krátkodobým pokusem byl *Sport* Josefa Burdy, vzniknuvší přeměnou stejnojmenného týdeníku. Ten měl ale zřejmě sloužit spíše zájmům jeho sázkové kanceláře než nezávislému zpravodajství. Nevycházel ani celý rok. První číslo se objevilo 15. února 1936, poslední 20. ledna 1937.

Nejdůležitější předválečný sportovní časopis *Sport a hry* přestal vycházet v roce 1914, a přestože byl za první republiky obnoven, neaspiroval už na vedoucí postavení. Prvorepubliková sportovní periodika sice vykazovala silnou personální kontinuitu s předchozím obdobím, jednotlivé tituly ale vesměs vznikaly bez zjevné návaznosti na časopisy éry Rakouska-Uherska. Jako největší stálice mezi československými sportovními časopisy dvacátých

¹⁴ PELC, Martin. *Sport a česká společnost do roku 1939: osobnosti, instituce, reflexe*. Praha: NLN, 2018. s.111-121. ISBN 978-80-7422-660-1.

let se ukázal brněnský *Sport* z vydavatelství *Lidových novin*. Jeho první číslo vyšlo v březnu 1921, poslední se objevilo v polovině roku 1929. Původní název *Moravský sport* byl počínaje 24. číslem prvního ročníku zkrácen na *Sport* za současného zvětšení formátu. V průběhu druhého ročníku nastoupil do funkce odpovědného redaktora Ondřej Sekora, který se podílel nejen na textové části, ale svými karikaturami propůjčil časopisu jeho specifický vizuální styl.

V druhé polovině dvacátých let vyrostla brněnskému *Sportu* pražská konkurence. Týdeník *STAR* byl nejvýznamnějším a nejstabilnějším sportovním žurnálem první republiky. Název odkazoval na kult sportovních hvězd, ale bylo možné ho chápat také jako akronym původního podtitulu *Sportovní, tělocvičné a automobilové rozmanitosti*. Právě *STAR* se stal atributem prvorepublikového sportovního „fanouška“. Když v roce 1933 architekt Jiří František Kaisler navrhoval kavárnu v tribuně sportovního stadionu, „zaldnil“ ji postavami číšníka a muže čtoucího *STAR*. Když chtěli tvůrci filmu *Naše XI.* (1936) představit postavu sluhy ztvárněnou Ferencem Futuristou jako nadšeného sportovního fanouška, vložili mu do rukou tentýž časopis. *STAR* vycházel od března 1926 až do září 1938 v pražském vydavatelském koncernu *Melantrich*. Založil jej šéfredaktor sportovního oddělení *Melantrichu* Miloslav Horáček, jako de facto nástupnický list *Sportsmana*, tiskového orgánu Československého svazu fotbalového, jehož byl v letech 1919-1925 šéfredaktorem. *STAR* se profiloval jako ilustrovaný sportovní týdeník a ve své době zaujal obdobné postavení jako před válkou *Sport a hry*. Užití atraktivního obrazového doprovodu ve vysoké kvalitě, kterým *STAR* zastínil konkurenci, umožnila to technická inovativnost *Melantrichu* vedeného Jaroslavem Šaldou. *STAR* se tiskl na stejných ofsetových a hlubotiskových strojích jako další ilustrované časopisy koncernu.

Náklad *STARu* nedosahoval takové výše jako u společenských časopisů *Melantrichu*: koncem roku 1932 činil přibližně 25 000 výtisků, zatímco *Pražský ilustrovaný zpravodaj* vycházel ve druhé polovině dvacátých let v počtu 250-300 000 výtisků týdně. Pořizovací cena *STARu* nebyla vysoká, číslo stálo 1 Kčs stejně, jako v případě graficky nenáročného týdeníku *Rekord*.

Přesto jeho odbyt stagnoval a po zmenšení trhu po Mnichově byl mezi prvními zrušenými *Melantrišskými* tituly. Podle vzpomínek Jaroslava Šaldy k úpadku došlo takto: „*Sportovcům povětšinou stačili sportovní zprávy v našich denních listech*“. Jeho domněnka souzní s názorem redakce brněnského *Sportu*, že československé sportovní publikum nebylo připraveno na náročnější revuální formu žurnalistické práce. Vzhledem k ekonomickým možnostem čtenářské obce byl, ale *STAR* úspěšným vydavatelským podnikem. Jeho obliba se v neposlední řadě opírala o elitní složení redakce, mezi jejíž členy patřili kromě Miloslava Horáčka zejména vedoucí redaktor z první poloviny třicátých let Hugo Jindřich Slípka, Antonín František Šulc, Karel Bureš, Emil Synek nebo František Krása. Žurnál se mohl pochlubit také plejádou význačných přispěvatelů z řad sportovců, funkcionářů a trenérů, jakými byli vrcholný představitel YMCA František Miloslav Marek, atlet Otakar Jandera, tajemník Poradního sboru ministerstva zdravotnictví a tělesné výchovy Miloš Vejchoda-Ambros, vydavatel ročenky *Almanach tělesné výchovy a sportu* Jan Plichta nebo československý olympionik, veslař Jiří Zavřel.

Exkluzivně pro *STAR* psal také jeden z nejvýznamnějších sudetoněmeckých sportovních spisovatelů, dlouholetý československý tenisový reprezentant Roderich Menzel. Druhým významným všesportovním časopisem třicátých let byl týdeník *Rekord*. Vycházel jako oficiální list celé řady republikových sportovních ústředí: mj. Československého všesportovního výboru, krátce i Československého olympijského výboru, Československé asociace fotbalové, Československého svazu fotbalového, svazu jezdeckého, tabletennisového, plaveckého, kanoistického nebo Československé ligy kanadského hokeje. Podstatně méně bohatý na ilustrace než *STAR*, ovšem zpravodajsky přínosnější, kombinoval *Rekord* funkci *Věštníku* a sportovního časopisu s publicistickými ambicemi. K jeho novinářským osobnostem patřili vesměs významní fotbaloví funkcionáři, Ferdinand Scheinost, Karel Petruš aj. Vzájemné vztahy *STARu* a *Rekordu* odpovídaly příslušnosti ke konkurenčním vydavatelským koncernům. Kromě všesportovních žurnálů vycházela v prvorepublikovém Československu už i řada specializovaných ústředních časopisů: *Auto*, *Cyklista*, *Čsl. Table-tennis*,

Dostihový a jezdecký sport, Lední hokej, Lehká atletika, Lov a sport střelecký, Tennis-Golf-Revue (později *Tennis*), *Těžká atletika, Vodní sporty, Zimní sport* a další. Obsah a forma všesportovních i specializovaných časopisů zrcadlí postupnou proměnu žurnalistické práce. Zpravodajství doplňovala publicistika. Sportovní novináři už jen pasivně nečekali na výsledky sportovních událostí, aby o nich referovali, ale aktivně získávali informace. Ve větší míře začali využívat formu interview, byť ho ještě vesměs neuplatnili jako svébytný žánr reprodukcující kladené otázky s odpověďmi v plném znění, nýbrž pouze jako podklad pro své články. Zařazení rozhovoru jako nové formy sportovního zpravodajství připisoval W. Hlava-Svoboda z *Českého slova* mladším generaci již profesionálních redaktorů.

Dynamika vývoje v tomto směru přirozeně vycházela z pravidel žurnalistického pole a nové přístupy nebyly aplikovány výlučně nebo přednostně na sportovní materiál. Na něm jako na relativně novém a populárním fenoménu se však inovace výrazně projeví. Časopisy zprostředkovávaly čtenářům v mnohem větší míře střípky ze zákulisí sportovních akcí a soukromí významných sportovců. Poutaly k sobě pozornost četnými anketami a soutěžemi o ceny, ať už založenými na znalosti sportovních reálií nebo slosování. Sport se stal také významným socio-ekonomickým faktorem. Časopis *Rekord* například za velké hospodářské krize zavedl rubriku *Nezaměstnaní fotbalisté!*, v níž týden co týden otiskoval nabídky zaměstnání amatérským fotbalistům různých profesí, kteří by posílili místní kluby nebo podniková mužstva.

De facto prvním stálým sportovním deníkem u nás se stal až *Československý sport*, vydávaný od roku 1953, jako deník však až od roku 1965. Sportovním tiskem se tak do poloviny 20.století rozuměly výhradně specializované časopisy. Sportovní tisk také reflektoval a spoluutvářel proměnu společenského postavení sportu, který byl čím dále tím pevněji integrován do sítě sociálních, kulturních a ekonomických vazeb.

V polovině 20.století začíná také svoji kariéru coby sportovního redaktora v Československém rozhlase devatenáctiletý Ota Pavel a vtiskne této již tak krásné, neopakovatelné, ale také složité se rodící historii řemesla

sportovního novináře novou a přelomovou kapitolu, toho, jak o sportu psát, ale také o tom jakou musí sportovní novinář podstoupit nesnadnou cestu a vytrpět mnoho úskalí než dojde ke svému cíli.¹⁵

¹⁵ PELC, Martin. *Sport a česká společnost do roku 1939: osobnosti, instituce, reflexe*. Praha: NLN, 2018. s.121-127. ISBN 978-80-7422-660-1.

3 Oto Popper, jako redaktor a sportovní novinář

Začátek kariéry Oty Pavla, jako sportovního redaktora a hlasatele započala v roce 1949 v *Československém rozhlase* na již výše jmenovaný popud Arnošta Lustiga. Během své povinné vojenské služby přispíval do periodik jako *Obrana lidu*, kde vydal velice zajímavý článek s názvem „*Když mi přiroste kniha k srdci*“ nebo do měsíčníku *Knihovník* pro práci s knihou v československé branné moci, kde publikuje pod svým rodným jménem Oto Popper s armádní hodností podporučíka.

Po dokončení povinné vojenské služby začíná psát Ota Pavel pro *Mladou frontu*, převážně pro víkendová vydání toho tisku. Zabývá se zde sportovními tématy, jak z prostředí ledního hokeje, tak fotbalu nebo boxu, či stolního tenisu a cyklistiky. Velice zdařilý článek publikoval v roce 1955 v *Mladé frontě* s názvem „*Úspěch poctivé přípravy*“, kde popisuje velice složitou práci hokejového mládežnického trenéra Antonína Haukwitze, který svým velkým trenérským zápalem a hokejovým srdcem dokázal vychovat nejlepší dorostenecké družstvo republiky v ledním hokeji s názvem Královo pole.

Oto Popper, jak se pod zmíněným článkem ještě podepisuje, zde prokazuje velkou hokejovou prozíravost a svůj trenérský cit a schopnost rozpoznat velký sportovní talent, jelikož v článku popisuje výkony družstva Královo pole na finálovém turnaji v Ostravě. Také líčí výkony hráčů, jako prvního uvádí mladého Rudolfa Potche, který ho velmi zaujal dobrou fyzickou hrou a výtečným pohybem, což mne přímo fascinovalo. Rudolf Potch se za několik let propracoval mezi úzkou špičku hráčů Československé hokeje a reprezentoval naši zemi na sedmi MS v letech 1959-1961 a 1963-1966 a dvou zimních olympiádách 1960 a 1964. Později se stal i úspěšným trenérem, kdy se podílel na výchově legend, jako je Ivan Hlinka a Jiří Dopita. Ota Pavel velice trefně předpověděl jeho zářnou kariéru a bezpochyby zde prokázal svůj velký cit ke sportu a lednímu hokeji vůbec, který později využil i jako mládežnický trenér hokejové Sparty Praha. Další velice poutavý článek zveřejnil Ota Pavel, také ještě pod jménem Oto Popper v *Mladé frontě* začátkem roku 1954 s názvem „*Přijímají se fotbalisté*“, kde popisuje zrod

prvních fotbalových sportovních tříd, které nečekaně vznikly až po sportovních třídách hokejových a atletických. Oto Popper zde líčí podmínky, které musí mladí fotbalisté splnit, aby mohli tyto vybrané sportovní třídy navštěvovat. Mladí fotbalisté převážně ve věku 14 let musí patřit k nejlepším mládežnickým fotbalistům v republice, ovšem velký důraz nebyl kladen jen na sport, nýbrž i na dobrý školní prospěch a docházku.

Oto Popper zde velice oceňuje vznik těchto tříd a věří v lepší zítřky. Československá kopaná, která o osm let později vyvrcholý MS ve fotbale v Chile, kde československý fotbalový tým skončil druhý za prvními Brazilci a získal historické stříbrné medaile. Ota Pavel psal i pro časopis *Květy*, kde pravidelně publikoval své sportovní sloupky v jednom z nich, který nese název „*Vysílá se sportovní reportáž*“ se zabývá vznikem sportovních komentátorů a reportérů v Čechách. Velice živě zde popisuje, jakou náhodou se z Josefa Laufera, který je pro český sport spjat právě s komentátorskou pozicí a je považován za legendu tohoto oboru, dostal k tomuto krásnému řemeslu.

Začalo to 3. října 1926 v Praze zápasem Slavia - Hungaria v ten podzimní slunný den byl poprvé postaven u sportovního hřiště blyštící a zářící kruh se zvukovkou zavěšenou u středu a měl být zahájen první sportovní přenos *Radiojournalu*. „*Vše bylo připraveno i mužstva byla na hřišti a míč se již kutálel po zeleném trávníku: chyběl „jen“ sportovní hlasatel. Jak se jmenoval, již příliš nezáleží. A proč nepřišel to už dnes ani nevíme. Důležité bylo, že našli nového. Funkcionář tehdejší Slavie byl právě v kabině Hungarie „když pro něho přišli“: „ Nic naplat Pepíčku musíš k mikrofonu. Fotbalu rozumíš a mluvit taky umíš.“ A Laufer - šel: „ Haló, haló jsme na hřišti Slavie na Letné...“*

„*Od toho dne uteklo 27 let, v nichž se vysílalo stovky mezinárodních utkání ze všech končin světa. Statisíce lidí dnes poslouchá sportovní reportáže, vždyť také nikdy náš sport nezískával tak četné a vynikající úspěchy jako nyní, a nikdy se také netěšil tak velkému zájmu posluchačů. A sportovní reportéři? I těch se už vystřídala u mikrofonů celá řada a z nich jen Josef Laufer vysílá ještě dnes, ve svých 63 letech.*“ Takto krásně a barvitě

popisuje v již jmenovaném článku Otto Popper vznik komentátorského řemesla v Československu.¹⁶

Pro slovenský plátok *Smena* publikoval článek s názvem „*Ich Kapitán*“, který pojednává o nikom jiném než o skvělém obránci Karlu Gutovi, který začínal v klubu ledního hokeje LTC Uhřetěves, popisuje zde jeho přechod do armádního klubu ATK Praha a posléze do LTC (Lawn tennis club) Praha, odkud přestoupil do Spartak Praha Sokolovo (HC Sparta Praha), kde strávil podstatnou část své kariéry. Otto Popper zde popisuje jeho hokejové začátky, kdy začínal v malé dědině na Slovensku až po přechod do velkého mezinárodního hokeje, kdy se účastnil Mistrovství světa v ledním hokeji a Olympijských her naposledy 1960 ve Squaw Valley. Jako trenér vyhrál hned dvě zlaté medaile v roce 1976 a 1977, postupně v Praze a v Katovicích. Když dělal Otto Popper rozhovor s trenérem Sparty Praha panem Bouzkem hovořil o něm takto: „Je to skromný hráč, kamarád a bojovník. Reprezentant, jak by měl vypadat. Zanedlouho na to dostal Karel Gut nejčestnější odměnu - Titul mistra sportu.“

Zároveň s tímto článkem Ota Pavel napsal i článek o trenéru Bouzkovi, taktéž pro plátek *Smena* s příznačným názvem „*Ich trenér*“, kde vypráví nejprve o začátcích a postupných krůčcích tohoto významného trenéra. Popisuje ho zde, jako zavalitého, malého, nýbrž na bruslích velmi svižného, ramnatého a pohotového trenéra. Nejbližší kamarádi mu prý přezdívali „*lupínek*“, nejspíše dle jeho pověsti dobrého taktika a „*hokejového lišáka*“, kdy dokázal zápasy vyhrávat velmi dobrou předzápasovou přípravou. Uvádí také, že na taktickou přípravu zápasů a také utkání při Mistrovství světa v ledním hokeji roku 1954 mu pomáhali z předzápasovými přípravami dva největší lídři tehdejšího výběru Československa. Byli to Karel Gut a Vladimír „*Vovka*“ Zábrodský, což považuji za velice zajímavé zjištění, jelikož dnes se ani zdaleka hráči vrcholové úrovně až na výjimky nezapojují do takticko - zápasových příprav před utkáním. Na závěr odborného článku se Otto Popper

¹⁶ Fond Oty Pavla - Archiv Literárního archivu památníku národního písemnictví v Praze. *Složka: Otisky článků O. Pavla se sportovní tematikou z různých novin a časopisů.*

dotazuje pana Bouzka na již zmíněnou taktiku, pan Bouzek odpovídá prozřetelně a odpověď předchází jeho pověsti. „*To víš složitú. Ale z hlediska ostražitosti ji nikomu nepovíme. Povím ti ji soudruhu, až po mistrovství světa.*” A po těchto slovech se lišácky usmál, přihmouřil obě oči a řekl „*Bude to těžká úloha*”.

Ota Pavel byl velkým milovníkem sportu, o kterém pronesl: „*Sport mám rád proto, že nezvykle chutná a nejde ničím nahradit, podobně jako pivo. Sport je tedy nenahraditelný. Takový fotbal se hrál v koncentráku v Terezíně a hráli ho i naši vojáci na frontě, kteří bojovali proti fašistům. Zřejmě se bude fotbal hrát také na okolních planetách. Sport nahrazuje mužům, kteří se chtějí bít - války. A o válkách byla napsána většina největší literatury. Někdy se říká, že sport je jako divadlo. Sport je v některém směru víc než divadlo, na divadle můžete předem vědět, jak to dopadne, ve sportu se to napřed většinou nedovíte nikdy. Když padne na divadle facka, je většinou markýrovaná, na hřišti je vždycky skutečná. A tak dále, a tak dále, dalo by se o tom mluvit do nekonečna*”.¹⁷Ota Pavel se snažil proniknout do sportovcova života a jeho všedností a běžné každodennosti.

Než něco o sportu nebo o sportovci napsal, snažil se s nimi sžít a zjistit co musí daný sportovec pro svoje řemeslo obětovat a podstoupit a poté se snažil barvitě a hlavně, jak on sám říkal nevšedně a tak jak, to ještě nikdy nikdo neudělal, určitého sportovce popsat nebo vylíčit, či dokonce o něm napsat pohádku. Nebo se celý rok snažit sžít s jedním z největších a na osobností nejbohatším fotbalovým týmem naší historie a pak o něm napsat dnes už legendární a zcela nezapomenutelnou knihu. O tom však v dalších kapitolách. Možná by ještě ale stálo za zmínku to, že Ota Pavel měl nesmírně a dnes už snad nevídaně široký přehled znalostí o spoustě sportů, že by dnes mohl s přehledem dělat sportovního experta hokejového, či fotbalového, nebo dokonce experta přes zimní sporty, především lyžařské a konče u experta přes cyklistiku a jak to ukončil sám Ota Pavel a tak dále a tak dále.

¹⁷ PAVEL, Ota. *Proč mám rád sport?*. Ilustroval Jiří SLÍVA. Štíty: Veduta, 2009. s.5. ISBN 978-80-86438-27-6.

4 Přehled dobového tisku (pro léta, v nichž byl Ota Pavel aktivní)

Ota Pavel začínal nejprve jako redaktor *Československé rozhlasu* na popud rodinného přítele a již zaměstnance rozhlasu Arnošta Lustiga. Během vojenské služby publikoval své první novinové články v armádním tisku *Obrana lidu* a *Československý voják* a přispíval také do *Armádního rozhlasu*. Později publikoval své první literární pokusy v novinovém tisku v týdeníku *Stadion*, nebo také v deníku *Mladá fronta*, či v časopise *Květy*. Ota Pavel psal také pro slovenský tisk a publikoval články v periodiku *Smena* nebo v časopise pro mládež s názvem *Pionýr*. Publikoval také články, které nebyly zaměřeny sportovní tematikou. Byly to, jak už méně známý časopis s názvem *Kijevský bojovník* nebo *Rudá zástava*. Ota Pavel také publikuje v ryze vojenském časopise *Zápisník agitátora*. Pracuje také pro čistě vojenský měsíčník určený pro práci s knihou a tiskem v čs. branné moci s názvem *Knihovník*. V těchto periodikách se věnuje článkům zejména agitačním, například článek s názvem *Svazáci* hodnotí celoroční práci, nebo článek s názvem *Vzorná osádka tanku*. Články vznikaly především při absolvování povinné vojenské služby Oty Pavla, a jak je již výše zmíněno sportovní články nebo reportáže neobsahují, tak se také daným periodikům níže nezabývám.

Československý rozhlas:

V roce 1949 místo práce obchodního cestujícího nastoupil jako novinář do *Československého* rozhlasu na pozici pišícího redaktora a to na doporučení Arnošta Lustiga. Významné bylo jeho působení ve sportovní redakci. Pracuje zde i po vojenské službě až do roku 1956, ale už se kromě žurnalistiky začínají objevovat jeho spisovatelské ambice.

Květy:

Ota Pavel psal pro *Květy* mezi roky 1953 až 1954 zejména sportovně laděnou publicistickou reportáž ze sportovního prostředí, kde například přibližoval přípravu našich nejlepších stolních tenistů a tenistek při přípravě na mistrovství světa konané v Londýně nebo barvitě popisuje zrod sportovní

publicistiky a zejména sportovního komentování a mluveného slova, které začalo v našich zemích roku 1926 prvním živým mluveným komentářem a to nikým jiným než legendou mezi komentátorskými velikány a to Josefem Laufrem.

Časopis Stadion:

V roce 1956 vyměnil působiště *Československého rozhlasu* za časopis *Stadion*, protože cítil, že více než s mikrofonem si rozumí s psacím strojem. Toužil psát reportáže, povídky a postupem času si splnit i velký sen stát se spisovatelem. Tomuto profesnímu přestupu také předcházela roku 1955 změna příjmení. Ze jména Popper se celá rodina nechala přejmenovat na příjmení Pavel. Jak tehdy říkal sám Ota Pavel „*Tenkrát jsme si říkali, že když žijeme v české zemi, že bychom měli mít správně české jméno namísto toho Popper a snad jsme byli také trochu víc podělaní, než bylo třeba.*“ Ale nebyl to šťastný krok. *Stadion* byl ještě hodně zpravodajsky zaměřený týdeník a jeho nadřízení neměli pro literární sklony pochopení. Pavla navíc trápilo, že víc než kvalitní a pečlivě poskládané reportáže se cení, kolik kdo napsal článků. Pracovní tempo ho ubíjelo. Neměl čas na četbu, na sebevzdělávání - a na dokončení střední školy, kterou studoval dálkově. Po jednom roce proto odešel do *Československého vojáka*.

Československý voják:

Pro toto periodikum psal Ota Pavel zejména sportovní zpravodajství před blížící se spartakiádou roku 1955. Popisuje zde například to, jak se cvičenci Sokola Krouna připravují na blížící se celonárodně sledovanou akci. Zde mne nadchlo to, že se Ota Popper vydal na Pardubicko, a jako reportér zde mapoval přípravu cvičenců v nedaleké obci od mého rodného města Hlinska. V článku líčí zajímavosti před blížící se sportovní událostí a vyzdvihuje zde například takovou pikantnost, kolika reproduktory od národního podniku Tesla Pardubice bude ozvučen Národní stadion na Strahově. Tento časopis vycházel dvakrát do měsíce a měl tam víc času i prostoru na psaní, po jakém toužil. I díky působení v armádním časopise dostal jedinečnou příležitost vypravit se počátkem 60. let s fotbalisty Dukly Praha do New Yorku. Byla to slavná generace jeho vrstevníků Josefa

Masopusta, Svatopluka Pluskala, ale i mladších hráčů, jako byli Jozef Adamec nebo Rudolf Kučera.

Mladá fronta:

Zde Ota Pavel publikoval výhradně články věnované různým druhům sportu, jak reportážím o známých sportovcích jeho doby, tak o důležitých sportovních kláních nebo věnoval pozornost celostátním tělovýchovným akcím.

Smena:

V periodiku *Smena* publikoval zejména a výhradně reportáže se sportovní tematikou zaměřené především na prostředí ledního hokeje těch nejvyšších sfér. K nejvíce zdařilým článkům patří ten s názvem „*Ich kapitán*“ a „*Ich trenér*“, kde se Ota Pavel nejdříve věnuje kapitánovi tehdejší Československé hokejové reprezentace a později předsedovi celého hokejového svazu panu Karlu Gutovi a tehdejšímu trenérovi reprezentace legendárnímu trenérovi Vladimíru Bouzkovi. Tyto reportáže jsou skvěle řemeslně zpracované. Ota Pavel zde zachycuje, jak naturel hráčský, tak trenérský a do nejmenšího detailu zde popisuje, jak přípravu na nadcházející mistrovství světa v hokeji, tak náladu v hokejovém kolektivu a jeho možné ambice na světovém turnaji.

Pionýr:

Do časopisu *Pionýr* přispíval sportovně laděnými články zejména o významných postavách Československé atletiky, například zde popisuje zrod a začátky nástupce pana Emila Zátopka běžce Stanislava Jungwirtha. Píše zde o mistru sportu, koulaři Jiřím Skorlovi. Věnuje se také reportáži o cyklistice, kde píše o slavném cyklistovi Janu Veselém.¹⁸

¹⁸ Fond Oty Pavla - Archiv Literárního archivu památníku národního písemnictví v Praze.
Složka: Otisky článků O. Pavla se sportovní tematikou z různých novin a časopisů

Obrana Lidu:

Zde psal většinou velice čtivé a někdy až nadčasové zpravodajství z mistrovství světa v hokeji. Rád bych zde přiblížil dva kratší sloupky z listů *Obrany lidu*, které vyšli právě v době konání mistrovství světa v hokeji 1959. Líčí zde přímo pohled do kabiny hokejistů po zápase Finsko - Kanada, které skončilo vítězstvím kanadských hokejistů. Popisuje zde pocity obou družstev přímo po zápase z prostředí sportovní šatny, což na mne působí přímo nadčasově, přirovnal bych to dnes k určitému pohledu do kabiny formou televizních kamer, ať už při běžném ligovém hokejovém zápase, nebo pohledem do kabin radujících se mistrů světa v ledním hokeji. Ota Pavel zde velice trefně a bez ostychu popisuje nejdříve pocity strany poražených týmu Finska. *„Když jsme se dostali do kabiny mezi hráče Finska, nebylo slyšet ani slovo. Klidně odpočívali a jen v rohu jsme zahlédli jednoho z mladších, jak si tajně dává šluka.... Zdálo se nám, jako bychom se ocitli mezi nějakými dorostenci. Samí mladí chlapci.“* Dále pokračuje pohled z kabiny vítězného mužstva Kanady. *„V kabině Kanadčanů, byl pravý opak! Křiku tolik, že jsi nevěděl, co komu patří. A uprostřed otevřená bedna exportního plzeňského, již málem prázdná... Cítíš vůni voňavých amerických cigaret. Za chvíli nenajdeš na podlaze volné místo, hokejové rekvizity, prázdné lahve od piva, slupky od pomerančů, všechno bez ladu a skladu.“* Kanadská jedenáctka, Smrke říká: *„Věřte, že se nám tady hraje těžko. Zvláště proti mužstvům, jako byli dnes Finové, kteří jakmile ztratí kotouč, utíkají všichni zpět. Nehráli jsme naplno. Nejtěžší zápasy teprve přijdou.“* Při tomto drobném rozhovoru Oty Pavla s kanadským hráčem mne zaujal fakt, který sdělil českému novináři. Ta fráze, že nehráli naplno a vlastně si veškeré síly šetří pro boje o medaile. Ota Pavel v tomto rozhovoru zachytil pro budoucí generace tvrzení, které v kanadském hokeji, jakoby kdysi dávno zakořenilo a přetrvává po mnoho generací hráčů až do dnes, že zámořské mužstva a především to kanadské má občas sklon k tomu ne papírově slabší mužstvo podcenit, ale nehrát proti němu na úplných sto procent a stejně ho porazit a pošetřit síly na rozhodující část turnaje.¹⁹

¹⁹ Fond Oty Pavla - Archiv Literárního archivu památníku národního písemnictví v Praze.
Složka: Otisky článků O. Pavla se sportovní tematikou z různých novin a časopisů

5 Organizace hokejového zápasu Otou Pavlem: Pražští herci - čs. novináři B a zahraniční novináři - čs. novináři A a fotografie

V této kapitole chci přiblížit roli a sportovní naturel Oty Pavla prostřednictvím organizace významného přátelského hokejového zápasu, který se odehrál v rámci konání 26. Mistrovství světa v ledním hokeji, které hostila po většinu vždy vyprodaná pražská Štvanice a Československá hokejová reprezentace obsadila pro rok 1959 bronzovou třetí příčku po závěrečném a velmi napjatém utkání s Kanadou, kdy vstřelil do již opuštěné kanadské branky rozhodující gól Rostislav Vlach a zachráněný bronz se zařadil mezi nejsilnější příběhy národního týmu. Z pozice běžného diváka nebo odborného komentátora, či televizního pracovníka se jednalo o velice významný milník, jelikož toto mistrovství v hokeji bylo prvním živě vysílaným a televizními kamerami snímaným velkým hokejovým turnajem v historii a dokázalo získat pro tuto přenádhernou hru nespočet nových fanoušků. Během tohoto hokejového svátku, kdy se do Prahy sjelo nespočet sportovních a především hokejových žurnalistů z celého světa a vůbec nejvíce z hokejové kolébky této hry a to ze země javorových listů zvané Kanada. Právě v průběhu tohoto hokejového svátku uspořádal Ota Pavel jedinečný hokejový den, ve kterém se sehrály dva přátelské zápasy zakončené speciálním hokejovým večírkem, ovšem tomuto speciálnímu dni následovaly mnohatýdenní přípravy a organizace s Pavlovými kolegy ze sportovně žurnalistické branže.

Ota Pavel nebyl na organizaci hokejového zápasu sám, pomáhali mu jeho kolegové Jiří Holub, Karel Čekan a Oldřich Kubart a vypomáhal jim také Luboš Březina, který pracoval, jako redaktor *Obrany lidu* a ještě minimálně tři další nadšenci, u kterých jsem vypátral jen jejich křestní jména. Ota Pavel působil, jako určitý supervizor těchto výše uvedených pánů, kteří pomáhali při organizaci tohoto jedinečného zápasu. Každému z nich rozesílal osobní korespondenci se speciálně vytvořenými úkoly k organizaci zápasu pro každého z nich byly tyto úkoly jiné.

Jako prvním bych začal Karlem Čekanem, pro kterého Ota Pavel přichystal a vymyslel tyto úkoly: na první úkol klade Ota Pavel velký důraz, zdůrazňuje Karlu Čekanovi, aby sehnal brusle československým hercům, dle instrukcí zjištěných velikostí kolegou Jiřím Holubem. Číslo bruslí zahraničních novinářů měl za úkol zjistit, již také zmiňovaný Luboš Březina z *Obrany lidu*. Karel Čekan zajistil vypůjčení třiceti párů hokejových bruslí z Metra a dát je kdekoliv nabrousit.

Ota Pavel zmiňuje, že má vybrat brusle přirozeně podle udaných velikostí výše zmíněnými redaktory a nechat tyto brusle nabrousit a na to klade Ota Pavel zvýšený důraz „u všech bruslí nabrousit na slabý hokejový žlábek“. Tento příkaz mě, jako hokejistu mírně zaskočil, jelikož jak je známo brusle s menším hokejovým žlábkem jsou sice velmi rychlé, jelikož se hokejový žlábek nezařezává tak hluboko do ledové plochy, ale jsou mnohem hůře kontrolovatelné v obloucích a při hokejových manévrech taktéž. Co jsem nezjistil v pátrání v archivním výzkumu je to, jestli měli na zimním stadionu na Štvanici hokejisté hrající tento přátelský zápas k dispozici hokejovou brusku, jelikož při slabém nabroušení žlábku se jim museli brusle velice rychle ztupit. Jak je známo, slabší hokejový žlábek si, jak už v historii, tak v žhavé současnost nechávali brousit především hokejový brankáři, mě jako hokejového brankáře až na výjimky nevyjímaje, tak aspoň tento styl nabroušení mohl ocenit jeden z našich nejlepších herců československé historie a brankář v této hokejové exhibici Karel Effa.

Jak Ota Pavel zmiňuje v dalším dopisu osobní korespondence, tuto hokejovou exhibici neměli hrát nijak velcí hokejisté, kteří by s tímto typem nabroušení měli větší zkušenosti, ovšem s přihlédnutím k tehdejší kvalitě nožů a výzbroje se dá pochopit, že bral Ota Pavel možná tento typ, jako lepší variantu. Další úkol na Karla Čekana je ten, že by měl vypůjčit auto na převezení hokejových rekvizit, popřípadě sehnat taxi a nechat si vystavit doklad a převést hokejové rekvizity k panu Dudkovi kustodovi tehdejšího Spartaku Sokolovo, dnešní HC Sparta Praha. Ota Pavel ve Spartě působil, jako dorostenecký hokejový útočník a později také, jako hokejový trenér mládeže a měl v klubu mnoho známých přátel. Popřípadě měl nechat Čekan rekvizity u tehdejšího ředitele Spartaku Sokolovo pana Ranušky, tak aby byly

brusle k dispozici dne hokejového zápasu 8.3.1959. Jako poslední úkol klade Ota Pavel potřebu sehnat Honzíka Hlaváčka, který umí cizí jazyky a bude mít brusle na Štvanici na starosti, jelikož Karel Čekan byl jedním z hráčů, tak starosti o brusle připadli na den zápasu, již zmiňovanému Honzíku Hlaváčkově, který s výhodou umu cizích jazyků komunikoval se zahraničními novináři a taktéž měl na starost vydání bruslí československým hercům. Jak Ota Pavel zmiňuje v osobní korespondenci s Karlem Čekanem, Honzík Hlaváček by měl obdržet dva lístky na tuto hokejovou exhibici a také by se měl zúčastnit večírku po zápase.

Další zajímavostí je dopis z osobní korespondence Oty Pavla, který směřují jeho pomocníkovi s organizací zápasu Jardovi, bohužel příjmení se nepodařilo v archivu vypátrat. Ota Pavel prosí Jardu, aby se hlavně zaměřil na získání zahraničních novinářů pro hokejový zápas. Vysvětluje mu, že bude muset zahraniční novináře zagitovat a vysvětlit jim přesně o co půjde a také nemá zapomenout dodat, že se nebude jednat o nějaké velké hokejisty a že to ti hokejisté moc neumí, aby se nezalekli příliš velké konkurence. Jarda se má zaměřit především na získání přízně ruských členů výpravy a členů výpravy z NDR a posléze dodává, že z americké výpravy může vzít někoho z doktorů, nebo aspoň jednoho jakéhokoliv člena americké výpravy. Na závěr píše, ať se zamyslí, kdyby se členové ruské výpravy nechtěli zúčastnit, ať přemluví legendárního trenéra ruské „sborné“ Anatolije Tarasova, dnes jednu z největších legend světového hokeje a člena síně slávy Hockey hall of fame v Torontu. Toho, který vytvořil ze Sovětského hokeje nezadržitelný a neporazitelný kolos a toho, který vybudoval z CSKA Moskva jeden z nejlepších a nejvíce sehraných hokejových klubů v celé historii. Byl také autorem mnoha někdy až velice tvrdých tréninkových metod, například běhání do strmých kopců s rucksakem plným písku, nebo bruslení s rozvázanými bruslemi, či střelení na branku kovovými kotouči. Proto svého času do armádního celku CSKA zamířil na stáž dle mého jedna z nejlepších hokejových kapacit a odborníků, co celý Československý a Český hokej kdy měl a tím byl pan Luděk Bukač starší a byl uchvácen z tréninkových postupů Anatolije Tarasova, který měl založenou obří knihu s tréninkovými postupy. Pan Bukač ještě s jedním švédským hokejovým stážistou do ni toužili tolik

nahlédnout, že se spolu dohodli, kdy švédský stážista zabavil trenéra Tarasova na ledové ploše a pan Luděk Bukač v té šatně opsal spoustu tréninkových metod, které potom využil v Československém hokeji. Jen toto dokazuje, jaký byl Anatolij Tarasov, již za svého života velikán a hokejový stratég. Zaujal mě fakt, že když nebude, již zmiňovaný Jarda úspěšný se svou agitací u členů ruské výpravy má se obrátit dle slov Oty Pavla právě na trenéra Tarasova, jednoho z nejvíce obávaných a jako hokejových person nejvíce respektovaných lidí v tehdejší světové hokeji a jakožto také částečně žurnalistovi, jelikož Tarasov také psal do novin, má přemluvit právě jeho, aby reprezentoval zahraniční novináře.

Ota Pavel byl jedinečný v tom, že ať už ve svých sportovních povídkách nebo v osobních dopisech nedělá mezi lidmi rozdíly a snaží se vnořit do jejich osobnosti a povahy a poznat hlavně lidskou stránku sportovní osobnosti a odhalit co se skrývá za jejich „pokerface“ a pochopit člověka od jeho nejnítěrnějších pocitů a zkušeností.

Další z osobních dopisů směřuje Ota Pavel na organizátora Jindru a také na kolegu Jiřího Holuba. Ti mají zorganizovat a agitovat výpravy švédské, finské a italské reprezentace. Jak praví Ota Pavel, měli by sehnat aspoň pět příslušníků Švédska, a také nějaké členy finské výpravy a aspoň jednoho Itala. Ota Pavel také dodává, že při nejhorším mají sehnat ještě nějaké členy realizačního týmu švédské hokejové výpravy a dodává „*Je všechno plakátováno, nesmí nám to vybuchnout*“ a ať zahraniční účastníky ubezpečí, že šatnu mají a účast na večírku v kavárně na Štvanickém stadionu je zabezpečena a vstup bude na jejich jméno u vchodu do kavárny. Následně všechna jména, čísla dresů a bruslí, nebo nějaké zajímavosti, kdo za koho bude hrát mají oznámit Luboši Březinovi do *Obrany lidu* a to nejpozději do pátku 7.3.1959 do 12 hodin. Organizaci a agitaci kanadských hráčů pro přátelský zápas má na starost organizátor Standa, kterému Ota Pavel píše žádost o sehnání alespoň pěti kanadských hráčů pro tento exhibiční zápas a nabádá ho ať začne shánět mezi kanadskými rozhlasovými žurnalisty, jelikož mezi nimi by mohl být úspěšný. Kanadští sportovní reportéři té doby se často rekrutovali z bývalých hokejových hráčů. Ota Pavel mu klade na srdce „ať je úspěšný - „*Uvědom si, že na tom moc*

záleží, hlavně na Tobě, aby bylo aspoň pět Kanadánů, jinak nám to vybuchne. Už je to plakátováno, přijdou lidi, je to moc důležitý úkol, prostě získávej je, přesvědčuj atd. Při nejhorším vem někoho z kanadské výpravy nebo z vedení mužstva". Dodává, že sraz zahraničních novinářů je v 17 hodin 30 minut v kanceláři direktora Ranušky, kde si je vyzvedne Karel Bureš a odvede je do šatny.

V každém osobním dopise Ota Pavel velmi zdůrazňuje důležitost a preciznost v organizaci toho hokejového klání. Velmi mu záleželo, aby vše proběhlo bez problémů a tak jak měl naplánované. Podle dobových fotografií, které jsou přiložené v příloze je znát, že plakátování tohoto zápasu, které zadal dělat Ota Pavel, bylo velmi efektivní a stadion na Štvanici je skoro plný, ne - li vyprodaný, podle tehdejší zprávy v časopise *Stadion* utkání navštívilo 13 000 diváků.

Jako poslední dopis píše Ota Pavel úkoly organizátorovi Luboši, kterému se mají telefonovat veškeré zajímavosti ohledně tohoto zápasu, jména hráčů, které organizátoři získali a čísla bruslí. Dále to má dávat jednotlivým redakcím, jako zajímavosti, aby už případně v pátek mohlo něco vyjít v denním tisku. Do pátku do 12 hodin z toho má udělat souhrnou zprávu, kterou vydá ČTK, a Ota Pavel organizátora Luboše ubezpečuje, že je vše domluveno s Karlem Burešem. Ovšem Ota Pavel píše *„Nespoléhej na to. Dej to ještě telefonicky do hlavních redakcí Práce, Slovo, Demokracie, Právo, atd. Prostě Luboši v sobotu a v neděli toho musí být co nejvíc v novinách. Čísla bruslí si u tebe vyzvedne Čekan, který to ostatní zařídí. Pošlu Ti poštou dva volňásky, ty budeš mít tak ve čtvrtek."*

Ota Pavel byl velice vstřícný ke svým kamarádům, kteří mu pomáhali s organizací, každému v osobní korespondenci slibuje, že mu pošle dva volňásky na zmiňované utkání. Ota Pavel také nechal zhotovit speciální pamětní odznaky tohoto zápasu speciálně pro zahraniční novináře, kteří si je potom odvezli ze svými výpravami do svých krajin.

Ota Pavel a jeho kolegové jednali ústně i telefonicky s dvaceti pěti herci, kteří se zúčastnili zápasu, ať už jako hokejisté, nebo jako členové realizačního týmu, nebo jako diváci. Cituji *„Bylo jednáno se soudruhy*

Jedličkou, Bezouškou, Vrchotou, Víchem, Dejlem, Nesvadbou, Kočím, Chladilem, Karpiškem, Dědkem, Švarcem, Marešem, Lackovičem, Vojtou, Cortézem, Machem, Richterem, Pospíšilem, Horničkem, Štuchalem, Effou, Kubartem, Pellarem, Šterclem, a Červinkou. Dále pak s Karlem Vlachem a členy jeho orchestru".

Je až fascinující kolik tehdy slavných osobností dokázal Ota Pavel s jeho kolektivem na slavnostní utkání sehnat. Bohužel přesné a kompletní soupisky ostatních družstev se nedochovaly, nýbrž dochována zůstala komentovaná obrazová reportáž z časopisu *Stadion* s názvem „*90 minut které otřásly stadionem*".

Utání zahájila „*Lední kapela*“ Karla Vlacha, která zahrála novinářům koledu „*Nesem Vám noviny...*“ a hercům „*Pochod komediantů*“ z Prodané nevěsty. Jak psal časopis *Stadion* „*První mistrovství světa v ledním hokeji, při němž novináři „psali“ i na ledě*“. Pichlavý komentář přidal do *Stadionu* také dnes už snad největší legenda Československého hokeje a člen síně slávy Českého hokeje pan Vladimír „Vovka“ Zábrodský. „*Alespoň novináři jednou poznali, co znamená hrát hokej*.“ Obtíže novinářů začali již v šatně. Malé tričko na velké tělo brankáře týmu hostů tedy zahraničních novinářů Bensona z *Kanadského rozhlasu* těžce navlékal kapitán mužstva McCabe z Toronta. Za tým zahraničních novinářů nastoupili tři bývalí hokejové internacionálové, například jedním z nich byl střelec tří branek hostů Nor Gunar Kroge, bývalý hráč Tigrene Oslo.

Na jiném obrázku v téže reportáži časopisu *Stadion* se dochovala ojedinělá fotka, jak v obraně tvrdě bodyčekuje před svým brankářem Ota Pavel Lothara Zollnera z *Berlínské televize*, který mimochodem hrál v roce 1954 v národním mužstvu NDR. To dokazuje, že Ota Pavel toho ze svého hokejového umu svých dorosteneckých let, kdy se proháněl na kluzištích v dresu Spartaku Sokolovo moc neztratil a nebyl na ledě žádné ořezávátka. Hrál v pruhovaném dresu s číslem čtyři na zádech, kterou později mimochodem nosila také jedna ne tedy literární, ale hokejová legenda pan obránce Oldřich Machač, který se vyznačoval také velice dobrou obranou hrou, však jeho legendární „*Machačovské hokejové bodyčky*“ vstoupili, jako ukázková

obránná hra tělem snad do všech učebnic ledního hokeje a ne nadarmo si vysloužil přezdívku „*Mistr bodyčeků*“. Asi tehdy ještě, jako kluk okoukal výborný defenzivní styl hry od Oty Pavla....

Utkání zahraničním novinářům proti československým novinářům „A“ skončilo nerozhodně 5:5. Jednalo se o celkem kvalitně hrané utkání s dobrým hráčským obsazením. Co se hokejové kvality týče, se ne úplně dá říct o utkání, které následovalo a to mezi československými herci proti československým novinářům „B“, ovšem bohatě to obecenstvu vynahradili humorem a schopností improvizovat. Dokazuje to už jen přestrojení za hokejového vikinga, za kterého se převlékl a do šatny napochodoval pražský komik Bohumil Bezouška, který tímto přestrojením zosobňoval kanadského hráče Dewsburyho, kterého do utkání osobně neznal. Jak psal tehdy časopis *Stadion* „*V utkání s herci padalo více „hráčů“ než branek*“. Avšak co vhodnějšího by si navzájem předali herci a novináři jako čestné dárky než (novinářskou) kachnu, kterou obdržel a také kdo jiný by měl obdržet skutečné zvíře, než herec zvířecích zvuků Antonín Jehlička (Poté kachnu co nejrychleji daroval krasobruslařce Jitce Hlaváčové, která spoluřídila utkání). Šéfredaktor *Stadionu* Zdeněk Žurman zase obdržel věnec mima s praporkem, na kterém stálo slovo „*Nepište !*“, který ovšem nápisu na věnci nehodlá uposlechnout, díky za to! O více než dekádu později jeho perem vznikne první psaná kniha o havlíckobrodském fenoménu, tedy o bratřech Jaroslavu a Jiřím Holíkových s názvem „*Bráchové*“.

Pražské herce koučoval a na lavičce vedl jako trenér muž nejpopovanější a to legenda mezi tehdejšími herci pan Jaroslav Vojta. Trenérské řemeslo musel ovládat skvěle, nýbrž herci porazili novináře 3:1. Tento výsledek podpořil jako brankář mužstva herců, skvělým a neutuchajícím výkonem Karel Effa, který si svým výkonem napodobující tehdy vynikajícího Mikoláše v brance národního mužstva zasloužil svůj speciální sloupek v tehdejší vydání *Mladé fronty*, kde píše „*Poznáte Karla Effu při typickém brankářském postoji? Výtečně chránil svatyni herců při nedělním utkání s pražskými novináři.*“

Zajímavostí bylo, že tresty za fauly, kterými se herci prohřešili, museli odpykat nikoliv na trestné lavici, ale ukázkami jevištního umění před mikrofonem na beznadějně zaplněném stadionu na Štvanici. Musela to být hokejová exhibice hodná velikánů, kteří se jí zúčastnili, můžeme jen litovat, že jsme ji tehdy nemohli být součástí, jelikož to opravdu muselo stát za to.²⁰

Obrázek č.1 - Týmová fotografie Československých novinářů „A“. V horní řadě uprostřed můžeme vidět Otu Pavla s mírně přizvednutým a sebevědomým výrazem. V pozadí můžeme spatřit beznadějně naplněné ochozy zimního stadionu na Štvanici, tedy 13 000 diváků - vyprodáno.

²⁰ Fond Oty Pavla - Archiv Literárního archivu památníku národního písemnictví v Praze. Složka: Organizace hokejového zápasu Otou Pavlem: Pražští herci - čs. novináři B a zahraniční novináři - čs. novináři A. Soubor výstřižků k hokejovým zápasům a fotografie.

Obrázek č.2 - Ota Pavel, který se chystá tvrdě bodyčekovat Lothara Zollnera z berlínské televize. Na fotografii můžeme spatřit, že Ota Pavel hrál opravdu s číslem 4, tolik příznačným pro historii mnoha skvělých obránců českého hokeje, kteří nastupovali také s tímto číslem.

Obrázek č.3 - Společná fotografie obou proti sobě zápolících týmů. V proužkových dresech nastoupili Českoslovenští novináři „A“ a v dresech rudých s velkým S na prsou, tedy dresech tehdejšího Spartaku Sokolovo (dnes Sparta Praha) nastoupil tým Zahraničních novinářů.

Obrázek č.4 - Společná fotografie týmu Československých herců. V brankařské výstroji můžeme vlevo dole vidět Karla Effu a nad ním stojícího Antonína Jedličku nebo v kabátu stojícího trenéra týmu herců Jaroslava Vojtu.

MISTROVSTVÍ SVĚTA 1959

ÚSPĚŠNÉ VYKROČENÍ

Československo-Švédsko 4:1 (3:0, 0:1, 1:0)

Na poslední minutě se Švédci na ledové ploše svezli. Československo dokázalo znovu vynikajícími výkony, když v Oslu vyhrálo 4:1. Na ledě v poslední minutě se svezli švédští hráči, kteří v 19. minutě nastříleli na bránu Karla Effy. Švédci však nebyli schopni vyhrát, když v 20. minutě se Československo znovu vyhrálo 4:1.

Trávil diváci minut

Trávil diváci minut... (text continues with match details)

Ve vycházkovém tempu

Kanada-Finsko 6:0 (3:0, 1:0, 2:0)

První hokejová utkání v mezinárodním zápase... (text continues with match details)

... a Kanad'anů

V hokeji Kanad'anů byl první... (text continues with match details)

Střelcové byl první pozdě, Finko se uplatil. Zeno Brodský napasoval fužbárenskou byla tento... (text continues)

Foto: E. Pardošský

DNĚŠNÍ PORAD:

KLADNO: 15:30 ČSR-Finl., 20:00 USA-Svédsko.

MLADÁ BOLESLAV: 17:30 Polska-NOR.

KOLÍN: 17:30 NOR-Svjetsk.

ZPRÁVODAVCI: Mezinárodní - Obecná referent, Brno 11, 20.00. ČSR-Finl., 20.00. USA-Svédsko 21. 9. v Praze. Teletext 15:30 ČSR-Finl., 18:00 USA-Svédsko.

TLAČENICE ZA ELITOU

BOJE O 7.-12. MÍSTO V PROUDU

7. místo v soutěži - 11. překvapení! To jen dodatek soutěže o 7. místo v soutěži... (text continues with match details)

8. místo v soutěži - 12. překvapení! To jen dodatek soutěže... (text continues with match details)

9. místo v soutěži - 13. překvapení! To jen dodatek soutěže... (text continues with match details)

10. místo v soutěži - 14. překvapení! To jen dodatek soutěže... (text continues with match details)

11. místo v soutěži - 15. překvapení! To jen dodatek soutěže... (text continues with match details)

12. místo v soutěži - 16. překvapení! To jen dodatek soutěže... (text continues with match details)

Rozlosováno

1. místo v soutěži - 17. překvapení! To jen dodatek soutěže... (text continues with match details)

2. místo v soutěži - 18. překvapení! To jen dodatek soutěže... (text continues with match details)

3. místo v soutěži - 19. překvapení! To jen dodatek soutěže... (text continues with match details)

4. místo v soutěži - 20. překvapení! To jen dodatek soutěže... (text continues with match details)

5. místo v soutěži - 21. překvapení! To jen dodatek soutěže... (text continues with match details)

6. místo v soutěži - 22. překvapení! To jen dodatek soutěže... (text continues with match details)

Obrázek č.5 - Karel Effa zvládl brankařské řemeslo tak bravurně, že o něm vyšel samostatný článek opěvující jeho výborný výkon v zápase.

6 Fenomén „Dukla mezi mrakodrapy“ 1962 v New Yorku a fotografie

Dukla mezi mrakodrapy, tak se Pavlova prvotina jmenovala. Když počátkem roku 1964 vyšla, stála před knihkupectvím v pasáži Alfa dlouhá fronta, až na Václavské náměstí, protože lidi podle časopiseckých úryvků tušili, že je čeká nevšední čtenářský zážitek. Ačkoli *Dukla* měla pramálo fanoušků, náklad 25 tisíc výtisků byl vyprodáný během pár dnů.²¹ Dostal potom množství výborných recenzí. Ota Pavel dostal také unikátní snímky z již zmiňované fronty před knihkupectvím na Václavském náměstí, přestože bylo více než deset stupňů pod nulou. S fotografickým aparátem tam běhal Otův redakční kolega a kamarád Rudolf Ungr. Když mu poté Věra Pavlová děkovala za jeho obětavost - odpověděl lakonicky - „*Pro Otíka bych tam šel za každého počasí - a třeba bos!*“

Původně vyzvalo Otu Pavla nakladatelství *Naše vojsko*, jako již renomovaného sportovního publicistu, aby napsal knížku o fotbalovém oddílu Dukla Praha. Ota Pavel prý zpočátku váhal, dal se nakonec s vervou a obětavostí jemu vlastní do práce. Všichni hráči Dukly Praha se těšili, že poletí s nimi. Všechny formality byli vyřízeny a Ota Pavel se neznal radostí. Pak ale nastaly zmatky a protichůdné názory. Informovali ho, že se jeho účast neschvaluje. Několik dní se rozhodnutí měnila, poslední verdikt zněl: Ota Pavel nepoletí. „*Ten jeho pocit křivdy, zklamání a smutku se nedá zapomenout. Taky jsem těžko hledala slova útěchy. Šel si brzy lehnout, aby to alespoň zaspal. Snad mě tenkrát osvítil Duch svatý. Vzala jsem žehličku a všechny vyprané bílé košile jsem mu v noci vyžehlila a složila. Ráno jsem pak odešla do práce. Neočekávaně mi Ota zavolal a radostí rozčileným hlasem mi sdělil, že mu právě telefonovali: „Je to vyřízené. Přijed' rychle do Ruzyně. Letíš s námi!“* Ještě mi stačil poděkovat za vyžehlené košile, které si s ostatními věcmi naházal za osm minut do kufru a odfrčel na letiště. A opravdu

²¹ BRABEC, Luboš. *Nedostížitý Ota Pavel a jeho hledání opravdového sportu*. Magazín Sport: 2020, č.27.

odletěl do USA." takto vzpomíná na časy před odletem do USA s Duklou Praha žena Oty Pavla Věra Pavlová.²²

Ota Pavel nestrávil jenom týden v USA. Jezdil i na soustředění, na ligové zápasy. Motal se okolo týmu celý rok, aby měl co nejvíc materiálů pro chystanou knížku. *„Pamatuji si, jak s námi absolvoval tréninky v newyorském Central Parku a plazil se mnou na konci štrůdlu. Říkal jsem mu: Otíčku, počkej, my se pak pro tebe vrátíme. To ho ale strašně naštvalo, zatnul zuby a běžel dál,“* vybavoval si po letech útočník Rudolf Kučera. K reportáži mu pomohlo, jak jsem již v předešlé kapitole uváděl působení v armádním časopise *Československý voják*.²³

„Na světě je ohromné množství hřišť, na nichž Čechoslováci předváděli během šedesáti let svou typickou kopanou.“

Alexej Paramonov, zasloužilý mistr sportu.

„Podle mě je hlavní v přípravě mužstva disciplína.“

Vincenzo Feola, trenér národního mužstva Brazílie.

„Pěstuje se sice i v Americe evropská kopaná, jednak ve sklenících (profesionalismus), jednak bují volně (amatérismus), ale nikdy se tomu neříká „kopaná“, nýbrž „soccer“, což je asi zkomole (zkopa) nina slova „association“. Tak zvaný fotbal však není nic jiného než ragby s několika pozměněnými pravidly.“

Egon Ervin Kisch.

„Nad ostatní evropská mužstva stavím Jugoslávii a Československo.“

Vincenzo Feola, trenér Brazílie před mistrovství světa v Chile.

„To dobré v člověku se projevuje činem.“

Arnošt Lustig: Démanty noci.

²² PAVLOVÁ, Věra. *Vzpomínky na Otu Pavla*. Praha: Agentura V.P.K., c1993. s.28 ISBN 80-85622-32-7.

²³ BRABEC, Luboš. *Nedostižný Ota Pavel a jeho hledání opravdového sportu*. Magazín Sport:

2020, č.27.

„Evropská kopaná se bude šířit nyní na americkém kontinentu rychleji než v uplynulých letech. A zásluha Dukly Praha je nemalá. Lidé si cení technické a fyzické vyspělosti jejich hráčů a džentlmenského vystupování na hřišti. Proti klaunským mravům, které často předvádějí jihoameričtí fotbalisté i mnozí evropští hráči, je to rozdíl, pro který nemohu najít vhodné přirovnání.“

Leonard Taylor, kanadský novinář.

„Žádný klub už si není před Duklou jist.“

World Sport v roce 1962.

„Na druhé straně jsou Čechy krásná a exotická země.“

Konstantin Biebl na Jávě.

Tyto a mnohé další citáty slavných osobností vybral Ota Pavel pro začátek svých kapitol v této tak vzácně sepsané knize. Asi proto, že si autorů zmiňovaných citátů velice vážil, ale také proto, že vždy daný citát trefně vystihuje danou kapitolu. Do vydání roku 1964 nepoznala světlo světa stejně koncipovaná a tak do hloubky sepsaná kniha o sportovním kolektivu, jako to napsal Ota Pavel o tehdejších velikánech Dukly Praha.

Věra Pavlová ve svých vzpomínkách uvádí. *„Po návratu pak pokračovala usilovná práce na závěrečných kapitolách o zážitcích z USA. Rukopis stále upravoval a zpřesňoval. Opisovala jsem „Duklu“ tolikrát, že jsem ji už znala téměř zpaměti. Pod konečnou verzi, s kterou byl spokojen, kterou tak odevzdal nakladatelství Naše vojsko, napsal datum: Praha, leden 1963. A pak už se jen těšil na její vydání. Až ji poprvé uvidí a pohladí. Svoji první knihu“!* Vzpomíná také, že ve složce ke knize *Dukla mezi mrakodrapy* měl Ota Pavel poznámkami a svými návrhy tisíc popsaných listů, které poté zrevidoval a vytrídil do téměř dvouset stránkové knihy o armádních fotbalistech a všech jejich společných zážitcích z cest za oceánem.

Ota Pavel sám vzpomíná na Duklu takto:

„Největší zážitek ve sportu jsem prožíval v New Yorku na Randal stadionu před sedmi léty, když jsem vysílal z telefonního automatu do Prahy utkání Dukla Praha - FC Amerika. Lidé na mě tloukli, abych končil, že chtějí telefonovat. Tekl ze mne pot, občas jsem přikryl sluchátko a hádal se s nimi. Já tu byl z Československa jediný novinář, rozhlasový reportér a navíc autor knihy o Dukle. Taky proto jsem těm zápasům tolik fandil. Vložil jsem do té knížky spoustu práce.

Už rok jsem se nehnul od Dukly, lyžoval jsem s ní ve Špindlu, účastnil jsem se její lehkooatletické přípravy v Šárce. Na celém stadionu jsem nejvíce potřeboval, aby Dukla vyhrála. Musel jsem mít v mé knize vítězný konec, jinak to bude průšvih. Při tom pomyšlení mě zamrazilo, ta moje kniha se vlastně dopisovala na hřišti a já jenom přihlížel. Na hřišti docházelo k bitkám, brazilský hráč Mauro knockautoval Pluskala, diváci házeli na hřiště plné plechovky piva. Ale stále více lidí fandilo slušné hře Dukly a Dukla dala vítězný gól. Zvrhl jsem si na hlavu jednu coca-colu a po konci utkání jsem tančil na hřišti s Čechoameričany polku a valčík. A pak jsem vběhl do za Pluskalem, Borovičkou, Masopustem do sprch, a tam jsem se s nimi sprchoval v šatech. Co se dělo potom jsem už nikdy nezažil. V New Yorku se nesmí troubit. A my jeli New Yorkem a za námi jely desítky vozů a ty troubily. Čechoameričané křičeli, policejní vozy uhýbaly z cesty, vlály Československé vlajky. Dukla v Americe dokázala, že Čechoslováci jsou dosud slavní junáci, jako v té písni.

Pak jsme byli na našem zastupitelském úřadě a jedli jsme tam pražské párky a pili plzeňské pivo. Bylo tam několik žen, které se těšily, že si s hráči zatančí - jejich manžele byli z diplomatické práce vyčerpaní - jenže hráči si ošetřovali tržné rány a boule. A tak já mizerný tanečník, jsem musel nastoupit na plac. Tehdy jsem si v Praze zapomněl manžetové knoflíčky do bílých košil a tak jsem tančil ve vyhrnutých rukávech a jen v ponožkách. Jindy jsem pošlapal kdekomu nohy, tentokrát mi šlo všechno krásně, vznášel jsem se přímo vzduchem. Podstata byla v tom, že jsem to odvyšílal, že jsme vyhráli a že je moje kniha zachráněna. Byla to nejkrásnější noc mého života..."

Dukla věnovala Otu Pavlovi po vítězném zápase originál míče, s kterým zvítězila. „*Dnes už je hodně splasklý, ale podpisy hráčů, nápis Dukla Praha - FC Amerika - 2:1 - New York - 12.8.1962 je stále vidět.*“ vzpomíná paní Věra Pavlová.²⁴

Ota Pavel, jako by vložil do psaní knihy kus své duše sportovce. Dokázal přesně a trefně vylíčit pocity sportovců na trávníku, ale také velice odborně glosovat průběh zápasu a do detailu popsat průběh vstřelené branky.

V knize nechybí přesné rozestavení hráčských jedenáctek vždy obou družstev. Svým vyprávěním, jako by vnořil čtenáře do atmosféry před zápasem a poté také do samotného průběhu utkání, kdy čtenář pokud tedy již neví přesné výsledky zápasu, prožívá onen duel, jakoby se hrál právě před ním a do posledního okamžiku pískotu do rozhodcovské píšťalky očekává a stále neví, jak zápas dopadne, dokud Ota Pavel barvitě a se svým typickým zaujetím pro zápas neprozradí, že zápas Dukla zvládla vítězně a opět vyhrála a nikdo ji už neporazí.

Ota Pavel prožíval s Duklou Praha všechny strasti a úspěchy, jako by byl řádným členem týmu. V knize líčí a představuje všechny členy slavné generace šedesátých let, kteří se dělily na ty „starší“: Nováka, Čadka, Pluskala, Masopusta, Borovička, Šafránka, Pavlise, Urbana a další a na ty „mladší“: Kučeru, Adamce, Koubu, Jelínka, Vacenovského, Súru, Brumovského, Dvořáka a další, kterým na lavičce vévodil nejdříve velice kvalitní a protřelý trenér a pamětník prvorepublikové „*železné Sparty*“ Karel Kolský, kterého po osmileté trenérské službě v armádním týmu nahradil trenér Jaroslav Vejvoda. Neméně kvalitní trenér, jako Kolský a své úspěchy s Duklou Praha měl všechny před sebou. Nesmím také zapomenout na doktora mužstva Huberta Topinku, dlouho sloužící doktora u pražské Dukly, který byl proslulý téměř už hláškou „*Dobré ráno chlapci*“, i když třeba bylo nevlídně snažil se jako správný člen realizačního týmu utužit v mužstvu dobrou náladu. Ota Pavel nezapomněl snad na nikoho z týmu, ať už hráčského

²⁴ PAVLOVÁ, Věra. *Vzpomínky na Otu Pavla*. Praha: Agentura V.P.K., c1993. s.29-30 ISBN 80-85622-32-7.

nebo realizačního, cítil se mezi hráči Dukly, jako mezi svými spolusouputníky. To co nemohl zažít, již jako aktivní hráč mu bylo dopřáno, aspoň jako autorovi knihy o té tehdy snad nejlepší partě sportovců, co mohla tehdejší malá země v srdci Evropy nabídnout.

Například Ota Pavel dobrovolně absolvoval tréninky protnuté new Yorským Central parkem, které hráči nazývali, tréninkem v prádelně, kvůli vysoké vlhkosti a tehdejšímu teplu na Manhattenu. Dlouhé tréninky zaměřené na kondici a výdrž, které i když až na chvostu běžeckého pole, ale téměř celé je Ota Pavel zvládl dokončit. S hráči prožíval předzápasové přípravy plné strategických pokynů a předzápasové nervozity, cesty čtyřmotorovým Douglasem, kdy jeden motor vysadil a celá osádka cestujících včetně Dukly s Otou Pavlem byla štěstím nadšená, když přistála na americkém letišti bez úhony. Zažil s celým týmem snad všechny krásné ale i krušné chvíle, které vrcholový sportovec zažil. Ota Pavel se musel ponořit na dno sportovcovy duše, aby do ní mohl nahlédnout a v tom byla jeho vzácnost. Myslím si, že tuto kapitolu nejlépe zakončí slova jednoho z nejlepších fotbalových hráčů celé Československé fotbalové historie a to pana Josefa Masopusta.

„Byl první, kdo povýšil sportovní reportáž na literaturu. Jemu nikdy nešlo jen o vítězství a slávu, ale hlavně o trnitou cestu vpřed, roubenou propadáky a pády. Snažil se o pravdivý portrét člověka. A aby ho mohl působivě popsat, musel ho do morku kostí znát.

Měl k tomu talent od Boha a navíc buldočí pracovitost, byl posedlý psaním. Osobně jsem mu byl vděčný za to, že fotbal povýšil tím, jak o něm smýšlel a jak o něm pak psal. A nejen o něm, samozřejmě... Když je mi někdy smutno a všelijak, sáhnu po ohmatané knížce Dukla mezi mrakodrapy a zalezu někde do kouta, čtu si - a je mi líp. Nejen proto, že jsem jedním z aktérů děje, ale hlavně proto, že Ota je mistr nad mistry. Píše o fotbale - a je v tom celý náš bláznivý svět.”²⁵

K této kapitole jsou samozřejmě přiloženy fotky Oty Pavla z cest v zámoří s pražskou Duklou. Nejvíce mě zaujala fotka z finálového zápasu

²⁵ Fond Oty Pavla - Archiv Literárního archivu památníku národního písemnictví v Praze. Složka: Dukla Praha mezi mrakodrapy - otisky různých článků.

Dukly s FC Amerikou, kde již zcela nekoncentrovaní Brazilci, konkrétně tedy hráč Mauro nevybíravým způsobem poslal k zemi loktem našeho Pluskala. Tato fotografie je zcela jedinečná svým okamžikem zachycení ležícího Pluskala po tvrdém zákroku. Dále také vyjímečná fotka, kde je zachycený Ota Pavel s hráči Dukly mezi mrakodrapy, přímo vedle Oty Pavla stojí Josef Masopust. Do fotografií jsem také přidal vybrané části strojopisu *Dukly mezi mrakodrapy* psané samotným Otou Pavlem a tematické výstřižky článků o Dukle Praha mezi mrakodrapy.²⁶

Obrázek č.6 - Randal Stadium, kde Dukla sehrála finálové utkání s FC Amerika.

²⁶ Fond Oty Pavla - Archiv Literárního archivu památníku národního písemnictví v Praze. Složka: *Dukla Praha mezi mrakodrapy* - Fotografie ke knize *Dukla mezi mrakodrapy*.

Obrázek č.7 - Kompozice vytvořená Otou Pavlem z různých novinových výstřižků před druhým finálovým utkáním v New Yorku hraném na Randal Stadium.

Obrázek č.8 - Ota Pavel s hráči Dukly Praha, napravo vedle Oty Pavla stojí jeho dobrý kamarád Josef Masopust.

Obrázek č.9 - Hotel Empire v New Yorku, kde byli hráči Dukly Praha a také Ota Pavel ubytováni.

Obrázek č.10 - Hráči Dukly Praha a FC Amerika s výstřižky z amerického tisku.

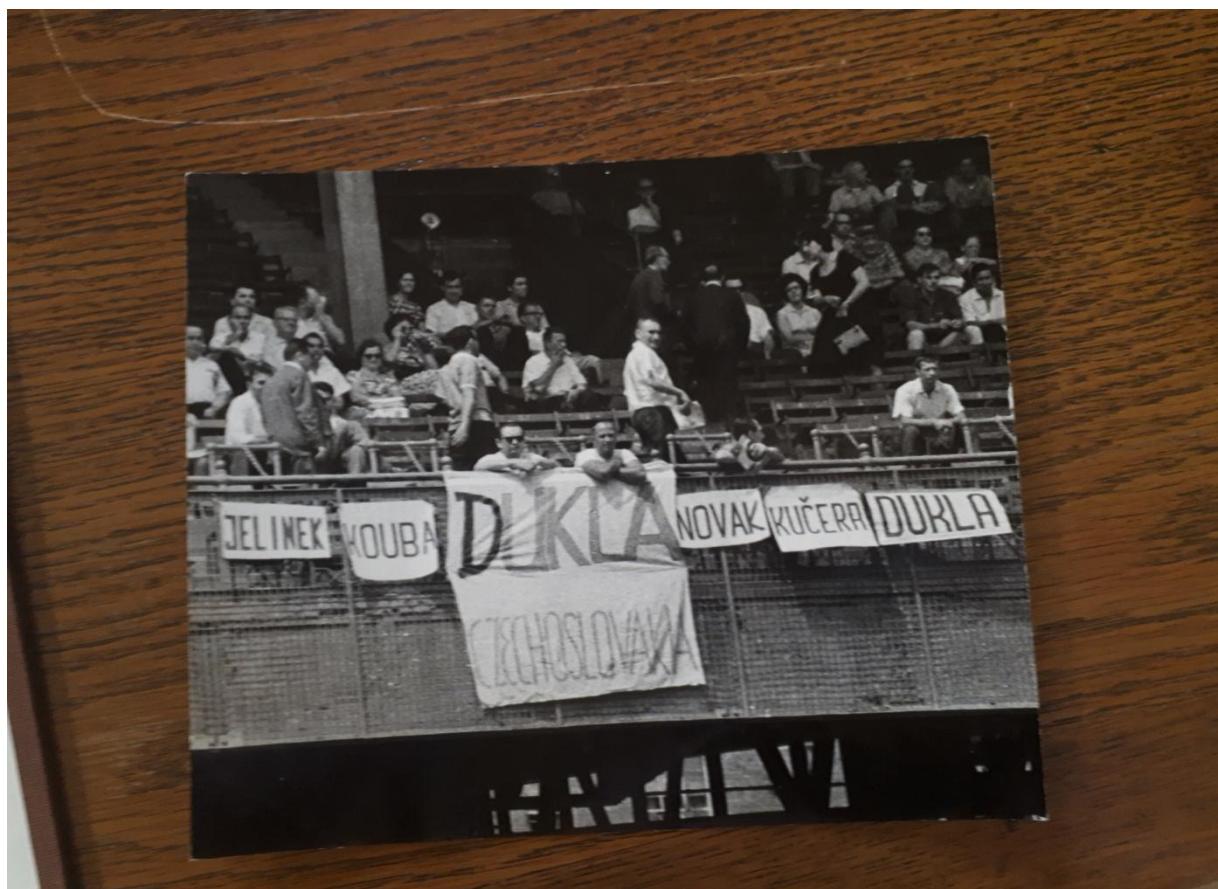
Obrázek č.11 - Dukla Praha svými výkony zanechala takový dojem, že o ni psalo nejedno česky psané médium v Americe.

Obrázek č.12 - Basebollový stadion. Otu Pavla velice uchvátíil.

Obrázek č.13 - Palubní lístek Oty Pavla s příloženými novinovými výstřižky o Dukle Praha.

Obrázek č.14 - Fanoušci Dukly Praha na Randal Stadium v New Yorku.

Obrázek č.15 - Trénink Dukly Praha v Central parku.

Obrázek č.16 - Fotografie mapující ostrý atak hráče Maura na hráče Dukly Pluskala, po kterém dostal Mauro červenou kartu. Uprostřed fotografie můžeme vidět Josefa Masopusta spěchajícího na pomoc zasaženému Pluskalovi.

Obrázek č.17 - Hráči Dukly Praha při výstupu z letadla na Ruzyňském letišti s vítězným pohárem.

Obrázek č.18 - Přivítání hráčů Dukly Praha po přeletu do ČSR. Takové přivítání nikdo z hráčů Dukly Praha nečekal.

Obrázek č.19 - Fronta na první vydání knihy Dukla mezi mrakodrapy.

Obrázek č.20 - Vítězná trofej z Amerického poháru a přiložené vlaječky od mužstev, ze kterými se Dukla Praha v USA utkala.

7 Sportovní publicistická činnost Oty Pavla z různých novin, časopisů a knih - Pozadí práce sportovního redaktora na základě archivního výzkumu

Nejprve bych začal putováním Oty Pavla za spartakiádou po celé naší vlasti, kdy po ujednání s *Mladou frontou* začal v roce 1954 psát seriál s názvem *Kolem republiky za spartakiádou*. Ota Pavel procestoval spoustu tělovýchovných jednot připravujících se na Spartakiádu po celém Československu. Dovolím si zde zmínit návštěvu Oty Pavla v Práchevích na Chrudimsku, kde publikoval svůj článek ještě pod jménem Otto Popper.

Kde se seznámil s místním obyvatelstvem a tajemníkem Místního národního výboru Stanislavem Bláhou. Popisuje zde, že s muži a ženy tajemník nacvičuje dvakrát týdně a vzorně se připravují na první celostátní Spartakiádu. Ota Pavel zde také popisuje, že se podařilo místnímu tajemníkovi zagitovat místní pracovníky cementárny. A na závěr udává, že v Práchevích splnili závazek daný štafetě Československo-Sovětského přátelství: Získali 15 nových cvičenců na nácvik na I. celostátní Spartakiádu. Ota Pavel píše úvodník k tomuto seriálu slovy: „*Mnohdy člověk slyší „mládež necvičí“. Nejde to tak říci. Vždyť v mnohých městech a vesnicích kde probíhá úspěšně nácvik na I. celostátní Spartakiádu je z cvičících většina chlapců a děvčat. Správnější jsou slova, že mladých by mohlo být daleko více, kdyby účast zajišťovaly organizace Československého svazu mládeže. Četní funkcionáři ještě nepochopili, že jedním z hlavních úkolů čímž je nejen přispět k rozvoji kulturních, ale i rozvoji tělesných vlastností člověka. Proto je pořádána spartakiáda jenž má získat pro stálé cvičení ty, kteří se nevěnují závodnímu sportu*“.

Ota Pavel, jak to později dokázal například s fotbalisty pražské Dukly se musel vždy s místními obyvateli a lidmi spřátelit, pobyl tam několik dní a nakouknul pod pomyslnou „pokličku“, aby věděl co a jak má napsat. Možná právě zde si tak dobře nacvičil a správně vyrýsoval svůj pozdější nezaměnitelný styl psaní, kde nejprve musel, jak píše pan Masopust nahlédnout do morku kostí daných lidí, než o nich mohl napsat. Ota Pavel v jednom dopise horolezcovi Vladimíru Procházkovi píše prosbu o zaslání jeho

stručného životopisu, dle kterého by mohl zjistit zajímavosti dané osobnosti a mohl tyto informace rozvést do širšího kontextu v určité povídce. Možná to bylo jedním ze začínajících aspektů Oty Pavla, jak se dostat až do hloubky určité osobnosti a nezapomenutelně o ni napsat.²⁷

Gymnastce Evě Bosákové věnoval Ota Pavel reportážní povídku „*Salto nazad*“. Vyšla v knížce „*Syn celerového krále*“ v roce 1972. Zveřejnil ji proto i v sovětském a jugoslávském sportovním časopise. Jednoho dne Eva Bosáková přišla k Otu Pavlovi na návštěvu. Ota Pavel ji se svou ženou přivítali a pohostili. Eva Bosáková žádala Otu Pavla o spolupráci na vzpomínkách, které chtěla napsat. Ota Pavel, ale o gymnastiku zájem neměl, nebavila ho, a hlavně měl před sebou mnoho dalších plánů. Doporučil tedy Evě Bosákové ženu svého přítele Ivo Štuky, spisovatelku Ilonu Borskou, věděl že ta to zvládne na jedničku. Knihu s titulem „*Trůn, na kterém se stojí*“ v roce 1975 vydala. V knize se objevila dojemná autorčina dedikace: „*Jednou koncem února ve třiasedmdesátém roce mi telefonoval Ota Pavel, jestli bych prý neměla chuť napsat knížku o Evě Bosákové*“: „*Myslel jsem, že to napíšu sám, ale chtěl bych teď dodělat ty ryby a už se mi zas honí v hlavě něco dalšího... Ona je to zajímavá ženská takový nezmar, nebojí se života, a v tý gymnastice něco udělala*“.

Ota Pavel se často scházel se sportovci u sebe doma. Byl protřelý sportovní žurnalista a zájem o nové sportovní knihy už neměl jen on, ale bylo by ctí řadě sportovců, aby o nich knihu napsal právě Ota Pavel, jak dokládá důkaz již zmíněné Evy Bosákové. U Oty Pavla doma byla také Věra Čáslavská o které bohužel žádná povídka nebo kniha rukou Oty Pavla nevznikla, ale často zasílala Otu Pavlovi pozdravy ze světa a její obrázky s věnováním si přišpendlil na rádio, kde měl i další své oblíbené - Josefa Laufera, Jiřího Suchého, Milušku Voborníkovou a Marii z West Side Story.²⁸

Například povídka o Janu Veselém „*Omyl*“ byla tak úspěšná, že ředitel vydavatelství *Miroir du Cyclisme* v Paříži pan Maurice Vidal uveřejnil

²⁷ Fond Oty Pavla - Archiv Literárního archivu památníku národního písemnictví v Praze.
Složka: Otisky článků O. Pavla se sportovní tematikou z různých novin a časopisů.

²⁸ PAVLOVÁ, Věra. *Vzpomínky na Otu Pavla*. Praha: Agentura V.P.K., c1993. s.32-33 ISBN 80-85622-32-7.

povídku ve svém časopise pod názvem „*L Erreur*“ a přál si osobně poznat i autora. Pozval Otu Pavla na týden do Paříže. Svoje zážitky Ota Pavel vyjádřil na pozdravných pohledech, které téměř každý den své ženě zasílal. Ota Pavel se na svém sportovně žurnalistických cestách se sportovci snažil skloubit příjemné s užitečným a vždy, když měl volný den nesnažil se odpočívat, ale poznat dané místo osobně a co nejvíce ho procestovat. Jak například vzpomíná Josef Masopust, že všechno své kapesné přidělené na cestu po USA utratil za návštěvu Metropolitního muzea v New Yorku a cesty starým žlutým taxíkem po Manhattanu a přilehlých oblastech. To samé využil na své cestě v Paříži, kde objezdil všechny slavné stavby, obrazové galerie, ale i zábavní podnik se striptýzem „*Moulin Rouge*“.²⁹ Ota Pavel dokázal získat sportovcovu důvěru do takové míry, že například s Janem Kubrem chodil na ryby, Emilu Zátopkovi pomáhal se stavbou domku, s Josefem Mikolášem sfáral pod zem, s Jaroslavem Borovičkou se bavil o hudbě a literatuře. Na nikoho z nich nezapomněl ani ve chvílích, kdy se k nim svět obrátil zády.

„Zůstali jsme kamarádi, i když jsem z moci úřední musel nechat závodění,“ vzpomínal v roce 1995 po letech cyklista Jan Veselý. *„Pracoval jsem v Konstruktivě a on mi občas dělal závozníka. Ráno vždycky zavolal v kolik vyjždím a pak jsme jeli třeba na Kladno s pískem nebo cihlami. Když mu vyšla nějaká knížka, hned s ní za mnou přiběhl a napsal mi krásné věnování. Například: Prvnímu dělníkovi v republice.“* Někteří hrdinové jeho sportovních povídek a reportáží odešli na věčnost dříve než on, další ho postupem let následovali. Dnes už žijí jenom dva, fotbalista Rudolf Kučera („Haló, taxi!“) a lyžař Dalibor Motejlek (Skokani). A pár hráčů Dukly z dob, kdy vyhrávala mezi mrakodrapy. Ale o všech si budou fanoušci číst ještě hodně dlouho.³⁰

²⁹ PAVLOVÁ, Věra. *Vzpomínky na Otu Pavla*. Praha: Agentura V.P.K., c1993. s.34-35 ISBN 80-85622-32-7.

³⁰ BRABEC, Luboš. *Nedostížitý Ota Pavel a jeho hledání opravdového sportu*. Magazín Sport:

8 Pohádka o Raškovi

Psal se rok 1964, kdy se konala olympiáda v rakouském Innsbrucku, odkud Jiří Raška odcestoval s nepořízenou, ale vracel se do Dukly Liberec s větší zarputilostí a touhou na těch příštích olympijských hrách uspět a dokázat porazit svého velkého rivala z Norska Wirkolu a pro trenéra Remsu získat dlouho očekávanou zlatou medaili ze zimních her. Jiří Raška to svou zarputilostí a tvrdým tréninkem dokázal a dal možnost Otu Pavlovi přijít na myšlenku a na asociaci napsat o tomto historickém momentu sportovní pohádku a to bez jakéhokoliv nadnesení.

Ota Pavel si vyměnil s Jiřím Raškou spoustu informací, potřebných k sepsání sportovní pohádky, ovšem tvůrčí a jedinečná činnost Oty Pavla, která byla specifická pro svou bohatou pestrost jazyka, kdy dokázal vtáhnout čtenáře do děje, že zapomněl na jakékoli bolesti a strasti narušovala nemoc, která u něho propukla na olympijských hrách v Innsbrucku v roce 1964. Zrovna z těch her odkud odjížděl Jiří Raška s nepořízenou, ale o mnohem menší „prohrou“ než tomu bylo u Oty Pavla, který se musel do konce svého života potýkat s nemocí, u které člověk neví dne a hodiny. Tato symbolická prohra u obou z nich, ale předznamenala úspěch, který následoval u Jiří Rašky o čtyři léta později a u Oty Pavla ještě o něco déle a to výhra zlaté Olympijské medaile a sepsání, jak mnozí tvrdili zatím té nejlepší knihy co, kdy Ota Pavel vyprodukoval.³¹

³¹ Fond Oty Pavla - Archiv Literárního archivu památníku národního písemnictví v Praze: *Složka: Pohádka o Raškovi - korespondence*.

8.1 Pracovní materiály

Ota Pavel pracoval intenzivně na své nové knize, chtěl ji dát vše co mohl. V archivních dokumentech jsem narazil na strojopis velmi ručně upravovaný. Původně se *Pohádka o Raškovi* vůbec takto neměla jmenovat, měla nést název *Pohádka o červené růži*, tak symbolické pro příběh této povídky. Rukopis byl v již omšelých papírových deskách, které byly přelepené krásnou blondatou letuškou v uniformě nejspíše Air France svírající rudě červenou růži. Strojopis je téměř na každé stránce upravován barevnými fixami a neustále pozměňován. Při porovnání strojopisu *Dukly mezi mrakodrapy* a *Pohádky o Raškovi* je znát diametrální rozdíl v psychickém rozpoložení, ve kterém se musel Ota Pavel nacházet. Přirovnal bych to ke známému tvrzení F.X. Šaldy o vnitřním světu Karla Hynka Máchy, který tvrdil, že Máchův vnitřní svět se neustále „bortí“ a to samé, i když v jiné podobě je vidět v Pavlových strojopisech, kde neustále přepisuje, škrta a po okrajích archů píše někdy až depresivní a smysl nedávající poznámky.

Jednoho dne si Ota Pavel stěžuje své ženě Věře, že mu Jiří Raška řekl, že jeho verzi ani nemůže přečíst. Bylo vidět, že mu dává již hodně práce vložit kus sebe do díla, které chce, aby bylo dokonalé, které nakonec však bylo více jak to. V dopise korespondovaném Jiřímu Raškovi se Ota Pavel svěřuje a prosí ho, ať se nezlobí, že nedokončí knihu ve slibovaném termínu, jelikož ho stihl nečekaný záchvat a tím pádem bude muset zrušit také plánovanou schůzku ohledně skoro již dodělané knihy. Ujišťuje Jiřího Rašku, že práce na knize mu tudíž zabere maximálně jeden měsíc navíc oproti plánovanému dokončení. V dopise je Ota Pavel velice zdvořilý, snad jako vždycky býval ke svým blízkým nebo „*sportovním přátelům*“. Na závěr ho vroucně zdraví a dodává pozdravy také od jeho ženy Věry. Je až fascinující co dokázal vyprodukovat za literární skvost, člověk kterému život uštedřil spoustu ran a těžkostí, které prozatím dokázal překonat a odevzdat ještě kousek sebe do literárního díla, které by také při nejmenším zasloužilo zlatou medaili.³²

³² Fond Oty Pavla - Archiv Literárního archivu památníku národního písemnictví v Praze: *Složka: Pohádka o Raškovi - strojopis Oty Pavla s různými úpravami.*

8.2 Charakteristika díla

Dílo nás zavádí do beskydského Frenštátu pod Radhoštěm, kde žije velice rozvětvená rodina Raškových a seznamujeme se s místními poměry a někdy až pohádkovými postavami, které však ani ve sportovní pohádce nesmí chybět. Například taková paní Pravečková, která bydlí za kopcem dalo by se říci v téměř pohádkové chaloupce, splňuje všechny povinné atributy kouzelné čarodějky, která pomáhá Jiřímu Raškovi od dětství až po jeho největší úspěchy. Pohádka o Raškovi je sepsaná velice pestrým a nápaditým jazykem, protkaným určitými přirovnáními a pověrami. Ota Pavel v této povídce klade důraz na velkou mistifikaci postav používá někdy až nové sportovní obraty, jako například slovní spojení „*světabratr*“, kombinované se skutečnými událostmi, které se opravdu a reálně staly. Vyzdvihuje obětavost a nezdolnost Jiřího Rašky v tréninku a zároveň vynáší na světlo jeho skromnost a klidnou povahu. Ota Pavel podobně, jako tomu bylo u jedné z prvních kapitol v knize *Dukla mezi mrakodrapy*, nezapomněl detailně a podrobně vylíčit krásu letu a zajímavosti, které se dozvěděl při pobytu na palubě AIR FRANCE na olympijské hry do Grenoblu, kde jednu z hlavních rolí sehraje letuška v modré uniformě, kterou měl Ota Pavel přilepenou na svých úvodních deskách složky ještě s názvem *Pohádka o červené růži*. Líčí zde nezapomenutelné scény a zajímavé historické informace, které se o Grenoblu dozvěděl. To se prolíná s velkým zájmem Oty Pavla o historické díla a památky vůbec, které nezapomněl navštívit snad v žádném zahraničním městě ve kterém se ocitl.

Vyzdvihuje zde také velice přátelské vztahy mezi tehdejšími sportovci a lidmi vůbec a staví na první místo čestnost, poctivost a pracovitost na toužebné cestě k úspěchu. Nezapomíná také na velice důležitou věc a to na propojení přátelských vazeb, na které Jiří Raška nezapomíná, i když se z něho stane olympijský vítěz a stále myslí na svou rodnou ves a své blízké a každému z dějiště olympijských her dováží velice cenné a radostné dárky. Tato scéna se také prolíná s Pavlovým naturelem, který nikdy ze zahraničních cest nezapomněl své ženě a blízkým dovést dárky, které se v tehdejším Československu nedaly sehnat, například krásné sluneční brýle pro svou ženu Věru. Nezapomíná také pro zajímavost doplnit informace o úplném pořadí olympijského závodu ve skoku na lyžích, ve kterém Jiří Raška zvítězil.

Jako určitou pověru a odkaz pro další generace na konec díla zařazuje čestné znovu vysazení stromu, který poskytl Jiřímu Raškovi v pohádce materiál pro své skokanské lyže a on si přeje, aby tu podobný strom byl také pro další generace sportovců. Na závěr bych uvedl větu, kterou pronesl Ota Pavel po zlatém skoku Jiří Rašky. „*Byl to nádherný let v nekonečném tichu, který trval kratičký lidský věk.*“³³

8.3 PyeongChang 2018 a světoznámé „Raškovky“ a fotografie

Proslulý kulich zvaný „*Raškovka*“ ve kterém skákal po většinu své skokanské kariéry Jiří Raška přinesl našim sportovcům na XXIII. Zimních olympijských hrách mnoho štěstí a úspěchů. Jako oficiální součást své kolekce pro olympioniky ji uvedla, již tradičně firma Alpine pro. Kulich vyvedený v národních barvách tedy modré, červené a bílé doplněný o slušivou zářivě bílou bambuly s logem Českého olympijského výboru, kterou čeští sportovci vzdávali hold skokanské legendě, jak na slavnostním zahájení, tak v olympijské vesnici nebo na medailových ceremoniálech. „*Aura*“ této relikvie přinesla české výpravě celkem dvě zlaté, dvě stříbrné a tři bronzové medaile. Dvě zlaté medaile zásluhou Ester Ledecké, vnučky hokejové legendy Jana Klapáče, která získala dvě zlaté medaile ve dvou rozdílných disciplínách a to v lyžařském Super-G a v její oblíbené disciplíně a to v paralerním obřím slalomu na snowboardu. Stříbrné medaile zásluhou Martiny Sáblíkové a Michala Krčmáře. Tři bronzové zásluhou Evy Samkové, Karolíny Erbanové a Veroniky Vítkové. Po tomto kulichu se doslova zaprášilo a stal se velkou oblibou českých sportovních fanoušků při olympijských hrách v roce 2018. Dokonce se stal neodmyslitelnou součástí venkovního „outfitu“ mnoha sportovních nadšenců.³⁴

³³ PAVEL, Ota. *Pohár od Pánaboha: Pohádka o Raškovi*. Praha: HAK-Humor a kvalita, 2002. ISBN 80-85910-41-1.

³⁴ *Osobní úvaha nad daným tématem.*

Obrázek č.21 - Jiří Raška před skokanským závodem.

Obrázek č.22 - Jiří Raška a jeho letecký styl, se kterým dobyt stupně nejvyšší.

Obrázek č.23 - Jiří Raška se zlatou olympijskou medailí.

Obrázek č.24 - Jiří Raška po návratu z olympiády v Grenobelu společně s trenérem Remsou.

Obrázek č.25 - Trenér Remsa a jeho postřehy, které Jiřímu Raškovi vštípuje hned u skokanského můstku.

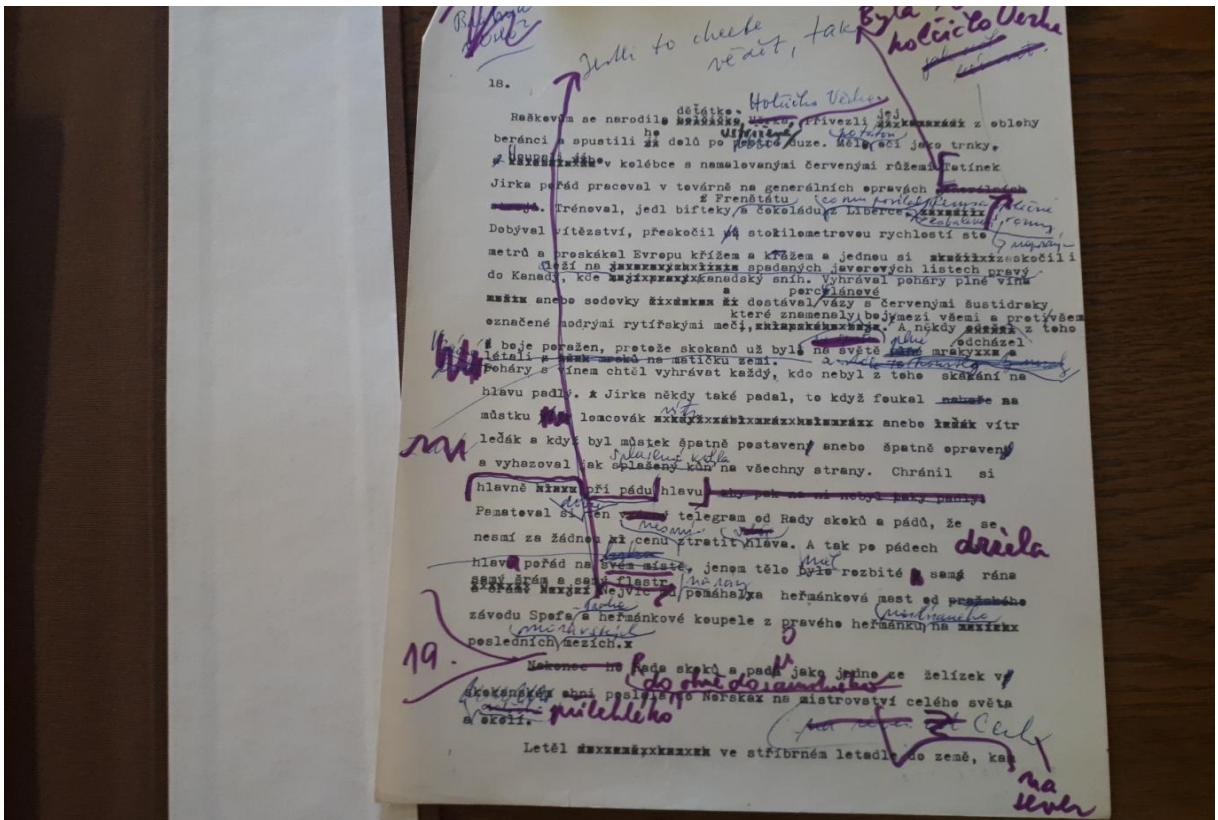
Obrázek č.26 - Zaplněné náměstí ve Frenštátě pod Radhoštěm vítá Jiřího Rašku.

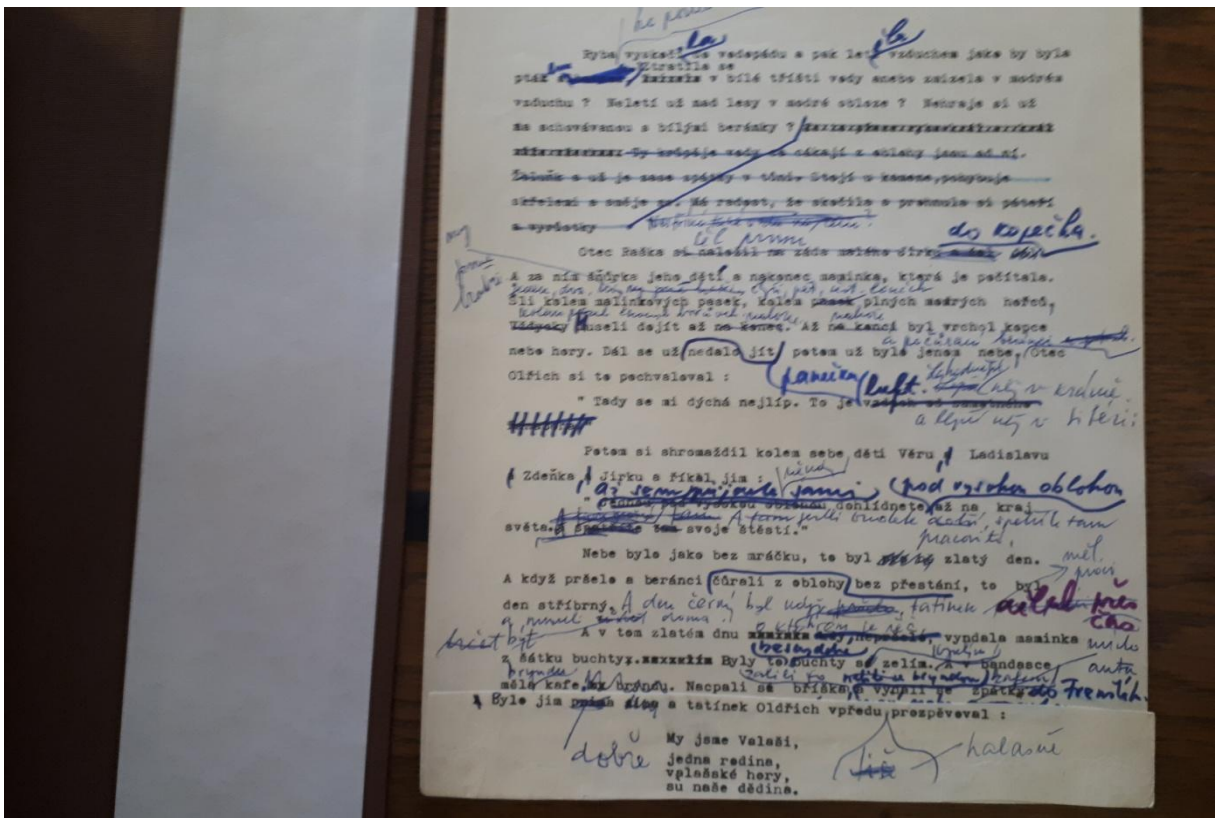
Obrázek č.27 - Zlatý Jiří Raška na přivítání v jeho rodném Frenštátu pod Radhoštěm.

Obrázek č.28 - Desky se strojopisem ještě s původním názvem Pohádka o červené růži, kterou později Ota Pavel změnil na Pohádku o Raškovi.

Obrázek č.29 - Strojepis Pohádky o Raškovi s poznámkami fixou.

Obrázek č.30 - Strojepis Pohádky o Raškovi s poznámkami fixou.

Vítej aspoň na skok domů,
pookřeš nám z toho skoru.
Připravils nám krásné chvíle,
překvapil jsi víc jak mile!
Dvoje stříbro, dvoje zlato,
to už přece stojí za to !!!

Obrázek č.31 - Říkanka, kterou si připravili fanoušci k přivítání zlatého a stříbrného Jiřího Rašky.

Obrázek č.32 - Jiří Raška se svou maminkou.

9 Sportovní literatura – Pavlovy sportovní povídky v kontextu jeho žurnalistické práce a životního osudu

Ota Pavel tvrdil, že dosud se v Čechách nenašel nikdo, kdo by z látky sportovní napsal velkou a vážnou knihu, tak jako například Francouz Roger Vailland napsal svých 325 000 *franků* nebo Američan Milard Lampell *Hrdinu hřiště*. Tato slova v lidsky i autorsky zralém období počátku 70.let podtrhují Pavlovo trvalé mínění o našem sportovně beletristickém žánru jako úhoru, který je třeba teprve vzdělat. Zůstává mimo jakoukoli pochybnost, že Ota si byl dlouhodobě a vlastně až do konce svého života plně vědom objektivního faktu, tj. kontextuální slabosti soudobě beletristické literatury s tematikou sportu, k níž se od jisté chvíle hodlal přiřadit a k níž pak jádrem své tvorby - specifickým způsobem - i opravdu patřil. Za daných okolností nejsilnějším, zvenčí přicházejícím impulzem k tvorbě ne již pouze žurnalistické, ale publicisticko-reportérské se pro Otu Pavla nakonec stal sám neutěšený stav sportovně beletristického odvětví. Ten na něj zapůsobil nejsilněji a nejvíce.

Velice plodnou etapu Pavlova spisovatelského života otevřela portrétní práce *Brankář*, která naznačuje a vyšlapává budoucí cestu, kterou se Ota Pavel vydal a charakterizuje pojetí člověka a života sportovce a sportu. Ve shodě se svou dosavadní tělovýchovnou a sportovní publicistikou Ota Pavel v této práci líčí reálně existujícího sportovce uváděného jeho pravým, konkrétním jménem. Zde nejde o jakéhokoli hokejového brankáře, ale výhradně o brankáře Josefa Mikoláše a jeho velice trnitou a nezdolnou cestu za sportovními úspěchy. Zde se poprvé vynořuje nutnost Oty Pavla a jakási potřeba poznat všechny souvislosti a uvést je do kontextu osobnosti a života Josefa Mikoláše. Kdy se nejdříve dozvídáme o jeho těžkostech života zamlada a dokonce ještě před narozením. Až poté se dozvídáme o jeho vytrvalosti v tréninku a fyzické nezdolnosti, kdy se Mikoláš stává postupně brankářem ligového a následně i národního mužstva a dosáhne s ním na medailové úspěchy na mistrovstvích světa. Svou nezdolnost prokazuje Mikoláš například tím, že

zápasy chytá bez masky, ale dokáže i zdánlivě nemožné, když nastoupí do zápasu i s bolestivou zlomeninou v obličeji a neváhá do cesty puku nastavovat rozbitou hlavu. Za každé situace je odhodlán splnit své pevné předsevzetí neustoupit před soupeřem a nepustit zbytečný gól. Vyprávění končí vylíčením úspěchu národního mužstva na mistrovství v Lausanne, kde se potkal Josef Mikoláš s neopakovatelnou formou a dokázal zvrátit zápasy na svou stranu. Právě zde Ota Pavel dává prostor vyvrcholení a jakémusi zadostiučinění za jeho příkladné chování, postoje a hodnoty. V reportážně portrétním *Brankáři* Ota Pavel poprvé a přitom výrazně sloučil do jednoho celku fakta ze sféry sportovní s fakty z civilního všedního života a učinil z nich dějově přitažlivou osnovu své práce. Nezavil ji tak souvislosti s jejím sportovním tématem, ale vymanil ji z jednostranné závislosti na sportovně publicistické, reportážní poloze a propůjčil jí literární rysy.

Podobně jako v řadě dalších případů už Mikoláš jako zobrazená postava svým zakotvením do dvou životních oblastí nabývá přitom nezanedbatelného rozpětí. Svým založením a mentalitou též předjímá a výstižně reprezentuje přímo typ sportovce, kterým byl Ota Pavel dlouhodobě zaujat. V galerii autorových sportovců jednoznačně převažují osobití, zaujatí až posedlí tím, za čím ve svém snažení jdou a oč usilují. Už tímto jsou pro Otů Pavla přitažliví a pro čtenáře také. Počínaje Josefem Mikolášem odráží se v jejich mentalitě literární inspirace. Jsou to postavy hemingwayovského typu. V *Brankáři* se rovněž zakládá repertoár překážek, se kterými Pavlovi sportovci zápolí na cestě za svými cíli a které musí překonat, pakliže chtějí zvítězit. Jsou to překážky vnitřní a vnější a mají v podstatě stejnou důležitost a váhu.

K těm prvním náleží zejména slabost těla a stále se vracející pocity strachu, zranění a jeho důsledky, nedostatek fyzických dispozic k provozovanému sportu a často Pavlem i u velkých sportovců zdůrazňovaný nedostatek sportovního talentu. Ten v autorových pracích postrádá nejen

Josef Mikoláš, ale také Emil Zátopek a Jiří Raška.³⁵ Například povídka *Jak to tenkrát běžel Zátopek*, je pořád to nejlepší, co kdo u nás o výjimečném vytrvalci napsal.³⁶ Z vnějších překážek hrají u Pavla podstatnou roli momentální i dlouhodobé nešťastné shody okolností a to jak se ve sféře sportovní, tak mimo sportovní, civilní, anebo křiklavě nepříznivé životní, existenční a sociální podmínky sportovce. Například kanoista Alfréd Jindra, se kterým se Ota Pavel osobně skamarádil a kterému později jeho kariéru utne obrna, je na tom existenčně tak špatně, že se při tréninku živí jen maštěnými bramborami a občas mívá i výslovný hlad.

S tíží a velikostí překážek a s jejich překonáváním se jednání a postoj Pavlových sportovců nejednou ocitá za hranicemi běžné tvrdosti a odolnosti a přerůstá do hrdinskosti a příkladnosti. V důsledku toho nemají Pavlovy postavy vysloveně epicky živelný charakter jako u Ernsta Hemingwaye, ale jsou vměstnány do rámce epizující moralistiky, slouží k ozřejmování etických hodnot.

Nedlouho po *Brankáři* Ota Pavel uveřejnil v *Československé vojáku* výchozí znění práce o cyklistovi Ladislavu Helerovi *Etapa po čtyřech letech*. Ovšem tuto původní povídku musel do dalšího vydání úplně přepracovat, protože jeho kamarád mezitím tragicky zemřel. Dnes je známá jako *Pár kilometrů od Terezína*. Čtenáře

Ota Pavel dojal také verzi vzpomínkového portrétu o gymnastovi Aloisovi Hudcovi *Sedm deka zlata*. Velice dovedně rozvrženou a provedenou práci o gymnastce Evě Bosákové *Salto nazad*. Do této řady zapadá a zároveň se z ní pojetím zvolené situace i tématu vymyká raná, ale překvapivě zralá práce o vynikajícím výkonu dvou horolezců Radanu Kuchařovi a Zdenu Zibrinovi *Výstup na Eiger*. Ta vyznačuje u Pavla

³⁵ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003.s.116-120 ISBN 80-7304-036-0.

³⁶ BRABEC, Luboš. *Nedostižný Ota Pavel a jeho hledání opravdového sportu*. Magazín Sport: 2020, č.27.

nezvyklou hloubkou pohledu a dokazuje, že bylo v autorových možnostech překračovat etické pojetí sportovního tématu.³⁷ Portrétních motivů Ota Pavel také využil v díle *Dukla mezi mrakodrapy*. Několik jejích částí nejdříve během roku 1963 uveřejnil na pokračování v *Československém vojáku*, knižně jak známo poté o rok později. Velký úspěch této publikace mezi tehdejší veřejností byl způsoben podle přímého účastníka knihy hráče a pozdějšího sportovního publicisty Ivo Urbana dle jeho úvahové recenze takto.

Nejdříve upozornil na tu příznivou okolnost, že čtenářská obec byla vhodně připravena k zájmu o knihu uveřejněním několika jejích kapitol v *Československém vojáku*. Stejně příznivou a možná ještě příznivější půdu pro mimořádné přijetí díla zjedнала samozřejmě i doba, v níž vyšlo, tj. období kdy ve sportovní veřejnosti stále vládlo dlouhodobé opojení ze světových úspěchů našeho vojenského mužstva. Kdo z těchto fanoušků fotbalu by si za této euforie nechal ujít potěšení souhrnně si počíst o obdivované Dukle? Vedle těchto dvou vlivů na ohlas Pavlovy knihy hrála roli však ještě příčina třetí, neméně podstatná. Podle Urbana zapůsobilo v neposlední řadě i to, „že naše sportovní literatura je velmi chudičká, že zdaleka nestačí ukojit po přibězích ze sportovního prostředí. Tituly sportovní beletrie by se daly u nás spočítat na prstech jedné ruky, ale i v oblasti publicistiky jsme asi hodně pozadu za jinými zeměmi.“

Tedy i slabost kontextu napomohla Otu Pavlovi k výraznému úspěchu jeho knižní prvotiny a napomohla nejen jí. Urbanův výstižný postřeh se totiž netýká pouze Dukly mezi mrakodrapy, ale má ve skutečnosti širší platnost, zprostředkovaně naznačuje cosi důležitého o rezonančních předpokladech celé vrstvy autorovy tvorby s tematikou sportu. Zvláštního pohledu zde Pavel dosáhl tím, že obraz sportovního výkonu významně spojil i s bytostnými stránkami lidského života. V další tvorbě Ota Pavel dokázal, že si je vědom leč čehos, co kalí zvenčí moderní

³⁷ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003.s.121 ISBN 80-7304-036-0.

sport, ať je to fanouškovství, profesionalizace sportu, zásahy sportovních funkcionářů aj. Vlastní činnost sportovců, ale dlouhodobě představoval v jakési čiré až ideální podobě, očištěné od patosu slávy sportovních hvězd, o kterých tvrdil, že nikdy nemohou vědět, kdy z toho nebe spadnou dolů.

Do Pavlova obrazu sportovního výkonu sice občas prosakují některé lidsky problematické vlastnosti a rysy jednotlivých sportovců, ale jinak, jako by autorův pohled vycházel nejen z názoru, že „*sport by měl být jako studánka čisté vody*“ (Jan Veselý v próze *Omyl*), ale i přesvědčení, že sport takovou studánkou čisté vody skutečně je.³⁸

Další knížka měla být o hokejových reprezentantech. V únoru 1964 proto jel na Zimní olympijské hry do Innsbrucku s privilegiem být mužstvu stále na blízku, směl dokonce i do kabiny. Chodil tam často. Po každém zápase. Povzbuzoval hráče, i když jim to zrovna nešlo, čímž je asi docela štvál. Závěrečný zápas se Švédskem prohráli 3:8 a vypadalo to, že na ně zbude nepopulární čtvrté místo. Vtom do kabiny vběhl nadšený Ota Pavel a gratuloval jim k bronzu, protože se v tiskovém středisku dozvěděl, že podle nich na poslední chvíli upravených pravidel o rozdílu branek skončili třetí a Kanada čtvrtá. Nikdo mu moc nevěřil. Mužstvo bylo přesvědčené, že je čtvrté. A pak se z rohu kabiny, od jednoho ne zrovna úspěšného hráče z Ostravy ozvalo: „*Ty Žide, běž do plynu!*“ Pro Pavla to bylo, jako by dostal pěstí zároveň mezi oči i na solar. Otočil se a mlčky odešel. Do konce Olympiády ho nikdo neviděl. Výprava se domů vrátila bez něj a po Praze se roznesla senzační zpráva, že armádní důstojník a redaktor *Československého vojáka* emigroval.

Nikomu se neozval ani manželce ne. Ale kamarádovi Lustigovi to nedalo a přes známé z vojenské rozvědky ho nakonec vypátral. Kousek nad Innsbuckem. V psychiatrické léčebně. Antisemitská nadávka Otou Pavlem nejen otrásla, ale zřejmě byla i spouštěčem maniodepresivní psychózy,

³⁸ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003.s.122-129 ISBN 80-7304-036-0.

s níž se potýkal do konce života. Slova o plynu zaslechl v Rakousku, v prostředí, kde zase denně slyšel němčinu a vybavovaly se mu vzpomínky na protektorát, ne tak daleko od Mauthausenu, kde část války strávil jeho bratr Jiří.

„Zatáhl se mi mozek, jako kdyby přišla mlha z Alp. Potkal jsem tam jednoho pána a pro mě to byl čert se vším všudy, měl kopyta, chlupy a rohy a staleté vykotlané zuby. Šel jsem pak zapálit do hor nad Innsbruckem selské stavení. Přál jsem si , aby se rozsvítilo veliké světlo a zahnal mlhu. Když jsem vyváděl krávy a hřebce z chléva, aby neuhořeli, dorazila rakouská policie,“ napsal později v epilogu povídkového výboru *Jak jsem potkal ryby*.

Z knížky o hokejstech nic nebylo. V šestatřiceti letech mu byl přiznán plný invalidní důchod a opustil redakci *Československého vojáka*. Psát však nepřestal. Tvořil těžce, v pauzách mezi pobyty v bohnické léčebně. Pral se s každým slovem a s každou větou. Ovšem koncem šedesátých let začal pomalu sportovní svět opouštět. Z mnoha důvodů. Jeho vrstevníci a lidé, ke kterým měl blízko mizeli ze scény a od mladších už si udržoval odstup. Navíc stále jasněji viděl, že sport přestává být studánkou čisté vody a férovým zápolením, kde ten lepší vyhrává a ten méně šťastný i tak odchází se vztyčenou hlavou. A že lidi už víc než hledání bezejmenných sportovních hrdinů zajímá, jaké má Pelé číslo kopaček (jak si postěžoval v reportážní povídce *Za pět litrů hříbků v sladkokyselém nálevu*). A především toužil po opravdové literatuře. A opravdovém uznání. Trápilo ho, že pro spisovatele je pouze zručný sportovní novinář a pro sportovní novináře zase podivný autor, který texty o fotbale nebo hokeji pentlí do krásných slov.

Ota Pavel pronesl: *„Je zvláštní, že v kulturních kruzích je člověk, který píše o sportu - a je svým způsobem průkopník - přehlížen, jako by kydal hnůj. Ti, co píšou krásnou literaturu, kolem něj jezdí v kočáře... To*

byl jeden z důvodů, proč jsem si zkusil povídky. Přirozeně, že jsem to dělal i kvůli tátovi a že mě to bavilo," vysvětloval počátkem 70.let.³⁹

Ota Pavel měl v zásadě sklon k pohádkovění sportu. Právě odtud pak vyrostla možnost zpracovat cestu skokana na lyžích Jiřího Rašky, jako příběh plný mytologických motivů. Až do konce v redakci *Československého vojáka* publikoval výhradně v něm. Patřila k nim i jedna z jeho nejrozsáhlejších portrétních prací *Jak to tenkrát běžel Zátopek* o běžcově úspěchu na Olympiádě v Helsinkách. Vyšla na pokračování ve třech číslech *Československého vojáka* v ročníku 1966.

Po odchodu ze svého „rodného časopisu“ uveřejňoval Ota Pavel své práce v jiných periodikách a novinách, zejména v *Československém sportu*. Tam roku 1970 umístil například poutavý příběh našeho fenomenálního stolního tenisty *Jak Bohoušek Váňa oplatil hořký slzy Marušky Kettnerové* a také konečné znění tragického příběhu cyklisty Ladislava Hellera *Pár kilometrů od Terezína*. Také o něco později jeden ze svých nejpůsobivějších příběhů, pozdní práci o našem mimořádném kanoistovi Alfrédu Jindrovi.⁴⁰

Také jeho druhá knížka, soubor črt a reportáží *Plná bedna šampaňského*, měla nebývalý úspěch. Okouznila i čtenáře, kterým sport nic neříkal. Právě proto, že ve svých textech neřešil branky, body a vteřiny. Zajímaly ho osudy otloukánek, co nikdy nepřestanou být otloukánky, i šampionů, kteří se na Olympu příliš dlouho neohřáli a třeba se na ně i zapomnělo. Nefascinovala ho sportovní sláva a nasvícená pódia, fascinovala ho sportovní dřina. „*Nejhezčí je v cyklistice jet závod, předávání poháru, už tak krásné není,*“ tvrdil. Ota Pavel se chtěl vrátit k cyklistice a napsat knížku, jakou o ní nikdo nenapsal, ani ve Francii ani v

³⁹ BRABEC, Luboš. *Nedostižný Ota Pavel a jeho hledání opravdového sportu*. Magazín Sport: 2020, č.27.

⁴⁰ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003.s.129-133 ISBN 80-7304-036-0.

Itálii. Chtěl psát o svoji nemoci. I když tušil, že nemá moc času. „*Abych Ti opravdu řekl pravdu, už bych byl rád, abych chcipl, protože musím platit příliš draho za to, abych byl živ. Život se pro mě scvrkl hlavně na čtyři stěny. Jenom mě mrzí, že tu mám látku na tolik knih a že je nikdy nenapiši... Nemám sílu. Je to, jako když horolezecká výprava dojde desítky kilometrů pod Mount Everest, a pak na tu horu nevyleze,*“ svěřil se v roce 1972 v dopise Arnoštu Lustigovi.

Jeho největší kamarád žil už třetím rokem v exilu. Psali si pravidelně a nebyly to dopisy plné optimismu. Ota Pavel v šifrách a náznacích referoval, kdo ze společných známých je ve vězení, koho vyhodili z práce a jaké problémy má s vydáváním knížek i realizací televizních scénářů. Delikátnější korespondenci posílal na Západ s pomocí již zmiňovaných horolezců Zdena Zibrína a Radana Kuchaře, hrdinů povídky *Výstup na Eiger*, kteří občas směli na expedici do Alp.

Lustig se mu snažil zařídit studijní pobyt za mořem, příbuzní žijící už od třicátých let v Kanadě ho nabádali k útěku. Ale netroufal si hlavně kvůli zdraví a také proto, že emigraci považoval za malou smrt. Psal o ní častokrát a ty, kdo odešli z Československa, ať už kdykoliv a z jakýchkoli důvodů, měl za nešťastné lidi soužící se steskem po krajině dětství, po pohledu na Hradčany a po zemi, která je rájem na pohled.

Hrdinové povídek, reportáží a črt Oty Pavla jsou cyklista Jan Veselý (*Omyl*), házenkář Jiří Vícha (*Plná bedna šampaňského*), atlet Emil Zátopek (*Jak to tenkrát běžel Zátopek*), cyklista Jan Kubr (*Prokletý cyklista*), gymnastka Eva Bosáková (*Salto nazad*), hokejista František Tikal, kterého mimochodem Ota Pavel trénoval ještě, jako dorosteneckého hráče, který to později dotáhl až do národního mužstva (*Bratři*), gymnasta Alois Hudec (*Sedm deka zlata*), fotbalista František Kloz, kterému Němci při květnovém povstání prostříleli nohy a on než, aby si je nechal amputovat raději zemřel (*Poslední zápas Františka Kloze*), hokejista Josef Mikoláš (*Brankář*), letecký akrobat Ladislav Bezák (*Vývrтка smrti*), skokani na lyžích Dalibor Motejlek a Josef Matouš, kde nám Ota Pavel představuje další skvělé skokany na lyžích, o kterých jsme se toho v *Pohádce o*

Raškovi příliš nedozvěděli a kteří drželi světové rekordy v letech na lyžích (Skokani), horolezci Zdeno Zibrín a Radan Kuchař (Výstup na Eiger), kanoista Alfréd Jindra (Alfréd Jindra), stolní tenista Bohumil Váňa (Jak Bohoušek Váňa oplatil hořký slzy Marušky Kettnerové), cyklista Ladislav Heller (Pár kilometrů od Terezína), fotbalista Rudolf Kučera, který se stal „miláčkem“ amerických fanoušků při zájezdech Dukly Praha na Americký pohár, který třikrát za sebou vyhráli („Haló, taxi!“), fotbalista Pavel Kouba (Nejhorší je bejt brankářem), kde se skvěle zrcadlí opravdové pocity, které mnoha brankářů zažívá napříč spektrem mnoha sportů a dokáže vyličit čtenáři, který neví co brankařské řemeslo obnáší, ty nejnítěrnější pocity brankářů a jejich radosti a strasti. Fotbalista Jaroslav Borovička (Já jsem pán, ty jsi pán, každý má svůj marcipán), cyklista Christian Battaglia (Baroni na kolech).⁴¹

⁴¹ BRABEC, Luboš. *Nedostížný Ota Pavel a jeho hledání opravdového sportu*. Magazín Sport: 2020, č.27.

Obrázek č.33 - Ota Pavel s hokejovým brankářem Josefem Mikolášem, o kterém napsal jednu ze svých prvních portrétových sportovních povídek s názvem Brankář. Zde je vidět co byl ochoten Ota Pavel podstoupit, aby poznal sportovce ze všech možných stránek.

Obrázek č.34 - Ota Pavel si pečlivě zapisuje co mu Josef Mikoláš sdělí.

10 Výrazná Stopa Oty Pavla v české sportovní žurnalistice a literární tvorbě a jeho odkaz

Ota Pavel, který vkročil do zatím neznámých vod sportovní žurnalistiky a cesty zatím jen chatrně vydlážděné sportovními nadšenci a žurnalisty z let „první republiky“ dokázal svými počiny a nadšením, že pomáhá vytvářet základy něčeho co teprve v naší „zemičce“ začíná a to co teprve pokvete, vytvořit nezapomenutelná díla, které si připomínáme po dlouhé dekádě a z mnoha jeho děl nebyl žádný erudovaný sportovní žurnalista schopný překonat, to co vytvořil svým výjimečným naturelem Ota Pavel.

Jestli je to dobře, či ne můžeme jenom spekulovat. Nejspíše to bude proto, že takových lidí jako byl Ota Pavel je čím dál méně a těch, kteří by vložili do své práce svoji celou osobnost a dali ji tolik co Ota Pavel je jen poskrovnu.⁴² Musím vzpomenout slov Oty Pavla, který pronesl: „*Ze své cesty po USA jsem poslal svým přátelům na sto pohlednic, za který bych si mohl klidně koupit nový oblek z americké látky, ovšem udělal jsem to a po tom co jsem se zbláznil mi nebyl nikdo schopný ani zavolat, rodinu nepočítám, jestli jsem „už chcíp“, nebo „ještě žiju“.* Zbyl mi jenom jeden přítel a to byl Arnošt. Měl jsem třináct kolegů ve sportovní redakci Československého vojáka a neozval se nikdo.“

Ota Pavel zanechal velký odkaz nejen svými sportovními portréty a prózou, ale taky svojí výjimečně dobrou povahou a dokázal to pomyslné „chatrné vydláždění“ české sportovní žurnalistiky zpevnit a posílit. Například mistr české žurnalistiky František Gel, řekl při rozhovoru redaktoru *Kultury*: „*Já jsem takový sportovní antitalent, že jsem byl v životě jedinkrát na fotbalovém hřišti (když tam spadla tribuna), ale sportovní reportáže Oty Pavla musím číst...*“ Ota Pavel dokázal vztyčit pomyslný most a překlenout bariéru přes kterou mohla sportovně psaná reportáž vstoupit do každodennosti všedního života a mohla vstoupit do podvědomí veřejnosti, že konečně doháníme ten „*velký svět, za kterým*

⁴² Osobní úvaha nad osobností a naturelem Oty Pavla.

jsem v tomto odvětví dlouhá léta, tak zaostávali." František Gel napsal Otu Pavlovi osobní dopis, kde mu děkuje za knihu *Dukla mezi mrakodrapy* s osobním věnováním a dodává „*Tou Duklou jsi vstřelil - vidíš, že se učím správné terminologii - senzační gól do slovobranky literatury.*“ tento velice nevšední, ale zároveň originální obrat použil velice trefně a cíleně.⁴³

Můžeme vyjmenovat nespočet věcí a činů, kterými se Ota Pavel zasloužil o pozvednutí sportovní žurnalistiky. Ovšem nejzásadnějším a nejdůležitějším poselstvím, které nám zde Ota Pavel zanechal a které by se mělo vrývat do kamene, aby ho nikdo nezapomněl bylo zejména to, že by jsme neměli zapomínat na lidskost a touhu pochopit toho druhého a nastínit věci vždy tak jak jsou, ale také nikdy nezapomínat snažit se dělat věci vždy, tak trochu jinak a zkoušet posouvat se nezlomně dále, tak jako to dělal Ota Pavel, který v posledních letech svého života bojoval s každíčkým slovem a větou, ale přesto se nevzdal a vždy v sobě našel ještě kapičku energie a dokázal dosáhnout, jak on to sám nazýval vrcholku svého Mount Everestu.⁴⁴

⁴³ PAVLOVÁ, Věra. *Vzpomínky na Otu Pavla*. Praha: Agentura V.P.K., c1993. s.85 ISBN 80-85622-32-7

⁴⁴ Osobní úvaha nad osobností a naturelem Oty Pavla.

11 Pokus o vymezení Pavlova stylu

Ota Pavel si materiály ke všem reportážím nebo povídkám připravoval pečlivě a dlouho. Popsal tisíce stran bloku poznámkami, stokrát víc, než pak obsahovaly. V prostředí, o kterém chtěl psát, trávil nekonečné hodiny. S hráči Dukly, jak už víme z předešlých kapitol absolvoval celý rok, aby poznal prostředí a mohl fundovaně a kvalitně sepsat svoji první knihu.

Například chodil také na tréninky Evy Bosákové, i když ho gymnastika trochu nudila. Přesto vznikla reportáž „*Salto nazad*“. Chodil za lidmi na vesnice, do továren, do učilišť, na hřiště a do tělocvičen. Když to nešlo jinak věnoval tomu i svou dovolenou. Proto, jak vzpomíná paní Věra Pavlová byli společně s Otou Pavlem na dovolené jen dvakrát. Zdůvodnil to prý vždycky tak, že nemůže plýtvat časem, protože má v plánu ještě mnoho práce. Časem opravdu šetřil a byl přesný a dochvilný. Nechovilnost strašlivě nesnášel. Paní Věra Pavlová vzpomíná: „*Domluvil si třeba návštěvu nějakého mládence a ten přišel klidně o dvě hodiny později. A jen se usmál a zběžně se omluvil. Tomu mládenci řekl asi jen nějakou jedovatost, ale mně si potom naříkal*“: „*Tak se podívej, to je ta mladá generace. Přijde si o dvě hodiny později a je mu to fuk. Když si dám rande třeba s doktorem Kožíkem na jednu hodinu, tak zvoní ve 13.00 u dveří!*“

Když měl povídku nebo reportáž hotovou, běžel s ní do terénu. Nebo ji posílal s prosbou o přečtení a připomínky ke všem, o kterých psal. Nikdy si nedovolil zveřejnit něco, s čím by nesouhlasili. Ke sportovcům měl blízko, zajel za paní Klozovou, za paní Hellerovou i za paní Nechlebovou. Vypátral i vzdálené příbuzné v Americe a v Kanadě, aby si ověřil tatínkovo vyprávění. Získal od nich přesné informace a teprve ty pak sdělil ve svých povídkách.

S titulky svých povídek si dělal taky náramné starosti, protože to prý je úžasně důležitá věc. Vyhlášoval v rodině soutěže: původní název povídky „*Smrt mouchám!*“ se mu nelíbil. Zvítězil jeho malý syn Jirka - navrhl titulek „*Otázka hmyzu vyřešena*“ - a dostal za to od Oty Pavla prémii - 5 korun.

Ota Pavel nikdy práci spisovatele neglorifikoval. Prohlašoval, že „psát může vlastně každý“ - a dodal - „jenom musí o čem!“⁴⁵

Ota Pavel vstoupil do literatury se svým já, kterým nejdříve sledoval sportovce vystupující na stupně vítězů a přitom jedním okem viděl i na ty pod nimi, polykající slzy bolesti a porážek. Dobře věděl, jak bolí trénink (poznal to v Buštěhradě, kde v místním SK proháněl kopací míč i hokejový puk, ale hlavně jako hokejista Sparty nebo partner fotbalistů Dukly Praha), a tak ho nefascinovali jen vítězství, naleštění gladiátoři, ale sport vnímal jakou součást života, kde je soudcem nejen počet vstřelených gólů, získaných bodů, ale i projevená lidskost. Kdy největší pohnutí vyvolává boj sama se sebou, onen pověstný Zátopkův sedmý kilometr, kdy jeho kamarád sbíral v závodech trvajících kilometrů deset, síly na samém dně svých rozbolavělých pat.

Nebo na příkladu Jana Veselého a Jana Kubra dokázal zachytit strašlivou bolest duše, kdy znavené tělo odmítá poslouchat rozum a samo si poručí: „*Sesedni z cyklistického sedla a odpočiň si!*“! Kdy se nedaří, jak si člověk přál, a soupeř je třeba jen o gól, o desetinu vteřinky rychlejší. „*Prohráls a musíš začít znova*“. Právě tyhle chvíle uměl veřejnosti objevit Ota Pavel.

Vnímal je obyčejnou člověčinou, o níž věděl své od okamžiku, kdy nacisté vyhnali jeho bratry a otce do koncentračního tábora. V té době mu zůstala jediná radost, hrál hokej a fotbal za Buštěhrad.⁴⁶ Paní Dana Zátopková vzpomíná na Otu Pavla, jako na dřiče, dobráka a moudrého muže, který nechtěl na lidech vidět to špatné. Ota Pavel tvrdil, že celého člověka obsáhnout nemůže. Často také psal u Zátopkových na zahradě, tedy na pozemku v Tróji, kde čerpal energii a sílu z přírody a kde se třeba jen kochal krásou našeho světa a, když přišla paní Dana Zátopková a ptala se ho kolik toho napsal, tak odpověděl: „*Skoro nic, ale čas jsem nepromrhal, ale prožil.*“

⁴⁵ PAVLOVÁ, Věra. *Vzpomínky na Otu Pavla*. Praha: Agentura V.P.K., c1993. s.36-37 ISBN 80-85622-32-7

⁴⁶ CINGER, František. *Tři osudy*. Praha: Erika, 2004. s.42-43. ISBN 80-7190-434-1.

Emil Zátopek o něm tvrdil: „*Píše o sportu tak, že to sportovce při četbě netahá za uši, laika to pobaví a oba nás to dojme!*“⁴⁷

Například Jan Werich o něm prohlásil: „*Jeho psaní pro něho typicky rozmáchlým patosem bylo výjimečné, jeho díla jsou stejně cenná, jako třeba Komu zvoní hrana. Kdyby to bylo napsané anglicky, klečel by Pavlovi svět u nohou. On to napsal česky, tak dobře česky, že se to nedá přeložit. Protože jsou knížky, které se dají zcela přeložit, a jsou knížky, které se dají přeložit jen z části. A to je jeho případ.*“⁴⁸

⁴⁷ PAVEL, Ota. *Plná bedna šampaňského*. Praha: HAK-Humor a kvalita, 2002.s.5-8. ISBN 80-85910-40-3.

⁴⁸ PAVLOVÁ, Věra. *Vzpomínky na Otu Pavla*. Praha: Agentura V.P.K., c1993. s.36-37 ISBN 80-85622-32-7

12 Sportovec, nebo novinář ? Sporty, jimž se Ota Pavel věnoval, sporty, které preferoval a jakým typem sportovního žurnalisty byl ?

Reportážní zprostředkovanost a její vzpomínkový charakter má své důsledky. Vymaněnost Pavlových próz z přímého diktátu reality způsobuje, že v nich nevládne a ani nemůže vládnout drsné objevitelství života, reportérská „*zuřivost*“ E.E.Kische. O to spíše umožňuje sestavování a vyhocování nepřímo získaných poznatků, faktů, údajů, situací a životních příběhů do eticky naléhavého obrazu sportovcova jednání a výkonu, do vyzdvihování i obhajoby jeho ideálních vlastností a hodnot. Povaha Pavlova postoje ke skutečnosti je v této věci zvlášť patrná z toho, jak často a jak silně nechává své sportovce projevovat vlastenecké, česky národní cítění a že on sám vystupuje v různých souvislostech přímo jako propagátor češství. Právě to názorně ozřejmuje pozici Oty Pavla v silokřivkách a typologii našeho sportovního reportérství, reprezentovaného na jedné straně Josefem Lauferem a na straně druhé představitelem mladší generace Vítem Holubcem. Laufer s Holubcem shodně prokazují, že sportovní reportér vždy stojí na straně sportovců, ať se děje co se děje. Po nejedné stránce se však vzájemně liší.

První z nich je jako zakladatel tradic českého reportérství, zastáncem ideálního pojetí sportu a naivním vlastencem sokolského typu a to bez stop okázalého chlubilství i bez depresí ze sportu. Druhý naproti tomu reprezentuje snahu o reportérskou věčnost, objektivitu a zvyšování odbornosti v chápání sportovní činnosti a v referování o ní. Profesionalizace sportovního jazyka při reportování je u něho v závislosti na prosazované profesionalizaci předmětu. Ve svém nelíčeném, místy až rozcitlivělém zájmu o problematiku a život aktérů svých reportážních próz Ota Pavel sdílel více než dostatečnou měrou společný rys v postoji obou osobností.

Jinak však spíše než, aby navazoval na moderní reportážskou praxi, na profesionalismus Víta Holubce, vracel se k minulosti českého reportování, patřil k doznívání Laufrovského postoje v české sportovní reportáži. Svědčí o tom nejen idealizující a téměř zbytnělé vlastenecké tóny v jeho tvorbě, ale i prostota, lidovost, záměrná přístupnost jeho reportážské mluvy.⁴⁹

Ota Pavel byl nejdříve sportovec a poté, až novinář, přesto se v jeho naturelu mísilo něco jako příměs od každého. Rád bych citoval Otu Pavla:

„Snad bych měl začít hokejem. Hokej jsem totiž hrál desítku let, stovky zápasů jsem vybojoval za dorost Sparty a zatím jsem o něm zhruba nikdy nic nenapsal. Snad proto, že se mi to zdálo všední, že jsem znal pach potu a riban, hecování trenéra zemdlenost po zápase. Ale cyklistika to byla jiná. Na závodním kole jsem zhruba nikdy neseseděl a přesto jsem si cyklistiku zamiloval. Cyklistika to byla pro mne barva dresů, stádo lidských oveček, pospíchajících do kopce, hlad a žízeň vyprahlých, cyklistika byl pro mě sport, který nebyl vymyšlený, ale logicky navazující na dopravní kolo, které člověka zaveze odněkud někam.

Cyklistika byla pro mě vůně. Vůně éteru, vůně kvetoucích stromů, kudy jsme projížděli, vůně svalů rytmicky pracujících. Cyklistika byla pro mě i Velká Neznámá. Byla neznámá proto, že jsem jí nerozuměl, a že jsem nerozuměl ani chlapům, kteří na kolech seděli. Snažil jsem se rozumět cyklistice a také těm chlapům. Zavedl jsem si notýsky a notesy, do kterých jsem si psal, jak cyklisté mluví (občas krásně sprostě), psal jsem si přezdívkami jako Maglajz nebo Halapartna a psal jsem si věty, které jsem slyšel. Takových vět jsem napsal tisíce, protože cyklistika má svůj žargon, svůj zvláštní a krásný slovník, jako mají ty nejjajnovější řemesla, jako je rybářství. Napsal jsem si také spousty epizod a příběhů."

⁴⁹ SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003.s.134-135 ISBN 80-7304-036-0.

Jak častokrát Ota Pavel uváděl cyklistika byla jeho velkou sportovní láskou. Ota Pavel velice toužil napsat kvalitní román o cyklistice, o který se chtěl pokusit již dříve také nositel Nobelovy ceny Ernest Hemingway, ovšem nakonec ho nenapsal uvědomoval si, že je to nesmírně těžké. Jak tvrdil Ota Pavel: „*Psát o cyklistice je velice těžké, snad je to dokonce jedna z nejtěžších věcí u psacího stroje. Řada spisovatelů si na tom natloukla hubu, stejně jako když spadli s kol jejich kolegové cyklisti.*”⁵⁰

Tímto bychom mohli usoudit to, že sporty, které Ota Pavel preferoval byli zejména hokej, který hrával od svých raných let za Buštěhrad a poté za Spartu, ve které se setkal s pozdějším reprezentantem Františkem Tikalem. Ota Pavel doufal a hlavně také jeho tatínek, že se stane tím světovým hráčem, jako například František Tikal, ale když přišlo na pomyslné „*lámání chleba*“ a přestup z dorostu Sparty do „A“ týmu, chybělo Otu Pavlovi několik atributů, jak to později sám nazval k tomu, aby tu pomyslnou „*říčku do velkého hokeje*“ překonal.

Mezi jmenovanými atributy potřebnými do velkého hokeje byli: *Vůle, Talent, Podmínky, Odvaha a Štěstí* a jak tvrdil Ota Pavel některý z těchto atributů mu chyběl a světovým hráčem se nestal. Fotbal Ota Pavel také miloval, vždyť už to dokazuje jenom tím, co dokázal podstoupit při roční anabázi, kterou podstoupil s týmem Dukly Praha. Nespornou, jak už jsem zmínil láskou mezi sporty, byla Otu Pavlovi cyklistika, ve které také oceňoval neustálou cestu vpřed krajinou a přírodou, kterou musí cyklista podstoupit.

Obdivoval také horolezectví, kde našel spoustu dobrých kamarádů, například s Vildou Hecklem, se kterým se společně s Otou Pavlem setkáváme v povídce „*Když se pečou václavky*“. Ota Pavel obdivoval tu velkou snahu a bojovnost horolezců při snaze dobývat vrcholky naší planety. Krásu našel také v atletice, kde se jeho dobrými přáteli stali

⁵⁰ PAVEL, Ota, KOPECKÁ, Slávka, ed. *Povídky z šuplíku*. Praha: HAK-Humor a kvalita, 2002. s.88-90 ISBN 80-85910-46-2.

manželé Zátopkovi, se kterými se také setkáme ve výše uvedené povídce. V atletice vyděl tu úmornou dřinu a nezlomnost, kterou ve vrcholových sportovcích obdivoval. Cizí mu nebyl také stolní tenis, gymnastika, však také mezi jeho velké oblíbenkyně patřila Věra Čáslavská. Velkou oblibu našel také v zimních sportech například ve skokách na lyžích. Určitou noblesu našel také v házené, která je možná ještě více fyzicky náročným sportem než je lední hokej, však o házené je také jedna z jeho velice známých povídek „*Plná bedna šampaňského*“. Úspěšné téma, o kterém psal byla také kanoistika, kde našel dobrého přítele Alfréda Jindru.

Ota Pavel byl milovník sportu, jako celku, v každém sportovci viděl cosi dobrého a vzácného. Pohyboval se napříč spektry mnoha sportů a vždy dokázal sepsat brilantní a někdy až dojemné příběhy, jako málo kdo. Více než ten vrcholový sport, ale ještě více miloval ten amatérský, který dělají sportovci pro dobrý pocit, pro své zdraví a pro litry vypocenému potu, díky kterým jsou zase o něco šťastnější, že udělali něco pro své tělo a týmového ducha a díky sportu jsou rádi na tomto světě.⁵¹

⁵¹ Osobní úvaha nad danou problematikou.

13 Cena Oty Pavla udělována nejlepšímu českému sportovnímu novináři nebo žurnalistovi či televiznímu pracovníkovi

Cena Oty Pavla se uděluje na počest těm nejlepším v oboru sportovní žurnalistiky. Lidem s přesahem, kteří si stejně jako Ota Pavel zamilovali sport a byli jeho nedílnou součástí. Cena Oty Pavla se uděluje od roku 2009 u příležitosti oslav 110. výročí založení Českého olympijského výboru. Uděluje ji Český olympijský výbor a jsou ji oceňovány osobnosti za celoživotní propagaci sportu a šíření olympijských hodnot v publicistice. Je udělována každoročně předsedou ČOV po schválení výkonným výborem. V minulosti cenu obdrželi například Jaroslav Šálek, Karel Malina bývalý spolupracovník a legendární sportovní komentátor, který se proslavil zejména komentováním Mistrovství světa ve fotbale z Chile v roce 1962, nebo také znám jako komentátor Olympijských her v Mexiku 1968. Dalším slavným držitelem ceny Oty Pavla je Otakar Černý legendární člen Redakce sportu České televize a tvůrce mnoha sportovních pořadů. Z redakce sportu České televize cenu obdrželi ještě Petr Feldstein, Vladimír Drbohlav, kterého můžeme znát hlavně jako letitého komentátora s velice příjemným a typickým hlasem pro slavnostní zahájení a ukončení, jak Letních tak i Zimních olympijských her.

Další v řadě držitelů z Redakce sportu České televize je legendární především hokejový komentátor Petr Vichnar, který v nynější době uvádí *Branky, body ,vteřiny* a za svoji kariéru se podílel na vysílání více jak patnácti Olympijských her. Z deníku Právo obdržel cenu autor celkem třicet pět sportovních publikací Krel Felt. Dalším držitelem z Českého rozhlasu po Karlu Malinovi je také Aleš Procházka.

Držitelé ceny Oty Pavla obdrží pamětní diplom a samotnou cenu, které je vypracována do podoby menšího průhledného skleněného kvádrů, který ve vnitř obsahuje pergament s pečetí.⁵²

14 Odhalení pamětní desky Oty Pavla

Slavnostní odhalení pamětní desky Oty Pavla proběhlo v sobotu 8.6.1974 ve 14. hodin. Slavnost pořádal TJ Sokol Bránov. Při tomto aktu nachystalo tělovýchovné družstvo speciální program, který obsahoval tyto kulturní vložky. Nejprve slavnostní projev, po kterém následovalo odhalení pamětní desky Oty Pavla. Po odhalení desky se přestoupilo k otevření výstavy ze života a díla spisovatele. Po tomto kulturním programu následovalo přátelské utkání v kopané, které startovalo přesně v 17 hodin. Utkání mezi sebou sehrálo družstvo Sokola Bránov proti družstvu Blau-Weiss Pessin z NDR. Vzpomínkové akce se také zúčastnili kolegové Oty Pavla ze sportovní redakce Československého sportu, kterým později paní Věra Pavlová zasílá děkovný dopis, že na akci dorazili v tak hojném počtu.

Po skončení přátelského utkání se přesunuli účastníci k večernímu programu, který měla na starosti dechová hudba s názvem Plzeňské sedmičky vedená A. Chaloupkou se zpěváky Jiřím Bártou, Karlem Geyerem, Gertou Ledínskou a Janou Kopřivovou. Tělovýchovná jednota Sokol Bránov nechala také zhotovit pamětní odznaky s datem konání pro účastníky vzpomínkové akce.⁵³

⁵² Olympic.cz > *Cenu Oty Pavla převzal dlouholetý redaktor deníku Právo Karel Felt. 301 Moved Permanently* [online]. Copyright © ČOV 2018 [cit. 07.08.2020]. Dostupné z: <https://www.olympic.cz/clanek/2975--cenu-oty-pavla-prevzal-dlouholety-redaktor-deniku-pravo-karel-felt>

⁵³ Fond Oty Pavla - Archiv Literárního archivu památníku národního písemnictví v Praze: *Složka: Odhalení pamětní desky Otu Pavlovi.*

Závěr

Předmětem této práce bylo nahlédnout do sportovního naturelu osobnosti Oty Pavla a také uvést v kontextu jeho žurnalisticko-literární práce jeho tvorbu a zážitky z pracovních cest a vůbec z celého jeho sportovně-novinářského života.

Poukazuji také na možné formy prezentace sportovní žurnalistiky, ať už televizní, rozhlasové, nebo té, které se Ota Pavel nejvíce věnoval a to té novinové. Dále nastiňuji novinářskou práci Oty Pavla z různých periodik z dob jeho raných začátků sportovně-novinářské tvorby.

Na prvních 25 stránkách vycházím převážně z jednoho zdroje, mimo jiné, zde čerpám z diplomové práce Martina Mlse (redaktor deníku Sport) a z disertační práce Davida Lukšů (Editor ČT Sport), ovšem převážně zde cituji Martina Pelce. Je to z důvodu toho, že o dané problematice, kterou jsem chtěl nastínit v daném kontextu dějin sportovní žurnalistiky, nevyšla žádná odbornější a fundovanější práce, než ta od Martina Pelce. Je to kniha vydaná přibližně před rokem a dlouho před ní žádná, tak vysoce kvalitní práce vydaná nebyla.

Až na výjimku disertační práce Davida Lukšů, ze kterého jsem čerpal pouze okrajově. Přišlo mi vhodné nastínit podrobně historii české sportovní žurnalistiky a seznámit čtenáře s tím, jak se u nás toto odvětví utvářelo, až do doby, kdy do ní vkročil Ota Pavel. V práci jsem použil všechnu dostupnou, jak primární a sekundární literaturu, kterou jsem po podrobném nastudování určil jako nejvíce relevantní, samozřejmě hojně doplněnou informacemi z Literárního památníku národního písemnictví, odkud jsem si odvezl 300 dokumentů včetně fotografií k pečlivému nastudování. Tyto dokumenty byly obsaženy v 7 složkách, které uvádím v citacích a závěrečných zdrojích práce. Volně navazuji přehledem a za sebou postupnou posloupností různých sportovních redakcí, jak jimi Ota Pavel procházel, a pro které psal. Ke každé sportovní redakci jsem věnoval krátkou poznámkou pro stinný náhled zasazený do dobového kontextu a podmínek, ve kterých Ota Pavel pracoval.

Práce také poukazuje na uspořádání jedinečného přátelského zápasu konaném při 26. Mistrovství světa v ledním hokeji v Praze roku 1959 v Praze, o kterém jsem se dozvěděl, až archivního bádání a žádná odborná publikace mu nevěnovala sebemenší prostor pro jeho publikaci a nastínění tohoto vzácného faktu. Formou bádání v Literárním Památníku národního písemnictví jsem odhalil a zjistil dosud nepublikovatelné informace ohledně tohoto jedinečného utkání a nastínil pohled za „opony“ organizace a příprav utkání.

Velice si také cením faktu a zjištění, které jsem učinil pomocí archivního bádání. Informaci, kterou jsem objevil v článku s názvem *Úspěch poctivé přípravy*, kde Ota Pavel ještě pod jménem Oto Popper vypracoval článek informující o výborně vedeném celku Spartaku Královo pole, které vedl vynikající trenér Antonín Haukwitz. Přicházím zde na velice cenný fakt, kde Ota Pavel v tomto článku prohlašuje a na prvním místě ve výčtu mnoha dorosteneckých hráčů, ze kterých by jednou mohli vyrůst vynikající hokejisté, uvádí Rodolf Potche, jak již všichni víme budoucího skvělého reprezentanta. Ota Pavel se zde staví do světla jakéhosi sportovního pozorovatele, dá se říci, až hokejového skauta, který dokázal spatřit a zanalyzovat velký talent, který se později opravdu projevil. Toto zjištění jenom dokazuje fakt, že Ota Pavel sportu velmi rozuměl a měl velký cit pro odhalení talentu, ale také nedostatků a ocenění velké dřiny sportovců.

Další kapitola se věnuje Fenoménu *Dukla mezi mrakodrapy*, do které coby literární prvotiny vložil Ota Pavel nemalé úsilí a dozvídáme se co vše musel Ota Pavel podstoupit a vytrpět, aby kniha o armádním celku mohla spatřit světlo světa. V této kapitole jsem se pomocí komparace samotné knihy s informacemi z Literárního památníku národního písemnictví a dobových vzpomínek přímých aktérů knihy pokusil sestavit jednotný obraz tohoto fenoménu tedy *Dukly mezi mrakodrapy*. Součástí kapitoly jsou také jedinečné fotografie. Archivním bádáním jsem objevil vzácnou fotku vlastněnou Otou Pavlem z památného incidentu závěru druhého finálového zápasu, kde brazilský hráč Mauro nevybíravě loktem atakoval hráče Dukly Praha Pluskala. Na fotografii je zachycena jedinečná a velice vypjatá atmosféra z konce zápasu hraném na tehdejším *Randal Stadium*.

Uvádím a popisuji také jeden z prvních novinových seriálů s názvem *Kolem republiky za spartakiádou*, které publikoval Ota Pavel v rámci příprav na I. celostátní Spartakiádu. Na tento seriál publikovaný v raných letech Pavlovy sportovně-novinářské tvorby se často zapomíná a rád jsem ho vyzdvihнул a uvedl několik velice zajímavých a zaprášených k našemu regionu vztahujících se informací, které jsem vyhledal pomocí archivního výzkumu.

V následujícím bodě se zaměřuji na poslední velké dílo Oty Pavla, tedy *Pohádku o Raškovi*. V archivním výzkumu jsem vyhledal velice zajímavou korespondenci Oty Pavla s Jiřím Raškou. Cílem bylo poskytnout a vyhledat autentický pohled nejen z pohledu čtenáře, ale také samotného autora. Možnost nahlédnout do pozadí a vývoje vzniku knihy, kdy autor zažíval velice těžké osobní chvíle a těžce plodil každé slovo, které do knihy napsal.

Uvádím také určité prolnutí s XXIII. Zimními olympijskými hrami, kde naši sportovci na počest legendárního výkonu z Grenoble v roce 1968 nosili zimní čepice zvané „*Raškovky*“.

Dále se zabývám rozsáhlým pátráním a identifikací, jak se rodil výjimečný sportovně-novinářský naturel Oty Pavla, jakým vývojem prošel Ota Pavel jako novinář a spisovatel sportovní prózy. Jaký postoj měli sportovci k jeho tvorbě a jaký vztah většinou Ota Pavel navázal s osobnostmi, o kterých psal. Nechybí také výčet a popis těch nejvýznamnějších prací a sportovních publikací. Snažím se také uvést do kontrastu jeho prací styl, kterým Ota Pavel psal a jaké používal metody a postupy při celém procesu jeho díla a také co o něm prohlásili významné osobnosti téže doby.

Pokouším se také uvést jaké sporty měl Ota Pavel rád a sporty, které preferoval a dokonce si je i zamiloval. Uvést co Ota Pavel viděl ve sportu a proč se mu také v takové hojné míře věnoval.

Na závěr uvádím reálie spojené s existencí ceny Oty Pavla, kterou uděluje Český olympijský výbor. Popisuji proč se uděluje, komu a za jaké zásluhy. Také jací laureáti cenu obdrželi.

Navazuji také informací o odhalení pamětní desky Oty Pavla, kterou uspořádalo Tělovýchovná jednota Sokol Bránov. O této skutečnosti se také málo hovoří. Proto ji také velice rád na závěr uvádím.

Na základě všech shrnutých poznatků a cílů, které jsem si vytyčil jsem se pokusil uvést Otu Pavla v kontextu jeho práce, jako nadšeného milovníka sportu, který o něm psal a snažil se vyličít pravdu bez ostychu na své životní cestě. Na této cestě poznal co sport dokáže sportovci dát, ale také co dokáže vzít. Popisuji celoživotní vývoj celkového naturelu sportovní osobnosti Oty Pavla s příměsí několika nových informací zjištěných na základě archivního výzkumu.

Na závěr bych chtěl uvést, že bych tuto práci rád pomyslně věnoval k 90. výročí narození Oty Pavla.

Bibliografie:

1) Primární literatura

PAVEL, Ota. *Dukla mezi mrakodrapy*. Praha: Beletris, 2014. ISBN 978-80-7520-020-4.

PAVEL, Ota. *Plná bedna šampaňského*. Praha: HAK-Humor a kvalita, 2002. ISBN 80-85910-40-3.

PAVEL, Ota. *Pohádka o Raškovi*. Ilustroval Adolf BORN. Praha: Olympia, 1974

PAVEL, Ota. *Syn celerového krále*. 2. vyd. Praha: Olympia, 1979.

PAVEL, Ota. *Pohár od Pánaboha*. 2. vyd. Praha: Olympia, 1978.

PAVEL, Ota. *Proč mám rád sport?*. Ilustroval Jiří SLÍVA. Štýty: Veduta, 2009. ISBN 978-80-86438-27-6.

PAVEL, Ota, KOPECKÁ, Slávka, ed. *Povídky z šuplíku*. Praha: HAK-Humor a kvalita, 2002. ISBN 80-85910-46-2.

Knihy budou využity k analýze textu a stylu psaného slova a sportovně žurnalistického stylu Oty Pavla a také jako zdroj sportovních zážitků z cest a ze sportovci, které Ota Pavel prožil.

2) Sekundární literatura

PELC, Martin. *Sport a česká společnost do roku 1939: osobnosti, instituce, reflexe*. Praha: NLN, 2018. ISBN 978-80-7422-660-1.

SVOZIL, Bohumil. *Krajiny života a tvorby Oty Pavla*. Praha: Akropolis, 2003. ISBN 80-7304-036-0.

CINGER, František. *Tři osudy*. Praha: Erika, 2004. ISBN 80-7190-434-1.

PAVLOVÁ, Věra. *Vzpomínky na Otu Pavla*. Praha: Agentura V.P.K., c1993. ISBN 80-85622-32-7.

Knihy budou využity k faktografickému zpracování údajů.

3) Literární archiv Památníku národního písemnictví v Praze:

Osobní fond Oty Pavla:

- 1) Složka: Organizace hokejového zápasu Otou Pavlem: Pražští herci - čs. novináři B a zahraniční novináři - čs. novináři A. Soubor výstřížků k hokejovým zápasům a fotografie.
- 2) Složka: *Dukla Praha mezi mrakodrapy* - otisky různých článků
- 3) Složka : Fotografie ke knize *Dukla mezi mrakodrapy*.
- 4) Složka: *Pohádka o Raškovi* - korespondence
- 5) Složka: *Pohádka o Raškovi* - strojopis Oty Pavla s různými úpravami
- 6) Složka: Výstřížky a otisky článků Oty Pavla se sportovní tematikou z různých novin a časopisů.
- 7) Složka: Odhalení pamětní desky Otu Pavlovi

4) Novinové zdroje:

BRABEC, Luboš. *Nedostižný Ota Pavel a jeho hledání opravdového sportu*. Magazín Sport: 2020, č.27.

5) Internetové zdroje:

Wikipedie. *John McEnroe*. [online] Wikipedie 2020 [cit. 16.5.2020]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/John_McEnroe

Česká televize. *65 let přímého přenosu*[online] Česká televize 2020[cit. 17.3.2020]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/13331468164-65-let-primeho-prenosu/22047129404/> [online]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/John_McEnroe

Olympic.cz > *Cenu Oty Pavla převzal dlouholetý redaktor deníku Právo Karel Felt. 301 Moved Permanently* [online]. Copyright © ČOV 2018 [cit. 07.08.2020]. Dostupné z: <https://www.olympic.cz/clanek/2975--cenu-oty-pavla-prevzal-dlouholety-redaktor-deniku-pravo-karel-felt>

6) Diplomové a Disertační práce:

MLS, Martin. *Sportovní novinář a jeho společenská úloha: Srovnávací analýza*. - České Budějovice, 2011. Diplomová práce na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, Katedra společenských věd.

LUKŠŮ, David. *Počátky sportovní žurnalistiky na stránkách periodického tisku na přelomu 19. a 20. století. Sport jako součást českého masového tisku*. - Praha, 2011. Disertační práce na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy.

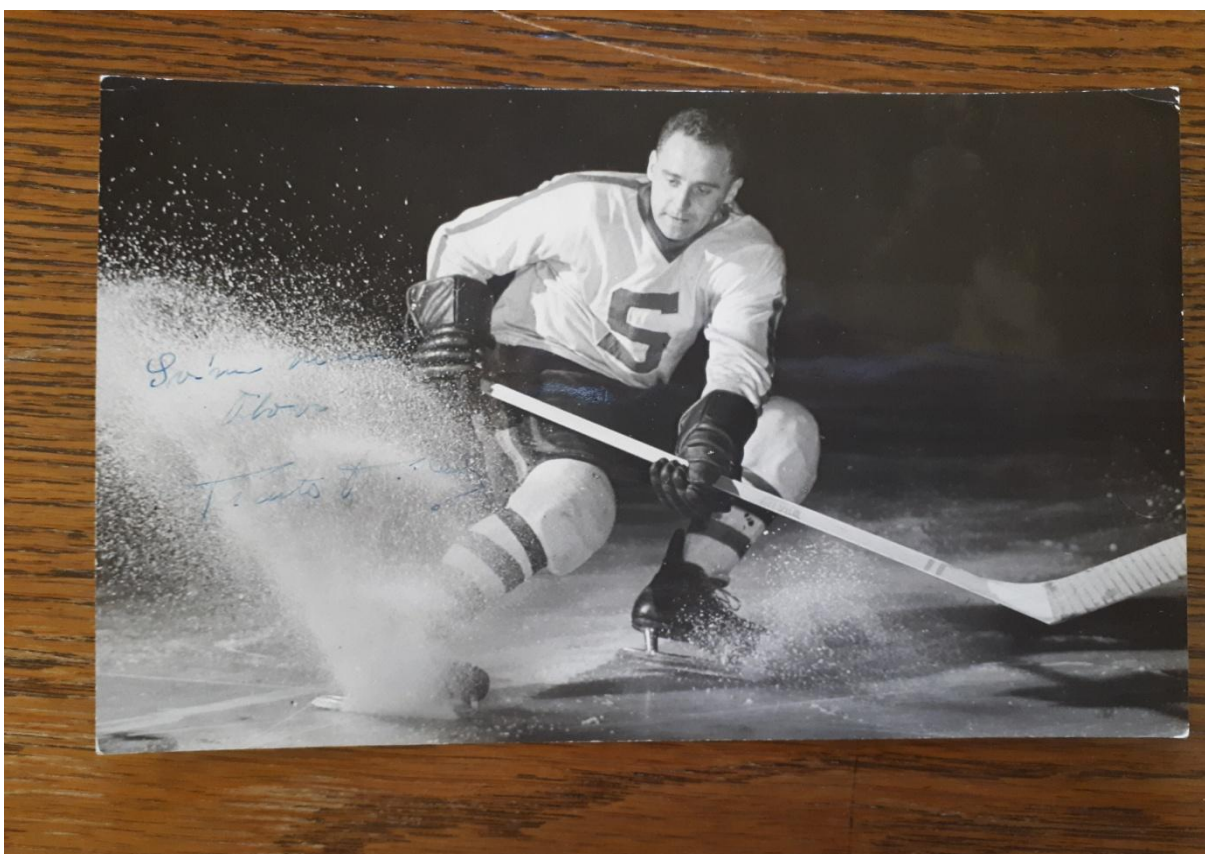
Přílohy 1 - seznam:

Obrázek č.1 - Týmová fotografie Československých novinářů „A"	41
Obrázek č.2 - Ota Pavel blokující Lothara Zollnera	42
Obrázek č.3 - Společná fotografie obou proti sobě zápolících týmů	42
Obrázek č.4 - Společná fotografie týmu Československých herců	43
Obrázek č.5 - Karel Effa a o něm psaný článek.....	43
Obrázek č.6 - Randal Stadium.....	50
Obrázek č.7 - Kompozice vytvořená Otou Pavlem z novinových výstřižků.....	51
Obrázek č.8 - Ota Pavel s hráči Dukly Praha.....	51
Obrázek č.9 - Hotel Empire v New Yorku.....	52
Obrázek č.10 - Hráči Dukly Praha a FC Amerika.....	52
Obrázek č.11 - Česky psané americké médium.....	53
Obrázek č.12 - Basebollový stadion.....	53
Obrázek č.13 - Palubní lístek Oty Pavla.....	54
Obrázek č.14 - Fanoušci Dukly Praha na Randal Stadium.....	54
Obrázek č.15 - Trénink Dukly Praha v Central parku.....	55
Obrázek č.16 - Fotografie mapující ostrý atak Maura na hráče Dukly Pluskala	55
Obrázek č.17 - Hráči Dukly Praha s vítězným pohárem.....	56
Obrázek č.18 - Přivítání hráčů Dukly Praha po příletu do ČSR.....	56
Obrázek č.19 - Fronta na první vydání knihy Dukla mezi mrakodrapy.....	57
Obrázek č.20 - Vítězná trofej z Amerického poháru a přiložené vlaječky.....	57
Obrázek č.21 - Jiří Raška před skokanským závodem.....	65
Obrázek č.22 - Jiří Raška a jeho letecký styl.....	65

Obrázek č.23 - Jiří Raška se zlatou olympijskou medailí	66
Obrázek č.24 -Jiří Raška po návratu z Olympiády s trenérem Remsou.....	66
Obrázek č.25 - Trenér Remsa a jeho postřehy.....	67
Obrázek č.26 - Zaplněné náměstí ve Frenštátě pod Radhoštěm.....	67
Obrázek č.27 - Zlatý Jiří Raška v jeho rodném Frenštátu pod Radhoštěm.....	68
Obrázek č.28 - Strojopisem s původním názvem Pohádka o červené růži.....	68
Obrázek č.29 - Strojopis Pohádky o Raškovi s poznámkami fixou.....	69
Obrázek č.30 - Strojopis Pohádky o Raškovi s poznámkami fixou.....	69
Obrázek č.31 - Říkanka, kterou si připravili fanoušci k přivítání.....	70
Obrázek č.32 - Jiří Raška se svou maminkou.....	70
Obrázek č.33 - Ota Pavel s hokejovým brankářem Jos. Mikolášem v dole.....	80
Obrázek č.34 - Ota Pavel si pečlivě zapisuje, co mu Josef Mikoláš sdělí.....	80
Obrázek č.35 - Přítel Oty Pavla obránce František Tikal.....	101
Obrázek č.36 - Zápas Sparty Praha.....	101
Obrázek č.37 - Kompozice Oty Pavla z Olympiády 1964 v Innsburcku.....	102
Obrázek č.38 - Legendární cyklista Christian Battaglia.....	102
Obrázek č.39 - Emil Zátopek při závěru svého závodu.....	103
Obrázek č.40 - Emil Zátopek v armádní uniformě.....	103
Obrázek č.41 - Emil Zátopek při vojenské rozcvičce.....	104
Obrázek č.42 - Emil Zátopek při stavbě domku v Tróji.....	104
Obrázek č.43 - Kompozice vytvořená Otou Pavlem.....	105

Zdrojem pořízených fotografií byly složky s daným tématem v Literárním památníku národního písemnictví.

Přílohy 2:

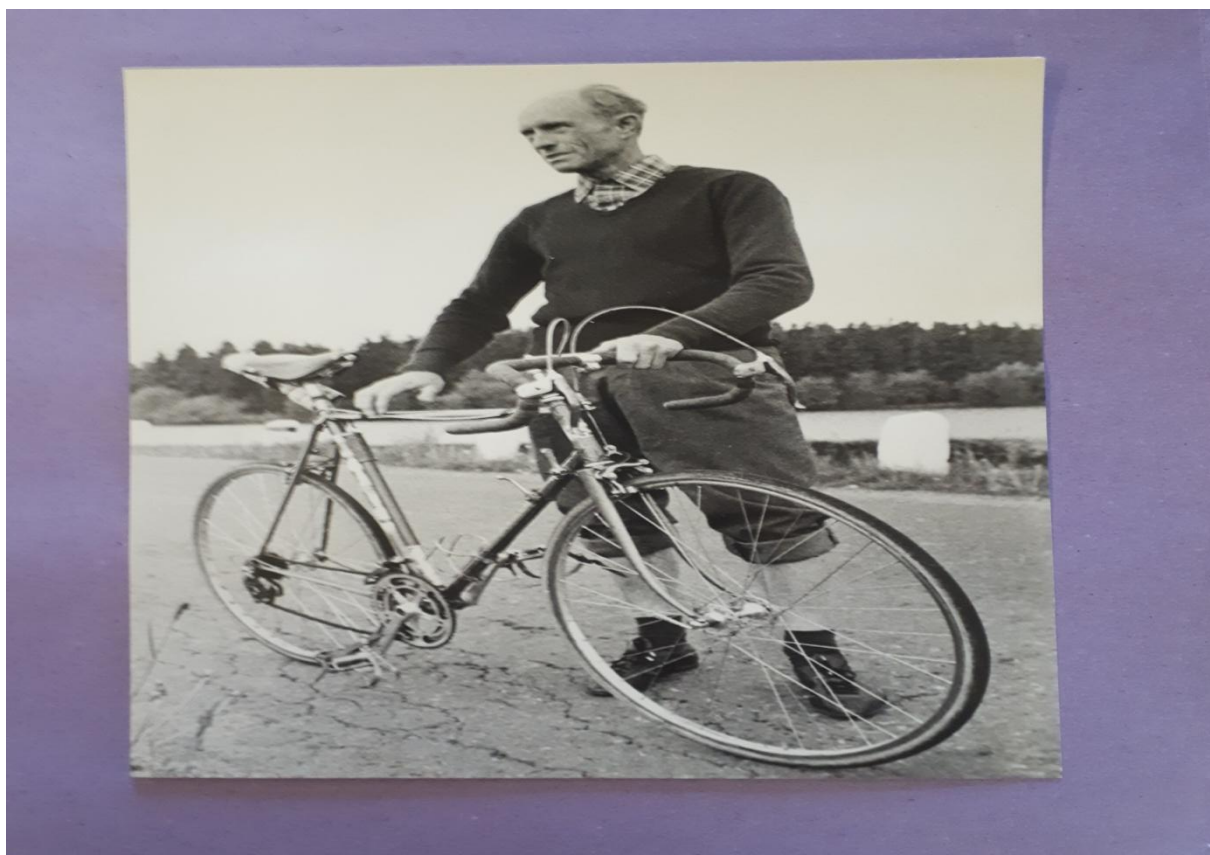
Obrázek č.35 - Přítel Oty Pavla obránce František Tikal v dresu Sparty Praha.

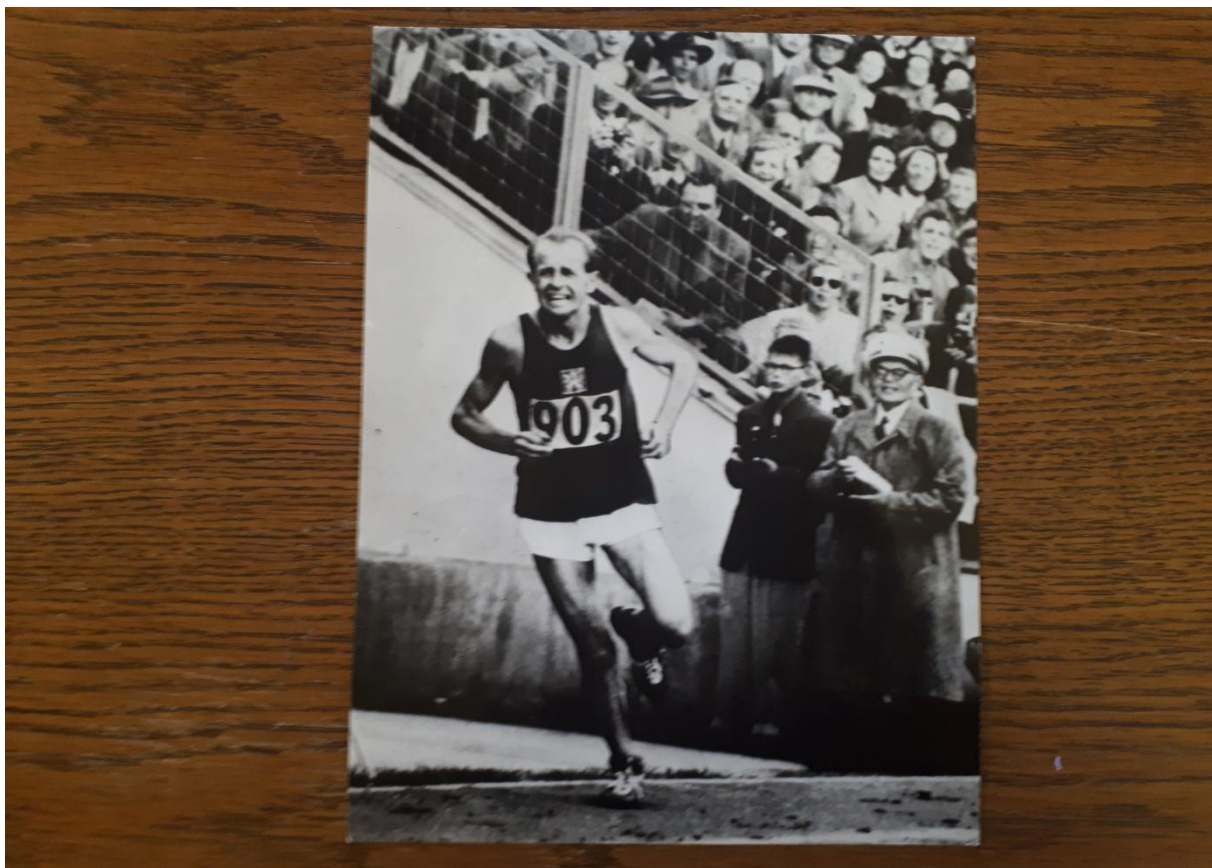
Obrázek č.36 - Zápas Sparty Praha, na kterém byl přítomný i Ota Pavel.

Obrázek č.37 - Kompozice Oty Pavla z Olympiády 1964 v Innsburcku.

Obrázek č.38 - Legendární cyklista Christian Battaglia (*Baroni na kolech*).

Obrázek č.39 - Emil Zátopek při závěru svého závodu (*Jak to tenkrát běžel Zátopek*).

Obrázek č.40 - Emil Zátopek v armádní uniformě následovaný nadšenými branci.

Obrázek č.41 - Emil Zátopek při vojenské rozcvičce.

Obrázek č.42 - Emil Zátopek při stavbě domku v Tróji, kde mu Ota Pavel pomáhal.

Obrázek č.43 - Kompozice vytvořená Otou Pavlem. Vzpomínka na cestu do Ameriky.